

Fremsat den 21. marts 2018 af justitsministeren (Søren Pape Poulsen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om retsplejeloven

(Nedbringelse af sagsbehandlingstiden i straffesager)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017, som ændret ved lov nr. 1679 af 26. december 2017, § 2 i lov nr. 1680 af 26. december 2017 og lov nr. 130 af 27. februar 2018, foretages følgende ændringer:

1. § 333, stk. 1, 2. pkt., affattes således:

»Der tilkommer ikke en advokat, der er antaget ved en byret, godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.«

2. § 334, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, tilkommer der ikke den pågældende advokat godtgørelse for rejseudgifter ud over, hvad en advokat, der er antaget ved den pågældende ret, ville være berettiget til, medmindre retten bestemmer andet.«

3. I § 730, stk. 3, 1. pkt., ændres ”§ 733, stk. 2” til: ”§ 735, stk. 3”.

4. § 733, stk. 1, 3. pkt., ophæves.

5. § 733, stk. 2, ophæves, og i stedet indsættes:

»Stk. 2. I ankesager kan en advokat, der har været beskikket til forsvarer under behandlingen i den foregående instans, beskikkes til også at føre sagen for den overordnede ret, såfremt advokaten er mødeberettiget for denne ret.

Stk. 3. Efter sigtedes anmodning kan en advokat, der ikke er antaget af justitsministeren, beskikkes til forsvarer, såfremt advokaten er mødeberettiget for den pågældende ret og er villig til at lade sig beskikke. Er sagen berammet, eller forventes sagen berammet i forbindelse med beskikkelsen, skal advokaten oplyse retten om ledige mødetidspunkter.«

6. § 735, stk. 1, 2. pkt., affattes således:

»Sagerne fordeles så vidt muligt mellem de antagne forsvarere efter omgang og under hensyn til de ledige mødetidspunkter, forsvarerne har oplyst til retten, jf. dog stk. 2 og 3.«

7. § 735, stk. 2, ophæves, og i stedet indsættes:

»Stk. 2. Sigtede skal have lejlighed til at angive, hvem sigtede ønsker som forsvarer. Rettens præsident kan fastsætte en frist herfor. Er den pågældende villig til at lade sig beskikke, imødekommes sigtedes ønske, medmindre andet følger af stk. 3.

Stk. 3. En person kan ikke beskikkes til forsvarer, hvis

- 1) der er påviselig risiko for, at den pågældende vil hindre eller modvirke sagens oplysning, eller
- 2) den pågældendes medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling.

Stk. 4. Efter anmodning træffes afgørelser efter stk. 3 af retten ved kendelse.«

8. § 736 affattes således:

»§ 736. Beskikkelsen kan tilbagekaldes, når

- 1) den pågældende ikke længere opfylder betingelserne efter §§ 733 og 734 for at kunne beskikkes,
- 2) betingelserne efter § 735, stk. 3, for at nægte at beskikke den pågældende kommer til at foreligge,
- 3) sigtede anmoder om beskikkelse af en ny forsvarer og ikke tidligere har haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer,
- 4) sigtede anmoder om beskikkelse af en ny forsvarer og dennes medvirken ikke vil forsinke sagens behandling, eller
- 5) sigtede anmoder herom og selv har sørget for sit forsvar uden udgift for det offentlige, og uden at sagens behandling forsinkes.

Stk. 2. Efter anmodning træffes afgørelser efter stk. 1, nr. 2, af retten ved kendelse.«

9. I § 737, stk. 1, 1. pkt., ændres ”Retten afgørelse i medfør af §§ 730, stk. 3, 733, stk. 2, eller 736, stk. 2” til: ”Afgørelse om at afvise en valgt forsvarer i medfør af § 730, stk. 3, 1. pkt., om at nægte at beskikke en person til forsvarer i medfør af § 735, stk. 3, eller om at tilbagekalde en beskikkelse i medfør af § 736, stk. 1, nr. 2”.

10. I § 741 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Når der efter sigtedes anmodning beskikkes en ny forsvarer i stedet for en beskikket forsvarer, som sigtede har ønsket, eller hvor sigtede har haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer, kan vederlaget til den nye forsvarer ikke overstige, hvad der ville tilkomme den tidligere forsvarer, hvis der ikke var blevet beskikket en ny forsvarer.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

11. I § 809, stk. 1, indsættes efter 2. pkt.:

»Er sigtede udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, kan retten uden sigtedes tilstedeværelse bestemme, at sigtede skal underkastes mentalundersøgelse. Det skal fremgå af indkaldelsen til retsmødet, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at retten træffer bestemmelse om mentalundersøgelse.«

12. I § 832 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. En sigtet under 18 år kan i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen vedtage en bøde uden samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5.

13. I § 832, stk. 3, 1. pkt., der bliver stk. 4, 1. pkt., indsættes efter ”§ 724, stk. 2”: ”, og § 832 a, stk. 2”.

14. I § 832, stk. 4, 1. pkt., der bliver stk. 5, 1. pkt., ændres ”stk. 1 og 2” til: ”stk. 1-3”.

15. Efter § 832 indsættes:

»§ 832 a. Har sigtede i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen vedtaget en bøde og eventuelt konfiskation, jf. § 832, er vedtagelsen ikke til hinder for, at anklagemyndigheden efter anmodning nedsætter bøden som følge af sigtedes særligt lave indtægt.

Stk. 2. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 1, kan sigtede inden 14 dage fra vedtagelsen tilbagekalde sin vedtagelse ved meddelelse til politiet. Er sigtede under 18 år, kan også indehaveren af forældremyndigheden tilbagekalde vedtagelsen.

Stk. 3. Politiet vejleder sigtede om reglerne i stk. 1 og 2. Er sigtede under 18 år, vejleder politiet også indehaveren af forældremyndigheden om reglerne i stk. 1 og 2.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om vejledning efter stk. 3.«

16. I § 843 a, stk. 1, 2. pkt., ændres ”så vidt muligt berammes” til: ”berammes hurtigst muligt og så vidt muligt”.

17. I § 852 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Retten formand kan tillade, at en beskikket forsvarer ikke er til stede i retten under behandlingen af forhold, der klart ikke angår den pågældende forsvarers klient.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

18. I § 896 a, nr. 1, indsættes efter ”vedtages,”: ”eller hvis vedtagelsen tilbagekaldes, jf. § 832 a, stk. 2,”.

19. I § 902, stk. 2, nr. 2, ændres ”3.000 kr.” til: ”6.000 kr.”.

20. Efter § 1007 indsættes:

»§ 1007 a. Er sigtede udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, og fremmes hovedforhandlingen ikke til dom i tiltaltes fravær, jf. § 855, stk. 3, eller § 897, stk. 1, nr. 1, skal sigtede erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til behandlingen af det pågældende retsmøde.«

21. I § 1010, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter ”retsstridige handlinger eller undladelser”: ”, eller for så vidt § 1007 a finder anvendelse”.

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2018.

Stk. 2. Lovens § 1, nr. 1, finder ikke anvendelse på advokater, der er antaget før lovens ikrafttræden. For sådanne advokater finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 3. Lovens § 1, nr. 19, finder ikke anvendelse på anke af domme, der er afsagt før lovens ikrafttræden. For anke af sådanne domme finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 4. Regler fastsat i medfør af retsplejelovens § 741, stk. 3, jf. lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af forskrifter udstedt i medfør af § 741, stk. 4.

Stk. 5. Regler fastsat i medfør af retsplejelovens § 832, stk. 4, jf. lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af forskrifter udstedt i medfør af § 832, stk. 5.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Sigtedes valg af forsvarer, forsvarerskift mv.

2.1.1. Gældende ret

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

2.1.3. Lovforslagets udformning

2.2. Forsvarerens tilstedeværelse under hovedforhandlingen

2.2.1. Gældende ret

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

2.3. Hurtig berømmelse af hovedforhandlingen

2.3.1. Gældende ret

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

2.4. Straksafgørelse om sagsomkostninger ved sigtedes udeblivelse

2.4.1. Gældende ret

2.4.2. Justitsministeriets overvejelser

2.4.3. Lovforslagets udformning

2.5. Hurtigere bestemmelse om mentalundersøgelse

2.5.1. Gældende ret

2.5.2. Justitsministeriets overvejelser

2.5.3. Lovforslagets udformning

2.6. Beløbsgrænsen for tiltaltes anke af en byretsdom

2.6.1. Gældende ret

2.6.2. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

2.7. Vedtagelse af bøde på stedet

2.7.1. Gældende ret

2.7.2. Justitsministeriets overvejelser

2.7.3. Lovforslagets udformning

2.8. Rejseforbehold for beskikkede advokater

2.8.1. Gældende ret

2.8.2. Justitsministeriets overvejelser

2.8.3. Lovforslagets udformning

3. Forholdet til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

3.1. Sigtedes valg af forsvarer, forsvarerskift mv.

3.2. Straksafgørelse om sagsomkostninger ved sigtedes udeblivelse

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.
6. Administrative konsekvenser for borgerne
7. Miljømæssige konsekvenser
8. Forholdet til EU-retten
9. Hørte myndigheder og organisationer mv.
10. Sammenfattende skema

1. Indledning

1.1. Formålet med lovforslaget er at nedbringe sagsbehandlingstiden i straffesager.

Sagsbehandlingstiden i straffesager må ikke være unødigt lang. Det er vigtigt for retssamfundet generelt og for både forurettede og sigtede, at hver enkelt straffesag behandles rigtigt, effektivt og med den fornødne hurtighed, fra anmeldelse modtages, til en eventuel straf afsønes.

Justitsministeriet har de senere år løbende haft fokus på at nedbringe den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i straffesager. Justitsministeriet iværksatte i forlængelse heraf i december 2016 en analyse af straffesagskæden (dvs. processen fra anmeldelse til politiet af en lovovertrædelse frem til en eventuel strafafsoning) med henblik på at kortlægge sagsgangene i retssystemet og identificere, hvor de væsentligste udfordringer opstår.

Det skal således løbende sikres, at behandlingen af straffesager fungerer så effektivt som muligt og på en retssikkerhedsmæssig forsvarlig måde, så sagerne kan afsluttes inden for en rimelig tid af hensyn til både forurettede og sigtede. Det er herudover væsentligt, at ressourcerne hos politiet, anklagemyndigheden og domstolene anvendes på en hensigtsmæssig måde, herunder at teknologiens muligheder anvendes til at gøre arbejdsgange tidssvarende.

Det er også vigtigt, at strafferetsplejen løbende tilpasses på baggrund af de erfaringer med reglernes anvendelse i praksis, som alle relevante aktører gør i forbindelse med behandlingen af straffesager, samt den teknologiske udvikling, som letter og smidiggør arbejdet.

Lovforslaget indeholder på den baggrund en række ændringer af retsplejeloven, der har til formål at tilpasse dele af strafferetsplejen med henblik på at nedbringe sagsbehandlingstiden i straffesager og at sikre en hensigtsmæssig udnyttelse af politiets, anklagemyndighedens og domstolens ressourcer.

1.2. Lovforslaget indeholder følgende hovedpunkter:

1.2.1. Det foreslås at indskrænke sigtedes muligheder for at ønske en bestemt advokat som forsvarer, sådan at hensynet til sagsbehandlingstiden tillægges betydeligt større vægt end i dag. Sigtede skal efter forslaget ikke kunne vælge en forsvarer, hvis medvirken vil medføre en væsentlig forsinkelse i forhold til, at en anden beskikkes til forsvarer. Hvornår en forsinkelse er så væsentlig, at sigtedes ønske om at få en bestemt forsvarer skal tilsidesættes, afhænger efter forslaget navnlig af, om sagen vedrører vold, voldtægt eller våbenbesiddelse på offentligt tilgængeligt sted (vvv-sag), og om spørgsmålet angår nybeskikkelse eller afbeskikkelse.

I vvv-sager går lovforslaget ud på, at der ved nybeskikkelse fremover ikke accepteres mere end 2 ugers forsinkelse i forhold til, at en anden beskikkes til forsvarer, såfremt retten har foreslået et passende antal tidspunkter for hovedforhandlingen, og den ønskede forsvarer hverken kan møde på disse tidspunkter eller på et tidligere tidspunkt. Hvis forsvareren ikke kan møde på de af retten foreslåede tidspunkter, men dog kan møde på et tidligere tidspunkt, accepteres ikke mere end 3 ugers forsinkelse i forhold til, at en anden beskikkes til forsvarer. I andre sager er fristerne som udgangspunkt 4 uger og 6 uger, men fristerne vil ikke være lige så absolutte som i vvv-sager.

Ved afbeskikkelse af den nuværende forsvarer, som i en periode under sagen har bistået sigtede, skal der efter lovforslaget mere til, for at man kan tilsidesætte sigtedes valg af forsvarer og beskikke en ny forsvarer af hensyn til sagsbehandlingstiden. Der lægges op til, at hvis et forsvarerskift eksempelvis kan forkorte tiden fra berømmelsen til hovedforhandlingens afslutning fra 3 måneder til 1 måned, vil det i sig selv være nok til, at retten kan afbeskikke den nuværende forsvarer. Dette vil også gælde i ankesager, hvor forsvareren har repræsenteret sigtede i foregående instans.

I tillæg til disse stramninger, som vil gælde ved alle forsvarerbeskikkelser, foreslås der yderligere begrænsninger, når sigtede ønsker at skifte fra en forsvarer til en anden. Når sigtede har haft mulighed for at ønske en bestemt forsvarer, vil sigtede efter forslaget fremover kun kunne skifte forsvarer, hvis sagen overhovedet ikke forsinkes på grund af forsvarer-

skiftet. I sådanne tilfælde får den nye forsvarer efter forslaget endvidere ikke vederlag for merarbejde, som skyldes forsvarerskiftet. Disse forslag gør tilsammen, at forsvarerskift efter sigtedes ønske fremover hverken kan forlænge sagsbehandlingstiden eller forøge statens udgifter til beskikkede forsvarere.

Det må forventes, at det vil kunne blive vanskeligt og eventuelt i nogle sager umuligt for sigtede at finde en advokat, der kan og vil påtage sig at indtræde som ny forsvarer i en verserende sag på de foreslåede vilkår. Sigtede vil i så fald i praksis kunne være henvist til at beholde sin nuværende forsvarer.

1.2.2. Det foreslås at lovfæste, at sigtede skal have lejlighed til at angive, hvem sigtede ønsker som forsvarer. Der lægges med forslaget op til, at fristen i almindelighed kan fastsættes til 5 hverdage. Forslaget giver retterne mulighed for at tilrettelægge processen med beskikkelse af forsvarer sådan, at det tidligt under sagen afklares, om sigtede ønsker en bestemt forsvarer og i givet fald hvem. Som nærmere beskrevet ovenfor, foreslås det samtidig, at når sigtede har haft lejlighed til at ønske en bestemt forsvarer, kan sigtedes senere anmodning om forsvarerskifte kun imødekommes, hvis sagen derved hverken forsinkes eller fordyres.

1.2.3. Det foreslås, at beskikkelse af en beneficeret forsvarer bl.a. skal ske under hensyn til de ledige mødetidspunkter, de beneficerede forsvarere har oplyst til retten.

Det foreslås desuden, at hvis sigtede anmoder om beskikkelse af en advokat, der ikke er beneficeret forsvarer, skal advokaten oplyse retten om ledige mødetidspunkter, hvis sagen allerede er berammet eller forventes berammet i forbindelse med beskikkelsen.

Disse forslag har til formål at fremskynde og forenkle rettens administrative arbejde med beskikkelse af forsvarer og berømmelse af hovedforhandling.

1.2.4. Det foreslås at lovfæste, at rettens formand kan tillade, at en beskikket forsvarer ikke er til stede i retten under en bestemt del af hovedforhandlingen, hvis der under denne del af hovedforhandlingen skal behandles forhold, der klart ikke angår den pågældende forsvarers klient.

1.2.5. Det foreslås at ændre retsplejelovens regel om rettens berømmelse af hovedforhandlingen i en straffesag, så det klart fremgår, at hovedforhandlingen under alle omstændigheder skal berømmes hurtigst muligt efter anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten ved digital kommunikation.

1.2.6. Det foreslås, at sigtede skal erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til behandlingen af et retsmøde, hvis sigtede er udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, og hovedforhandlingen ikke fremmes til dom i tiltaltes fravær. Forslaget vil i praksis omfatte vederlag til den beskikkede forsvarer for det udsatte retsmøde.

1.2.7. Det foreslås, at retten uden sigtedes tilstedeværelse skal kunne bestemme, at sigtede skal underkastes mentalundersøgelse, såfremt sigtede trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald udebliver fra retsmødet.

1.2.8. Det foreslås at forhøje den gældende beløbsgrænse på 3.000 kr. for tiltaltes anke af en byretsdom i en straffesag, så den fremover bliver på 6.000 kr. Forslaget er begrundet i, at beløbsgrænsen ikke er blevet reguleret med pris- og lønudviklingen siden 1990.

1.2.9. Der lægges op til, at sigtede, der i umiddelbar forbindelse med en lovovertrædelse får et bødeforelæg, generelt skal have mulighed for straks at vedtage bøden. For at understøtte dette foreslås, at hvis sigtede i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen har vedtaget en bøde og eventuelt konfiskation, er vedtagelsen ikke til hinder for, at anklagemyndigheden efter anmodning nedsætter bøden som følge af sigtedes særligt lave indtægt. Det foreslås desuden, at sigtede i disse tilfælde inden 14 dage fra vedtagelsen kan tilbagekalde sin vedtagelse ved meddelelse til politiet.

1.2.10. Det foreslås at ændre reglen om, at justitsministeren ved antagelse af en beneficeret advokat ved en byret kan bestemme, at der ikke tilkommer advokaten godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen, til en fast lovregel herom. Fremover vil det således følge direkte af loven, at beneficerede advokater ved en byret ikke kan få dækket rejseudgifter inden for retskredsen.

Det foreslås endvidere at ændre reglen om, at retten ved beskikkelse af en advokat, som sigtede har ønsket, kan bestemme, at der ikke tilkommer advokaten godtgørelse for rejseudgifter, til en regel om, at der i sådanne tilfælde ikke tilkommer advokaten godtgørelse for rejseudgifter ud over, hvad en advokat, der er antaget ved den pågældende ret, ville være berettiget til, medmindre retten bestemmer andet. Forslaget bringer lovens udgangspunkt i overensstemmelse med praksis og lovfæster samtidig princippet om det såkaldte begrænsede rejseforbehold. Der er ikke tilsigtet ændringer med hensyn til, i hvilket omfang beskikkede advokater og offentlige forsvarere kan få dækket rejseudgifter.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Sigtedes valg af forsvarer, forsvarerskift mv.

2.1.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 730, stk. 1, er den sigtede som udgangspunkt berettiget til at vælge en forsvarer til at bistå sig. Den sigtede skal selv betale en valgt forsvarers vederlag, jf. § 1007, stk. 2, 1. pkt.

Til forsvarer kan vælges advokater, der er mødeberettigede for den pågældende ret, jf. § 730, stk. 2, 1. pkt.

Udelukkede fra at vælges til forsvarer er personer, der er indkaldt til at afhøres som vidner eller skøns mænd, eller hvis medvirken på grund af nært familieforhold ville gøre dommeren inhabil, jf. § 730, stk. 4.

Endvidere kan retten på ethvert tidspunkt under sagen ved kendelse afvise en valgt forsvarer, hvis betingelserne efter § 733, stk. 2 (jf. herom nedenfor), for at nægte at beskikke den pågældende foreligger, jf. § 730, stk. 3. Der skal i så fald på begæring beskikkes sigtede en offentlig forsvarer.

Efter retsplejelovens §§ 731-732 kan og i visse tilfælde skal der beskikkes en offentlig forsvarer for sigtede, hvis sigtede ikke selv har valgt en forsvarer, eller den valgte forsvarer udebliver. Statskassen betaler den offentlige forsvarers vederlag, jf. § 741, men hvis sigtede findes skyldig, skal sigtede som udgangspunkt erstatte denne udgift, jf. § 1008.

Efter § 731 skal forsvarer bl.a. beskikkes, når sigtede skal fremstilles for retten med henblik på varetægtsfængsling eller opretholdelse af anholdelse, eller når en sag skal afgøres under medvirken af domsmænd eller nævninger.

Efter § 731 a skal forsvarer beskikkes inden en videoafhøring, der optages med henblik på anvendelse som bevis under hovedforhandlingen.

Efter § 732 kan der i andre tilfælde beskikkes forsvarer, når retten efter sagens beskaffenhed, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt anser det for ønskeligt.

Forsvarere beskikkes typisk fra den kreds af advokater, som justitsministeren har antaget til at påtage sig dette hverv (de såkaldte »beneficerede advokater«), jf. retsplejelovens § 733, stk. 1, 1. pkt. Efter § 735, stk. 1, 2. pkt., bør sagerne så vidt muligt fordeles mellem de beneficerede advokater efter omgang, men hvis sigtede ønsker en bestemt person beskikket og oplyser, at denne er villig til at modtage beskikkelse, bør advokaten i reglen beskikkes uden hensyn til den regelmæssige omgang, forudsat at ingen lovlig hindring er for hånden.

Endvidere kan der efter sigtedes begæring beskikkes en advokat, der ikke er antaget af justitsministeren, hvis den pågældende er mødeberettiget for den pågældende ret og er villig til at lade sig beskikke, jf. § 733, stk. 1, 3. pkt.

Retterne er i praksis i vidt omfang imødekomme over for sigtedes ønske om at få beskikket en bestemt forsvarer.

Udelukkede fra at beskikkes til forsvarer efter retsplejelovens § 734 er bl.a. forurettede og dennes nærstående eller rettergangsfuldmægtig, vidner og skøns mænd i sagen og personer, der har virket som anklager, politiembedsmand, dommer eller lægdommer i sagen.

Efter retsplejelovens § 733, stk. 2, kan retten endvidere ved kendelse nægte at beskikke den advokat, som sigtede ønsker som forsvarer, hvis dennes medvirken vil medføre en forsinkelse af betydning for sagens fremme eller der er påviselig risiko for, at advokaten vil hindre eller modvirke sagens oplysning.

Retten kan under samme betingelser tilbagekalde en beskikkelse, jf. retsplejelovens § 736, stk. 2.

Efter retsplejelovens § 736, stk. 1, kan retten endvidere tilbagekalde beskikkelsen, når det findes nødvendigt i forsvarrets interesse samt, for så vidt sagen ikke forhales herved, efter begæring af sigtede, når den pågældende har truffet overenskomst om forsvarrets udførelse uden udgift for det offentlige.

Retsplejelovens § 733, stk. 2, fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 493 af 17. juni 2008 om ændring af retsplejeloven (Begrænsning af langvarige sigtelser og varetægtsfængslinger m.v.)

Det fremgår af forarbejderne (jf. Folketingstidende 2007-08, tillæg A, side 2947-2948), at det vil bero på en konkret vurdering, om en forsinkelse har en sådan karakter, at den kan begrunde nægtelse af beskikkelse eller afbeskikkelse. Ved denne afgørelse vil der skulle foretages en afvejning af en række til tider modstående hensyn.

Det afhænger bl.a. af sagens karakter, hvornår en forsinkelse må anses for at være af betydning for sagens fremme. Der skal i almindelighed mindre til, før en forsinkelse anses for at være af betydning for sagens fremme, hvis der er tale om en voldssag, som ikke skal køre over flere dage, end en sag om økonomisk kriminalitet, der skal køre over adskillige retsdage.

Hensynet til medsigtedes tarv skal inddrages. Hvis eventuelle medsigtede er varetægtsfængslede, er der et særligt hen-

syn at tage til dem. Der kan også være et særligt hensyn at tage til forurettede eller vidner i sagen. Det er særligt nærliggende i sager om personfarlig kriminalitet som f.eks. vold og voldtægt.

Hensynet til en hurtig behandling af sagen kan også begrunde nægtelse eller tilbagekaldelse af beskikkelse, selv om forsinkelsen alene rammer den sigtede. Det er navnlig tilfældet, hvis sigtede er varetægtsfængslet, herunder eventuelt i isolation, samt i sager, hvor sigtede er under 18 år. Her er der tale om sager, hvor hurtig sagsbehandling generelt må prioriteres højt. Det må dog samtidig indgå i vurderingen med en vis vægt, hvis der ikke er en umiddelbart forurettet eller medsigtede i sagen.

Baggrunden for sigtedes ønske om en bestemt forsvarer er også et hensyn, der bør indgå i afvejningen. Hvis en forsvarer har fulgt sagen fra starten eller tidligere har været forsvarer for sigtede, kan der efter omstændighederne accepteres en længere forsinkelse end ellers. Der kan endvidere være tale om, at forsvareren har en særlig ekspertise inden for det pågældende område, som sagen vedrører. Tidligere forsvarerskift samt tidspunktet for anmodningen kan omvendt også indgå i afvejningen med betydelig vægt.

Bestemmelsen indebærer ikke, at det frie forsvarervalg sættes ud af kraft, men blot at det undergives den begrænsning, at valget må ske blandt de forsvarere, der har den nødvendige tid til opgaven. Inden for denne kreds af forsvarere er valget frit.

Det kan ikke angives præcist, hvornår der foreligger en forsinkelse af betydning for sagens fremme. Det afhænger som nævnt i høj grad af den konkrete sag. En forsinkelse på 2-3 måneder i forhold til det af retten foreslåede tidspunkt i almindelige sager om straffelovsovertrædelser samt sager af lignende karakter, som f.eks. sager om overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, må dog som udgangspunkt anses som en betydelig forsinkelse, der kan begrunde en anvendelse af § 733, stk. 2. I sager, hvor en hurtig sagsbehandling er særligt prioriteret, f.eks. sager om vold og voldtægt, vil forsinkelser også af kortere varighed kunne give anledning til tilbagekaldelse af beskikkelsen.

Der kan ikke ske nægtelse eller tilbagekaldelse af beskikkelse af en forsvarer efter § 733, stk. 2, hvis et forsvarerskifte ikke hindrer, at sagen kan fremmes inden for rimelig tid. Hvis der således er tale om en større eller kompliceret sag, vil den tid, det vil tage en anden forsvarer at sætte sig ind i sagen, efter omstændighederne kunne udligne fordelen ved et forsvarerskifte.

Hvilken forsinkelse som følge af forsvarerens forhold der kan accepteres, skal ses i lyset af forsvarerens pligt til at medvirke til, at sagen kan gennemføres inden for rimelig tid.

Særligt ved et ønsket forsvarerskift i forbindelse med anke må det være et krav, at den pågældende forsvarer er i stand til at møde inden for rimelig tid, dvs. som udgangspunkt inden for et tidsrum svarende til normal berammelsestid.

Retten afgørelse i medfør af retsplejelovens § 730, stk. 3, § 733, stk. 2, eller § 736, stk. 2, om afvisning eller tilbagekaldelse af en forsvarerbeskikkelse kan kæres til Den Særlige Klageret inden 1 uge efter, at afgørelsen er meddelt, jf. retsplejelovens § 737, stk. 1.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

2.1.2.1. Det er et grundlæggende princip, at sigtede har ret til bistand af en forsvarer, som sigtede har valgt, og som sigtede selv betaler.

Det er også et grundlæggende princip, at sigtede i en række sager skal have en forsvarer, og at der derfor i disse sager beskikkes en offentlig forsvarer for sigtede, hvis sigtede ikke har valgt en forsvarer eller den valgte forsvarer udebliver. Ved afgørelsen af, hvem der skal beskikkes til forsvarer, skal der tages hensyn til sigtedes ønsker. Statskassen betaler den beskikkede forsvarers vederlag, men hvis sigtede findes skyldig, skal sigtede som udgangspunkt erstatte statskassen bl.a. udgifterne til en beskikket forsvarer.

Det er også et grundlæggende princip, at straffesager skal behandles inden rimelig tid. Dette er en ret for den eller de sigtede i sagen, men også hensynet til forurettede, til en effektiv retshåndhævelse og til god ressourceudnyttelse taler for, at straffesager behandles så hurtigt, som en rimelig hensyntagen til en forsvarlig behandling af sagen muliggør.

Der kan i nogle sager være behov for at foretage en afvejning mellem hensynet til sigtedes frie forsvarervalg og hensynet til sagens behandling inden rimelig tid. I sager med én sigtet gælder dette i de tilfælde, hvor sagen på grund af, hvornår forskellige mulige forsvarere har ledig tid, vil kunne behandles hurtigere med en anden forsvarer end med den, som sigtede ønsker som forsvarer. I sager med flere sigtede gælder dette tilsvarende i tilfælde, hvor kombinationen af, hvornår forskellige forsvarere har ledig tid, gør, at sagen vil kunne behandles hurtigere med visse af de mulige forsvarere.

2.1.2.2. Efter Justitsministeriets opfattelse går der i nogle straffesager for lang tid fra fastsættelsen af tidspunktet for hovedforhandlingen, til hovedforhandlingen begynder. Én af årsagerne hertil er, at nogle forsvarere har så travlt, at de først kan møde i retten et godt stykke tid ude i fremtiden.

Data fra Domstolsstyrelsen viser eksempelvis, at forsvarerne de seneste år har været en hovedårsag til, at politisk fastsatte

målsætninger for sagsbehandlingstid ved retterne i volds- og voldtægtsager ikke overholdes.

De nuværende principper for, hvordan afvejningen mellem det frie forsvarervalg og hensynet til sagsbehandlingstiden skal foretages, bygger på lovændringen i 2008, hvis hovedfokus var at begrænse antallet af langvarige sigtelser og varetægtsfængslinger.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der grundlag for nu at ændre de gældende principper, sådan at hensynet til sagsbehandlingstiden vægtes tungere end hidtil.

Justitsministeriet lægger herved særligt vægt på, at hurtig behandling af straffesager ikke kun er en ret for sigtede og bidrager til at begrænse varigheden af en eventuel varetægtsfængsling. Hurtig sagsbehandling er også nødvendig af hensyn til vidner, herunder særligt forurettede, for hvem det kan være en belastning at skulle vidne under sagen og i det hele taget, at sagen ikke er afsluttet. Hurtig sagsbehandling er også vigtig for at sikre og give personer, der findes skyldige, og befolkningen i almindelighed indtryk af, at strafbare forhold forfølges konsekvent. Hurtig sagsbehandling vil alt andet lige også give mulighed for mere effektivt at udnytte de ressourcer, samfundet anvender på strafforfølgning.

Fremover bør der ved beskikkelse af forsvarer i tilknytning til, at tidspunktet for hovedforhandlingen skal fastsættes, som udgangspunkt ikke beskikkes en forsvarer, hvis medvirken forventes at forlænge sagsbehandlingstiden med mere end 6 uger i sammenligning med, at der beskikkes en anden forsvarer. Dette vil gælde i sager, der ikke er særligt prioriterede. I særligt prioriterede sager (vov-sager) bør der i sådanne tilfælde ikke beskikkes en forsvarer, hvis medvirken forventes at forlænge sagsbehandlingstiden med mere end 3 uger i sammenligning med, at der beskikkes en anden forsvarer.

I de tilfælde, hvor retten har foreslået et passende antal tidspunkter for hovedforhandlingen, og den ønskede forsvarer hverken kan møde på nogen af de foreslåede tidspunkter eller på et tidligere tidspunkt, bør den ønskede forsvarer som udgangspunkt ikke beskikkes, hvis den pågældendes medvirken forventes at forlænge sagsbehandlingstiden med mere end 4 uger i sammenligning med, at der beskikkes en anden forsvarer. I særligt prioriterede sager bør den ønskede forsvarer i sådanne tilfælde ikke beskikkes, hvis den pågældendes medvirken forventes at forlænge sagsbehandlingstiden med mere end 2 uger i sammenligning med, at der beskikkes en anden forsvarer.

I nogle tilfælde opstår der spørgsmål om ombeskikkelse med henblik på at opnå en hurtigere behandling af sagen. Det kan eksempelvis være i tilfælde, hvor beskikkelse af forsvarer er sket tidligere under sagen (så der ikke samtidig

skulle fastsættes et tidspunkt for hovedforhandlingen), hvor den aktuelt beskikkede forsvarer får forfald, eller hvor hovedforhandlingen af andre grunde end forsvarerens forhold skal omberammes. Bl.a. i sådanne tilfælde vil det kunne forekomme, at sagen med en anden forsvarer vil kunne behandles hurtigere end med den aktuelt beskikkede forsvarer.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der også i forhold til ombeskikkelse mod sigtedes ønske med henblik på at opnå en hurtigere behandling af sagen grundlag for at ændre den afvejning mellem det frie forsvarervalg og sagsbehandlingstiden, som anvendes i dag. Der bør fortsat foretages en samlet vurdering, hvori bl.a. indgår den bestående klientrelation, tidsgevinsten ved en ombeskikkelse, hensynet til eventuelle medsigtede, hensynet til at begrænse varigheden af varetægtsfængsling, hensynet til sigtede under 18 år, hensynet til forurettede og sagens karakter, herunder om det er en særligt prioriteret sag. Imidlertid bør hensynet til sagsbehandlingstiden fremover vægtes tungere i den samlede afvejning.

Fremover bør der i forbindelse med, at tidspunktet for hovedforhandlingen skal fastsættes, i almindelighed være mulighed for mod sigtedes ønske at beskikke en ny forsvarer, hvis den nye forsvarers medvirken forventes at forkorte sagsbehandlingstiden i væsentlig grad. Ved vurderingen heraf bør der bl.a. ses på forholdet mellem den forventede sagsbehandlingstid med den eksisterende forsvarer og med en ny forsvarer. Både derfor, og fordi der som nævnt også indgår en række andre hensyn i den samlede afvejning, er det ikke muligt at angive, at en forkortelse af sagsbehandlingstiden af en bestemt længde vil give mulighed for at beskikke en ny forsvarer for sigtede.

Visse udgangspunkter kan dog gives. Hvis sagsbehandlingstiden fra berammelsestidspunktet til hovedforhandlingens afslutning kan forventes forkortet fra eksempelvis 3 måneder til 1 måned, er der tale om en så væsentlig tidsgevinst både absolut og relativt, at beskikkelse af ny forsvarer bør ske alene af den grund. I en sådan situation bør beskikkelse af ny forsvarer således ske, selv om der f.eks. er tale om en ankesag, hvor sigtede har ønsket samme forsvarer som i foregående instans, eller sigtede har haft den pågældende som forsvarer i tidligere sager. Og det anførte vil gælde, selv om der ikke i sagen er særlige hensyn til medsigtede, vidner mv.

Hvis sagsbehandlingstiden fra berammelsestidspunktet til hovedforhandlingens afslutning derimod kan forventes forkortet fra eksempelvis 9 måneder til 7 måneder, bør den tidsmæssige forkortelse af sagsbehandlingstiden ikke i sig selv kunne begrunde, at der mod sigtedes ønske beskikkes en ny forsvarer. Hvis der i sagen er tungtvejende hensyn til eksempelvis medsigtede, varetægtsfængslede, sigtede under 18 år eller vidner, bør der imidlertid også i et sådant tilfælde kunne beskikkes en ny forsvarer mod sigtedes ønske. Dette gælder i særdeleshed i særligt prioriterede sager.

2.1.2.3. Efter Justitsministeriets opfattelse er der i nogle straffesager omvendt tale om, at et forsvarerskift forsinkes på en uacceptabel måde.

Ifølge en stikprøve, som indgår i den analyse af straffesagskæden, der er omtalt under pkt. 1 ovenfor, er forsvarerskift den hyppigste årsag til udsættelse (omberammelse) af hovedforhandlingen.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der i tillæg til den generelt øgede vægning af hensynet af sagsbehandlingstiden i forhold til det fri forsvarervalg endvidere grundlag for en nøjere regulering af ombesikkelse, dvs. tilbagekaldelse af den eksisterende forsvarers beskikkelse og beskikkelse af en ny forsvarer.

Justitsministeriet lægger herved særligt vægt på, at der ikke mindst ved forsvarerskift – undertiden flere forsvarerskift efter hinanden – er risiko for, at sagsbehandlingstiden forlænges.

Når beskikkelse af den aktuelle forsvarer er sket efter sigtedes ønske, eller sigtede dog i tilknytning til beskikkelsen fik mulighed for at ønske en bestemt forsvarer beskikket, bør ombesikkelse efter sigtedes ønske fremover kun kunne ske, hvis to betingelser er opfyldt.

For det første bør ombesikkelse efter sigtedes ønske i sådanne tilfælde ikke føre til en forlængelse af sagsbehandlingstiden. Hvis tidspunktet for hovedforhandlingen er fastsat, betyder det, at ombesikkelse efter sigtedes ønske kun kan ske til en forsvarer, som kan møde på den eller de fastsatte datoer for hovedforhandlingen. Ombesikkelse vil dog også kunne ske, hvis sagen med den nye forsvarer vil kunne behandles på et tidligere tidspunkt.

For det andet bør ombesikkelse efter sigtedes ønske i sådanne tilfælde ikke føre til en forøgelse af statskassens udgifter til beskikkede forsvarere. Det betyder, at ombesikkelse efter sigtedes ønske kun kan ske til en forsvarer, som er villig til at påtage sig hvervet for det vederlag, den hidtidige forsvarer ville være blevet tillagt for arbejdet med den del af sagen, der ligger efter ombesikkelsen. Den nye forsvarer vil altså i sådanne tilfælde fremover ikke blive særskilt vederlagt for det merarbejde, der kan følge af forsvarerskiftet.

Justitsministeriet har i tilknytning hertil overvejet, om der bør gives mulighed for, at sigtede i sådanne tilfælde selv betaler den beskikkede advokat for sådant eventuelt merarbejde, men finder efter en samlet vurdering ikke grundlag herfor. Det er et grundlæggende princip, at en beskikket forsvarer ikke samtidig kan modtage vederlag fra statskassen og betaling fra andre, jf. retsplejelovens § 741, stk. 1, 2. pkt., jf.

§ 334, stk. 5. Der gælder en undtagelse hertil, når sigtede har anmodet om beskikkelse af en bestemt forsvarer, og beskikkelsen er betinget af, at forsvareren helt eller delvis frafalder krav mod statskassen for rejseudgifter (beskikkelse med rejseforbehold), jf. retsplejelovens § 741, stk. 1, 2. pkt., jf. § 334, stk. 3. Justitsministeriet finder imidlertid, at der ikke bør gøres undtagelse fra det grundlæggende princip for så vidt angår eventuelt merarbejde, der er forbundet med et forsvarerskift efter sigtedes anmodning. Rejseudgifter er generelt mere forudsigelige end omfanget af merarbejde i forbindelse med et forsvarerskift, og navnlig i større sager eller ved flere forsvarerskift efter hinanden ville en mulighed for at modtage betaling fra sigtede for merarbejdet kunne ændre ordningen med beskikkede forsvarere grundlæggende, sådan at vederlaget fra statskassen reelt kom til at fungere som et tilskud til de samlede udgifter til forsvarerbistand.

Som nævnt bør de nævnte betingelser for ombesikkelse – ingen forlængelse af sagsbehandlingstiden og ingen forøgelse af statens udgifter til beskikkede forsvarer – gælde, når beskikkelse af den aktuelle forsvarer enten skete efter sigtedes ønske, eller sigtede dog i tilknytning til beskikkelsen fik mulighed for at ønske en bestemt forsvarer beskikket.

Når det i den forbindelse skal vurderes, om sigtede havde mulighed for at ønske en bestemt forsvarer beskikket, bør der efter Justitsministeriets opfattelse kunne lægges afgørende vægt på, om sigtede har forholdt sig passiv trods oplysning om muligheden for at ønske en bestemt forsvarer beskikket. Hvis sigtede har modtaget oplysning om muligheden for at ønske en bestemt forsvarer beskikket og herefter har forholdt sig passiv, bør en senere anmodning fra sigtede om beskikkelse af en ny forsvarer således kun imødekommes under de to nævnte betingelser med hensyn til sagsbehandlingstiden og statens udgifter til beskikkede forsvarere. Dette gælder også, hvor retten i forbindelse med oplysningen til sigtede om muligheden for at ønske en bestemt forsvarer beskikket har angivet en frist for sigtedes fremsættelse af et sådant ønske.

2.1.2.4. Efter Justitsministeriets opfattelse går der i nogle straffesager for lang tid, fra anklageskriftet indleveres til retten, til tidspunktet for hovedforhandlingen fastsættes.

Ifølge en stikprøve, som indgår i den analyse af straffesagskæden, der er omtalt under pkt. 1 ovenfor, går der i gennemsnit ca. 2 uger, fra en straffesag oprettes hos retten, til tidspunktet for hovedforhandlingen fastsættes. Endvidere er der ikke i dag fast praksis for, at retterne foretager berammelsesbestrebelse i tidsrummet, fra sagen modtages digitalt, til den efter flere dages postforsendelse modtages fysisk.

Det er vigtigt, at retterne i deres administrative sagstilrettelæggelse til stadighed har fokus på, at tidspunktet for hoved-

forhandlingen skal fastsættes hurtigst muligt. Der henvises herom til pkt. 2.3 nedenfor.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der endvidere grundlag for at indføre nye regler om, at forsvarere oplyser retten om ledige mødetidspunkter med henblik på at lette retternes administrative arbejde med koordinering i forhold til, hvornår den eller de relevante forsvarere kan møde i retten til hovedforhandling. Retterne vil derved få bedre mulighed for at effektivisere berømmelsen af straffesager, så den tid, der medgår til at fastsætte et tidspunkt for sagens behandling i retten, reduceres mest muligt.

Justitsministeriet finder, at beneficerede forsvarere bør oplyse ledige mødetidspunkter til retten, og at retten skal inddrage de oplyste ledige mødetidspunkter i beslutningen om, hvilken benificeret forsvarer der skal beskikkes i konkrete sager.

Justitsministeriet finder endvidere, at når der skal beskikkes en forsvarer i forbindelse med sagens berømmelse, bør det være en betingelse for, at sigtede kan få beskikket en advokat uden for kredsen af beneficerede advokater, at den pågældende advokat oplyser ledige mødetidspunkter. Dette vil gøre det muligt mere effektivt at foretage berømmelsen samtidig med beskikkelsen. Det vil også gøre det muligt mere effektivt at afgøre, om beskikkelse af den pågældende advokat skal afslås, fordi advokatens medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling, jf. herom pkt. 2.1.2.2 ovenfor.

2.1.2.5. Afgrænsningen af særligt prioriterede sager (vvsager) er i dag ikke ensartet på tværs af myndighederne, og afgrænsningen af vvsager ved domstolene afhænger bl.a. af sagens udfald og beror til dels på et skøn.

For at sikre en effektiv anvendelse af de nye regler om afvejningen mellem det frie forsvarervalg og hensynet til sagsbehandlingstiden er der behov for en klar og entydig definition af, hvad der forstås ved en vvsag ved domstolene.

Fremover bør vvsager ved domstolene afgrænses ud fra strafbestemmelser, således at domstolene prioriterer alle tilståelsessager og domsmandsmandssager, hvor nærmere angivne forbrydelser udgør hovedforholdet. De særligt prioriterede voldssager bør omfatte simpel vold i gentagelsestilfælde (straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 1), vold mod personer i offentlig tjeneste eller hverv (§ 119, stk. 1, for så vidt angår vold), vold mod vidner (§ 123 for så vidt angår vold), grov vold (§§ 245 og 245 a) og særligt grov vold (§ 246).

2.1.3. Lovforslagets udformning

2.1.3.1. Det foreslås at lovfæste, at sigtede skal have lejlighed til at angive, hvem sigtede ønsker som forsvarer. Det

foreslås samtidig, at rettens præsident kan fastsætte en frist herfor. Der lægges op til, at fristen i almindelighed kan fastsættes til 5 hverdage.

Disse forslag giver retterne mulighed for at tilrettelægge processen med beskikkelse af forsvarer sådan, at det tidligt under sagen afklares, om sigtede ønsker en bestemt forsvarer og i givet fald hvem. Som nærmere beskrevet i pkt. 2.1.3.3 nedenfor, foreslås det i tilknytning hertil, at når sigtede har haft lejlighed til at ønske en bestemt forsvarer, kan sigtedes senere anmodning om forsvarerskifte kun imødekommes, hvis sagen ikke derved forsinkes.

2.1.3.2. Det foreslås endvidere at ændre reglerne om, at retten kan nægte at beskikke den advokat, som sigtede ønsker som forsvarer, og kan tilbagekalde en beskikkelse, hvis advokatens medvirken vil medføre en forsinkelse af betydning for sagens fremme, til, at en advokat ikke kan beskikkes til forsvarer og kan få tilbagekaldt sin beskikkelse, hvis advokatens medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling.

Forslaget indebærer, at den fakultative regel om nægtelse af beskikkelse bliver obligatorisk. Endvidere lægges der med forslaget op til, at hensynet til sagsbehandlingstiden fremover både ved nægtelse af beskikkelse og tilbagekaldelse af beskikkelse skal vægtes tungere i forhold til sigtedes frie forsvarervalg, end det er tilfældet i dag.

Nærmere bestemt er det med forslaget forudsat, at en person som udgangspunkt ikke kan beskikkes til forsvarer, hvis den pågældendes medvirken forventes at medføre en forsinkelse på mere end 6 uger i sammenligning med, at en anden forsvarer beskikkes. Det er endvidere forudsat, at i særligt prioriterede sager (vvsager) kan en person ikke beskikkes til forsvarer, hvis den pågældendes medvirken forventes at medføre en forsinkelse på mere end 3 uger i sammenligning med, at en anden forsvarer beskikkes.

Det er endvidere forudsat, at i de tilfælde, hvor retten har foreslået et passende antal tidspunkter for hovedforhandlingen, og den ønskede forsvarer hverken kan møde på nogen af de foreslåede tidspunkter eller på et tidligere tidspunkt, kan den ønskede forsvarer som udgangspunkt ikke beskikkes, hvis den pågældendes medvirken forventes at forlænge sagsbehandlingstiden med mere end 4 uger i sammenligning med, at der beskikkes en anden forsvarer. I særligt prioriterede sager kan den ønskede forsvarer i sådanne tilfælde ikke beskikkes, hvis den pågældendes medvirken forventes at forlænge sagsbehandlingstiden med mere end 2 uger i sammenligning med, at der beskikkes en anden forsvarer.

De beskrevne forudsætninger gælder, når sigtede inden for den frist, som retten har sat (jf. herom ovenfor i pkt. 2.1.3.1), anmoder om beskikkelse af en bestemt forsvarer. Hvis en sigtet, der tidligere har haft lejlighed til at ønske en

bestemt forsvarer, anmoder om at skifte forsvarer, kan sigtedes anmodning som nærmere beskrevet i pkt. 2.1.3.3 nedenfor kun imødekommes, hvis sagen derved slet ikke forsinkes.

2.1.3.3. Det foreslås endvidere at begrænse adgangen til at skifte forsvarer, når sigtede én gang har haft lejlighed til at ønske en bestemt forsvarer.

Det foreslås, at en sådan sigtets anmodning om skift af forsvarer ikke kan imødekommes, hvis den nye forsvarers medvirken vil forsinke sagens behandling. Forslaget indebærer, at forsvarerskift efter sigtedes anmodning, efter at hovedforhandlingen er berammet, kun kan ske, hvis den nye forsvarer kan give møde til den berammede hovedforhandling, eller hvis der med den nye forsvarer er mulighed for helt eller delvis at omberamme sagen, sådan at sagen slutter tidligere. Forslaget indebærer desuden, at forsvarerskift efter sigtedes anmodning, før hovedforhandlingen er berammet, ikke kan ske, hvis den nye forsvarers medvirken forventes at forlænge sagsbehandlingstiden sammenlignet med, at den aktuelt beskikkede forsvarer fortsætter som forsvarer.

Det foreslås endvidere, at når der i sådanne tilfælde beskikkes en ny forsvarer efter sigtedes anmodning – idet forsvarerskiftet kan ske uden at forsinke sagens behandling – kan vederlaget til den nye forsvarer ikke overstige, hvad der ville tilkomme den tidligere forsvarer, hvis der ikke var blevet beskikket en ny forsvarer. Forslaget indebærer, at den nye forsvarer i disse tilfælde ikke vil blive vederlagt for det merarbejde, der måtte være forbundet med at overtage hvervet som forsvarer på det stede, sagen aktuelt er på. Forslaget kan dermed eventuelt have den følgerkning, at sigtede får vanskeligere ved at finde en advokat, der vil være villig til at påtage sig hvervet som forsvarer i sådanne tilfælde.

2.1.3.4. Det foreslås endvidere, at beskikkelse af en beneficeret forsvarer bl.a. skal ske under hensyn til de ledige mødetidspunkter, de beneficerede forsvarere har oplyst til retten.

Det foreslås desuden, at hvis sigtede anmoder om beskikkelse af en advokat, der ikke er beneficeret forsvarer, skal advokaten oplyse retten om ledige mødetidspunkter, hvis sagen allerede er berammet eller forventes berammet i forbindelse med beskikkelsen. Retten vil på grundlag heraf kunne vurdere, om sigtedes anmodning skal imødekommes, eller om beskikkelse af den pågældende advokat skal afslås, fordi advokatens medvirken væsentligt vil forsinke sagen eller – hvis der er tale om forsvarerskift, hvor sigtede tidligere har haft lejlighed til at ønske en bestemt forsvarer – i det hele taget vil forsinke sagen.

2.1.3.5. De foreslåede regler angår navnlig rettens afgørelser om beskikkelse af forsvarer i den enkelte sag, herunder af-

gørelser om ombeskikkelse. Retten kan og skal af egen drift anvende de foreslåede udvidede muligheder for at nægte at beskikke den advokat, sigtede ønsker, og for at tilbagekalde en beskikkelse for at forkorte sagsbehandlingstiden. Det fremgår således af retsplejelovens § 843 a, stk. 1, 1. pkt. (der ikke foreslås ændret), at retten skal fremme enhver straffesag med den hurtighed, som dens beskaffenhed kræver og tillader.

Anvendelsen af de foreslåede regler afhænger således ikke af, om anklagemyndigheden rejser spørgsmålet, men anklagemyndigheden bør også have opmærksomhed på, om der i konkrete straffesager er anledning til at protestere mod beskikkelse af en bestemt forsvarer, fordi det vil medføre en forsinkelse af sagen, eller til at anmode om tilbagekaldelse af en beskikkelse for at forkorte sagsbehandlingstiden.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 5-8 og 10 (ændring af §§ 733, 735, 736 og 741), og bemærkningerne hertil.

Det forudsættes, at særligt prioriterede sager (vuv-sager) fremover omfatter sager, hvor en af følgende forbrudelser udgør hovedforholdet:

- Voldssager: simpel vold (straffelovens § 244), vold mod personer i offentlig tjeneste eller hverv (§ 119, stk. 1, for så vidt angår vold), vold mod vidner (§ 123 for så vidt angår vold), grov vold (§§ 245 og 245 a) og særligt grov vold (§ 246). Ved domstolene omfattes sager, hvor simpel vold udgør hovedforholdet, dog kun i gentagelsestilfælde (§ 244, jf. § 247, stk. 1).

- Voldtægtssager (straffelovens § 216 og § 225, jf. § 216).

- Våbensager: ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængeligt sted (knivlovens § 1) og ulovlig besiddelse af skydevåben under særligt skærpente omstændigheder på offentligt tilgængeligt sted (straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3).

Hovedforholdet skal i denne sammenhæng forstås som det forhold, der – såfremt sigtede findes skyldig – må forventes at få størst betydning for strafudmålingen.

Ved domstolene omfattes tilståelsessager og domsmandssager, men ikke nævningsager og sager uden domsmænd, som ikke er tilståelsessager.

Det forudsættes, at anklagemyndigheden i vuv-sager, hvor hovedforholdet er omfattet af opregningen ovenfor, ved indleveringen til retten af retsmødebegæringen i en tilståelsessag eller anklageskriftet i en domsmandssag tydeligt angiver dette.

Retten vil på grundlag heraf straks fra modtagelsen af retsmødebegæringen eller anklageskriftet kunne behandle sagen som en særligt prioriteret voldssag, voldtægtssag eller våbensag (vuv-sag), herunder i forhold til de foreslåede nye regler om sigtedes valg af forsvarer, forsvarerskift mv.

2.2. Forsvarerens tilstedeværelse under hovedforhandlingen

2.2.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 852, stk. 1, skal anklageren og den beskikkede forsvarer være til stede under hele hovedforhandlingen, indtil sagen er optaget til dom. Det er dog ikke udelukket, at flere forskellige personer udfører anklagerens eller den beskikkede forsvarers hverv i sagen.

Udebliver anklageren enten ved hovedforhandlingens begyndelse eller i løbet af denne, udsættes sagen, jf. retsplejelovens § 852, stk. 2. Det samme gælder, når den beskikkes forsvarer udebliver, eller når den valgte forsvarer ikke møder, medmindre omstændighederne måtte gøre det muligt at beskikke en forsvarer, som straks kan udføre hvervet.

Efter retsplejelovens § 853 skal tiltalte personligt være til stede i retten under hele hovedforhandlingen, indtil sagen er optaget til dom, medmindre andet er bestemt i loven. Rettens formand kan dog tillade tiltalte at forlade retten, før sagen er optaget til dom, hvis det findes ubetænkeligt, at tiltalte ikke er til stede.

Retsplejelovens §§ 852 og 853 blev nyaffattet ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelserne, at de som udgangspunkt svarer til de tidligere gældende bestemmelser i retsplejelovens §§ 845 og 846 om anklagerens, forsvarerens og tiltaltes tilstedeværelse under hovedforhandlingen. Det blev dog som noget nyt foreslået, at rettens formand skal kunne tillade tiltalte at forlade retten, før sagen er optaget til dom, hvis det findes ubetænkeligt, at tiltalte ikke er til stede. Ifølge den tidligere gældende § 846 kunne rettens formand tillade tiltalte at forlade retten, når tiltalte ikke havde afgivet forklaring. Begrundelsen for den foreslåede ændring var, at der i praksis forekommer tilfælde, hvor det kan være hensigtsmæssigt, at tiltalte kan få tilladelse til at være fraværende fra retten også på tidspunkter forud for, at tiltalte har afgivet forklaring. Det gælder bl.a. i sager med mange tiltalte og mange forhold, hvor der kan være forhold, som alene vedrører en enkelt eller enkelte af de tiltalte, og hvor de øvrige tiltalte ikke behøver at være til stede, mens disse forhold behandles. Der henvises til Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5417-5418.

Højesteret har ved kendelse af 15. maj 2003 (gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2003, side 1737) vedrørende retsplejelovens § 845 (nu § 852) udtalt, at i sager, der angår flere tiltalte, og hvor ikke alle forhold angår hver enkelt tiltalt, må det antages, at retten kan tillade, at en beskikket forsvarer ikke er til stede i retten under behandlingen af forhold, der klart ikke angår den pågældende forsvarers klient. Såfremt forsvareren alligevel er til stede under sådan et retsmøde, er forsvareren som udgangspunkt berettiget til honorar for sin tilstedeværelse. I tilfælde, hvor det på forhånd er åbenbart og tilkendegivet, at et retsmøde ikke kan vedrøre den pågældende forsvarers klient, f.eks. fordi retsmødet angår et forhold, der ingen forbindelse har til det eller de forhold, klienten er tiltalt for, og som heller ikke på anden måde kan have forbindelse til denne, er forsvareren dog ikke berettiget til honorar for sin tilstedeværelse. Højesteret udtalte endvidere, at i tilfælde, hvor en forsvarer er til stede i retten under behandlingen af forhold, der ikke angår den pågældende forsvarers klient, er der grundlag for ved salærfastsættelsen at tage hensyn til, at det må antages, at der ikke er knyttet nogen særlig forberedelse til forsvarerens deltagelse i retsmødet.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

Justitsministeriet finder, at den forståelse, som Højesteret har anlagt vedrørende den tidligere gældende § 845, også bør være retningsgivende for den gældende bestemmelse i § 852. Justitsministeriet finder i den forbindelse, at det udtrykkeligt bør fremgå af bestemmelsens ordlyd, at retten kan tillade, at en forsvarer ikke er til stede i retten under behandlingen af forhold, der klart ikke angår den pågældende forsvarers klient.

Justitsministeriet finder, at kompetencen til at tillade, at en beskikket forsvarer ikke er til stede i retten, bør tilkomme rettens formand på linje med den beføjelse, rettens formand har til at tillade, at tiltalte forlader retten, hvis det findes ubetænkeligt, at tiltalte ikke er til stede, jf. retsplejelovens § 853, 2. pkt.

Det foreslås derfor at indsætte et nyt stykke i retsplejelovens § 852 om, at rettens formand kan tillade, at den beskikkede forsvarer ikke er til stede i retten under behandlingen af forhold, der klart ikke angår den pågældende forsvarers klient.

Det forudsættes, at retsformandens tilladelse til, at en beskikket forsvarer ikke er til stede i retten, altid ledsages af en tilladelse efter § 853, 2. pkt. (der ikke foreslås ændret), til, at tiltalte heller ikke behøver at være til stede i retten under den pågældende del af hovedforhandlingen. Tiltalte bør således ikke have pligt til at være til stede i retten, hvis den pågældendes beskikkede forsvarer ikke er forpligtet til at være til stede.

Det forudsættes endvidere, at der fortsat anvendes to niveauer for, hvor irrelevant for den beskikkede forsvarers klient retsmødet er.

Når de forhold, der skal behandles i retsmødet, klart ikke angår den beskikkede forsvarers klient, kan retsformanden tillade, at forsvareren ikke er til stede i retten, jf. den foreslåede bestemmelse. Som nævnt forudsætter det, at retsformanden i så fald samtidig tillader, at tiltalte heller ikke er til stede i retten, jf. § 853, 2. pkt. Dette er det første niveau.

Hvis den beskikkede forsvarer i et sådant tilfælde vælger alligevel at være til stede i retten, er den pågældende berettiget til honorar for sin tilstedeværelse. Ved fastsættelsen af størrelsen af honoraret skal der dog ligesom i dag tages hensyn til, at det må antages, at der ikke er knyttet nogen særlig forberedelse til forsvarerens deltagelse i retsmødet, jf. Højesterets kendelse gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2003, side 1737, og landsretspræsidenternes vejledende salærtakster.

Hvis det ligefrem på forhånd er åbenbart, at et retsmøde ikke kan vedrøre en beskikket forsvarers klient, f.eks. fordi retsmødet angår et forhold, der ingen forbindelse har til det eller de forhold, klienten er tiltalt for, og som heller ikke på anden måde kan have forbindelse til denne, kan rettens formand tilkendegive dette. Dette er det andet niveau.

Hvis den beskikkede forsvarer i et sådant tilfælde vælger alligevel at være til stede i retten, vil den pågældende ligesom i dag ikke være berettiget til honorar for sin tilstedeværelse, jf. ligeledes Højesterets kendelse nævnt ovenfor og landsretspræsidenternes salærtakster.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 17 (ændring af § 852), og bemærkningerne hertil.

2.3. Hurtig berømmelse af hovedforhandlingen

2.3.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 843 a, stk. 1, 1. pkt., skal retten fremme enhver sag med den hurtighed, som dens beskaffenhed kræver og tillader. Efter § 843 a, stk. 1, 2. pkt., skal hovedforhandlingen i en straffesag så vidt muligt berammes inden for 2 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten og til et sådant tidspunkt, at sagen kan gennemføres inden for rimelig tid.

Bestemmelsen indebærer, at berømmelse så vidt muligt skal ske inden 2 uger fra rettens modtagelse af anklageskriftet, dvs. at berømmelse normalt bør ske inden for 2-ugersfristen, medmindre særlige forhold gør sig gældende.

Særlige forhold vil navnlig kunne foreligge i sager med flere tiltalte, hvor tidspunktet for hovedforhandlingens gennemførelse skal indpasses i adskillige aktørers kalendere, og hvor berømmelse til et passende tidspunkt ikke umiddelbart lykkes.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at i de tilfælde, hvor det navnlig som følge af anklagemyndighedens, tiltaltes eller forsvarerens forhold måtte være vanskeligt at få berømmet hovedforhandlingen inden for 2 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten, bør det angives i retsbogen, hvori disse vanskeligheder består. Der henvises til bemærkningerne til lovforslag nr. L 78 af 27. februar 2008 om ændring af retsplejeloven, jf. Folketingstidende 2007-08, tillæg A, side 2955.

Justitsministeriet, Domstolsstyrelsen og Rigsadvokaten har udarbejdet en skabelon for en lokal samarbejdsaftale, som har til formål at understøtte et godt og effektivt lokalt samarbejde om berømmelsen af straffesager og den bedst mulige anvendelse af ressourcer og kapacitet hos både retten og anklagemyndigheden. Skabelonen indeholder både generelle og konkrete retningslinjer. Skabelonen indeholder således de elementer, som hensigtsmæssigt kan indgå i en lokal samarbejdsaftale, og skabelonen kan tilpasses de lokale forhold efter drøftelse mellem retten og anklagemyndigheden. Skabelonen blev i august 2016 sendt til byretterne og politikredsene. Der blev i efteråret 2017 gennemført en evaluering af skabelonen for en lokal samarbejdsaftale. Som opfølgning på evalueringen er skabelonen blevet revideret. Den reviderede skabelon blev udsendt til retterne og politikredsene i januar 2018.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

Det er vigtigt, at berømmelsen af en straffesag sker så hurtigt som muligt, således at tidspunktet for hovedforhandlingens gennemførelse så tidligt som muligt er klarlagt for sagens forskellige aktører.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at retterne i mange tilfælde bør kunne berømme en straffesag hurtigere end 2 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten, og at det derfor er uhensigtsmæssigt, at retsplejelovens § 843 a, stk. 1, 2. pkt., kan læses sådan, at rettens pligt efter 1. pkt. til at fremme enhver sag med den hurtighed, som dens beskaffenhed kræver og tillader, for så vidt angår berømmelser er opfyldt, når blot berømmelsen sker inden 2 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten, medmindre særlige forhold gør sig gældende.

Det foreslås derfor at ændre retsplejelovens § 843 a, stk. 1, 2. pkt., så det klart fremgår, at hovedforhandlingen under alle omstændigheder skal berømmes hurtigst muligt fra ankla-

gemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten. Anklageskriftet er indleveret, når retten har modtaget det i digital form, jf. retsplejelovens § 148 c.

Hermed tydeliggøres det, at retten i alle tilfælde skal beramme sagen hurtigst muligt efter anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten ved digital kommunikation, og at 2-ugersfristen alene er den yderste frist for at beramme sagen, medmindre særlige forhold gør sig gældende.

Det forudsættes med lovforslaget, at der i alle retskredse indgås en lokal samarbejdsaftale mellem byretten og den lokale anklagemyndighed om berømmelse af straffesager på grundlag af den reviderede skabelon, der blev udsendt i januar 2018. Det forudsættes endvidere, at Vestre Landsret tilsvarende indgår en samarbejdsaftale om berømmelse af straffesager med statsadvokaten i Viborg, og at Østre Landsret indgår samarbejdsaftaler om berømmelse af straffesager med statsadvokaten i København og – for så vidt angår sager fra Fyn – med statsadvokaten i Viborg.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 16 (ændring af § 843 a), og bemærkningerne hertil.

2.4. Straksafgørelse om sagsomkostninger ved sigtedes udeblivelse

2.4.1. Gældende ret

I straffesager, som forfølges af en offentlig myndighed, udredes omkostningerne ved sagens behandling af det offentlige med forbehold af ret til at få dem erstattet efter reglerne i retsplejelovens kapitel 91, jf. retsplejelovens § 1007, stk. 1.

Visse udgifter anses dog som udgangspunkt for ikke at vedkomme det offentlige. Det gælder bl.a. vederlag til en valgt forsvarer og udgifter i anledning af beviser, som sigtede fremskaffer uden rettens foranstaltning, jf. retsplejelovens § 1007, stk. 2.

Findes sigtede skyldig, eller kendes sigtede ved dom uberettiget til oprejsning i anledning af strafferetlig forfølgning, er sigtede forpligtet til at erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til sagens behandling, jf. retsplejelovens § 1008, stk. 1.

Hermed sigtes til de udgifter, som konkret er forbundet med sagen. Det drejer sig navnlig om forsvarersalær, men afhængig af sagen også f.eks. udgifter i forbindelse med sagkyndige udtalelser og andre udgifter i forbindelse med fremskaffelse af særlige beviser. De almindelige omkostninger, som er forbundet med strafferetsplejen, f.eks. løn til dommere, anklagere og politi, vederlag til lægdommere og anlæg og

drift af retsbygninger, indgår derimod ikke i sagsomkostningerne.

Hvis tiltalte frifindes, eller hvis sagen i øvrigt endes uden at have ført til sigtedes domfældelse, påhviler der ikke sigtede nogen pligt til at udrede omkostningerne, undtagen for så vidt disse måtte være forårsagede ved den pågældendes tilregnelige og retsstridige handlinger eller undladelser, jf. retsplejelovens § 1010, stk. 1.

Det fremgår af retsplejelovens § 1012, stk. 2, at hvis spørgsmålet om erstatning af omkostninger ved enkelte retshandlinger eller afsnit i sagens behandling er uafhængigt af sagens udfald, kan der straks derom træffes afgørelse ved kendelse.

2.4.2. Justitsministeriets overvejelser

Udebliver tiltalte fra en hovedforhandling, kan sagen i visse tilfælde fremmes til dom i tiltaltes fravær, jf. retsplejelovens § 855, stk. 3, og § 897, stk. 1, nr. 1.

Muligheden for at afsige udeblivelsesdomme blev udvidet ved lov nr. 203 af 28. februar 2017, der trådte i kraft den 1. marts 2017.

I ankesager i landsretten kan tiltaltes bevisanke efter omstændighederne afvises, hvis tiltalte udebliver, jf. retsplejelovens § 920, stk. 2.

I andre tilfælde betyder tiltaltes udeblivelse, at sagen må udsættes, ofte til en senere dato. Ifølge en stikprøve, som indgår i den analyse af straffesagskæden, der er nævnt i pkt. 1 ovenfor, er tiltaltes udeblivelse den næsthøjest årsag til omberømmelse. Dette ikke alene forlænger sagsbehandlingstiden, men kan også betyde, at der medgår yderligere omkostninger til sagens behandling. Navnlig vil en beskikket forsvarer typisk have ret til salær for det udsatte retsmøde.

Justitsministeriet finder, at en sigtet, som er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, bør pålægges straks at erstatte de yderligere omkostninger til sagens behandling, som udeblivelsen medfører.

Dette bør gælde, uanset hvad sagens udfald senere bliver, dvs. også hvor tiltalte senere frifindes, eller sagen i øvrigt ikke fører til sigtedes domfældelse.

2.4.3. Lovforslagets udformning

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i retsplejelovens § 1007 a, hvorefter sigtede skal erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til behandlingen af det pågældende retsmøde, såfremt sigtede er udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, og hovedforhandlingen ikke fremmes til dom i tiltaltes fravær, jf. § 855, stk. 3, eller § 897, stk. 1, nr. 1.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at sigtede bliver forpligtet til straks at erstatte det offentlige de omkostninger, som har været forbundet med afholdelsen af det pågældende retsmøde.

De omkostninger, som sigtede vil være forpligtet til at erstatte, vil være de nødvendige udgifter ved sagens behandling, jf. retsplejelovens § 1008, stk. 1 (der ikke foreslås ændret), som kan henføres til afholdelsen af det retsmøde, som sigtede er udeblevet fra. I praksis vil det navnlig være vederlaget til den beskikkede forsvarer for det pågældende retsmøde, som sigtede vil blive forpligtet til at betale med det samme.

Hvis sagen ikke udsættes som følge af sigtedes udeblivelse, men derimod bliver fremmet til dom i tiltaltes fravær, jf. retsplejelovens § 855, stk. 3, eller § 897, stk. 1, nr. 1, vil den foreslåede bestemmelse ikke finde anvendelse.

Den foreslåede bestemmelse vil gælde, selv om tiltalte frifindes, eller sagen i øvrigt ikke fører til sigtedes domfældelse. Det foreslås derfor at ændre retsplejelovens § 1010, stk. 1, så dette udtrykkeligt kommer til at fremgå af den generelle regel om tilfælde, hvor tiltalte frifindes eller sagen i øvrigt ikke fører til sigtedes domfældelse.

Eftersom sigtedes omkostningsansvar efter den foreslåede bestemmelse er uafhængig af sagens udfald, følger det af retsplejelovens § 1012, stk. 2, at retten straks kan afsige kendelse om, at sigtede som følge af sin udeblivelse skal erstatte de pågældende omkostninger.

Det forudsættes i den forbindelse, at retten som udgangspunkt straks, dvs. under det retsmøde, som sigtede er udeblevet fra, træffer afgørelse om erstatning af omkostningerne. Foreligger der oplysninger om, at sigtede er udeblevet som følge af sygdom eller andet lovligt forfald, men er dette ikke dokumenteret, forudsættes det dog, at retten venter med at træffe afgørelse om omkostningerne og i stedet fastsætter en frist for, at sigtede kan dokumentere lovligt forfald. Hvis sigtede ikke inden for fristen kan dokumentere lovligt forfald, vil retten herefter straks skulle træffe afgørelse om erstatning af omkostningerne.

Den foreslåede ændring indebærer, at de pålagte omkostninger med det samme kan opkræves og om nødvendigt inddrives, jf. retsplejelovens § 1013, stk. 4.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 20 og 21 (forslag til § 1007 a og ændring af § 1010, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

2.5. Hurtigere bestemmelse om mentalundersøgelse

2.5.1. Gældende ret

Retsplejelovens § 809 indeholder regler om mentalundersøgelse af sigtede.

Det fremgår af retsplejelovens § 809, stk. 1, at sigtede skal underkastes mentalundersøgelse, når dette findes at være af betydning for sagens afgørelse. Hvis sigtede ikke udtrykkeligt samtykker i undersøgelsen, kan denne kun finde sted efter retskendelse. Er sigtede fængslet, kan sigtede ikke mentalundersøges uden rettens bestemmelse.

Østre Landsret har ved kendelse af 4. juli 2012 (gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2012, side 3295) udtalt, at bestemmelse om mentalundersøgelse efter retsplejelovens § 809, stk. 1, må antages at forudsætte, at sigtede er til stede og har adgang til at udtale sig om sin holdning til en anmodning om mentalundersøgelse, medmindre ganske særlige omstændigheder såsom sigtedes alvorlige psykotiske tilstand eller lignende udelukker dette, eller den sigtede på forhånd har afgivet samtykke til den ønskede mentalundersøgelse.

2.5.2. Justitsministeriets overvejelser

I de tilfælde, hvor sigtede ikke møder op til et retsmøde, vil der i dag som udgangspunkt ikke være mulighed for, at retten træffer bestemmelse om mentalundersøgelse efter retsplejelovens § 809, stk. 1.

Der vil derfor i disse tilfælde skulle ske omberømmelse af retsmødet, og udebliver sigtede gentagne gange, vil der i nogle sager kunne gå lang tid, inden retten har mulighed for at træffe bestemmelse om mentalundersøgelse.

Justitsministeriet finder, at såfremt sigtede udebliver trods lovlig indkaldelse til retsmødet og uden oplyst lovligt forfald, bør det være muligt for retten at træffe bestemmelse om ambulant mentalundersøgelse efter retsplejelovens § 809, stk. 1, selv om den pågældende dermed ikke får lejlighed til at udtale sig, inden retten træffer bestemmelse.

Af hensyn til den sigtede bør indkaldelse til et sådant retsmøde forkyndes. Endvidere bør det fremgå af indkaldelsen, at sigtedes udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at retten træffer bestemmelse om mentalundersøgelse. Sigtede gøres derved bekendt med, at der kan blive truffet bestemmelse om mentalundersøgelse på det foreliggende grundlag, uden at sigtede får lejlighed til at udtale sig.

2.5.3. Lovforslagets udformning

Det foreslås, at retsplejelovens § 809, stk. 1, ændres, således at retten uden sigtedes tilstedeværelse kan bestemme, at sigtede skal underkastes mentalundersøgelse, såfremt sigtede trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald udeliver fra retsmødet.

Indkaldelsen til retsmødet skal forkyndes, og det skal fremgå af indkaldelsen, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at retten træffer bestemmelse om mentalundersøgelse efter § 809, stk. 1. Hvis dette ikke fremgår af indkaldelsen, vil retten således ikke uden sigtedes tilstedeværelse kunne træffe bestemmelse herom, medmindre ganske særlige omstændigheder udelukker, at sigtede kommer til stede i retten, eller sigtede har givet samtykke til mentalundersøgelsen.

Forslaget angår retsmøder om iværksættelse af mentalundersøgelse efter retsplejelovens § 809, stk. 1. Forslaget medfører ingen ændringer med hensyn til retsmøder om indlæggelse efter retsplejelovens § 809, stk. 2.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 11 (ændring af § 809, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

2.6. Beløbsgrænsen for tiltaltes anke af en byretsdom

2.6.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 902, stk. 2, gælder der visse begrænsninger i tiltaltes adgang til at anke byrettens dom i en straffesag.

Det fremgår af retsplejelovens § 902, stk. 2, at tiltalte kun kan anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt mere end 20 dagbøder (nr. 1), en bøde på over 3.000 kr. (nr. 2), konfiskation af genstande af tilsvarende værdi (nr. 3) eller andre offentligtretlige følger (nr. 4).

Ifølge retsplejelovens § 902, stk. 3, kan tiltalte, hvis sagen er fremmet i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, anke, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, hvis anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld og betingelserne i stk. 2 i øvrigt er opfyldt.

Procesbevillingsnævnet kan tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter bl.a. § 902, stk. 2 og 3, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det, jf. retsplejelovens § 903, stk. 1.

2.6.2. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

Den gældende beløbsgrænse i retsplejelovens § 902, stk. 1, nr. 2, på 3.000 kr. for tiltaltes anke blev fastsat ved lov nr. 396 af 13. juni 1990 om ændring af straffeloven og retsplejeloven m.v., hvor der skete en forhøjelse af ankegrænsen fra 1.000 kr. til de gældende 3.000 kr.

Ved samme lovændring blev der indført en beløbsgrænse på 10.000 kr. for at anke en byretsdom i en civil sag.

I civile sager gælder der nu for anke af byrettens domme til landsretten en beløbsgrænse på 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 368, stk. 1. Er den økonomiske værdi af en anke højst 20.000 kr., kan dommen således kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Beløbsgrænsen for at anke en byretsdom i en civil sag blev forhøjet til 20.000 kr. ved lov nr. 737 af 25. juni 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. Beløbsgrænsen havde før lovændringen i 2014 ikke været ændret siden 1990. Såfremt beløbsgrænsen på de 10.000 kr. var blevet opregnet med det almindelige pris- og lønindeks, ville beløbet i 2012 have været på ca. 17.000 kr., jf. bemærkningerne til lovforslag nr. L 178 af 9. april 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love, jf. Folketingstidende 2013-14, A, L 178 som fremsat, side 34.

Med lovændringen i 2014 skete der således en fordobling af beløbsgrænsen i civile sager fra 10.000 kr., der havde været gældende siden 1990, til 20.000 kr., og beløbsgrænsen blev i den forbindelse fastsat lidt højere end udviklingen i pris- og lønindekset.

Beløbsgrænsen på 3.000 kr. for tiltaltes anke i straffesager har ikke været ændret siden 1990. Såfremt denne beløbsgrænse var blevet opregnet med udviklingen i nettoprisindekset, ville beløbet i 2016 have været på ca. 5.000 kr.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at der også bør ske en forhøjelse af den gældende beløbsgrænse på 3.000 kr. for tiltaltes anke af en byretsdom i en straffesag, og at beløbsgrænsen bør fordobles, således at beløbsgrænsen bliver på 6.000 kr.

Hermed genetableres det relative forhold mellem ankegrænserne i civile sager og straffesager, som var gældende i perioden 1990-2014.

Justitsministeriet har overvejet, om beløbsgrænsen for tiltalte anke af en straffesag burde forhøjes til 20.000 kr., således at beløbsgrænsen ville være den samme for straffesager og for civile sager.

Justitsministeriet har imidlertid ikke fundet grundlag for en sådan forhøjelse. Justitsministeriet har i den forbindelse lagt vægt på, at der er væsentlige forskelle mellem civile sager, hvor beløbsgrænsen knytter sig den økonomiske værdi af sagens krav, og straffesager, hvor beløbsgrænsen knytter sig til størrelsen af den bøde, som tiltalte er blevet idømt for overtrædelse af et strafbart forhold, og at forvandlingsstraf af fængsel kan træde i stedet for en bøde, jf. straffelovens §§ 53-55.

Det foreslås på den baggrund at ændre retsplejelovens § 902, stk. 2, nr. 2, således at beløbsgrænsen fastsættes til 6.000 kr.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 19 (ændring af § 902, stk. 2, nr. 2), og bemærkningerne hertil.

2.7. Vedtagelse af bøde på stedet

2.7.1. Gældende ret

I sager om lovovertrædelser, der ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, kan anklagemyndigheden i et bødeforelæg tilkendegive sigtede, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis sigtede erklærer sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale en i bødeforelægget angivet bøde, jf. retsplejelovens § 832, stk. 1. Fristen kan efter anmodning forlænges af anklagemyndigheden.

Det følger af retsplejelovens § 832, stk. 2, at bødeforelægget skal indeholde oplysninger om sigtedes navn og adresse samt så vidt muligt personnummer eller lignende og oplysninger om det forhold, der rejser sigtelse for, herunder bl.a. den regel, der påstås overtrådt, og forbrydelsens kendetegn, som de fremgår af reglen, straffehjemmelen, og en kort beskrivelse af det forhold, der rejser tiltale for, med sådan angivelse af tid, sted, genstand, udførelsesmåde og andre nærmere omstændigheder, som er nødvendig for en tilstrækkelig og tydelig beskrivelse.

Hvis sigtede erklærer sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale den i bødeforelægget angivne bøde, anses sigtede at have vedtaget

bøden, og videre forfølgning bortfalder, jf. retsplejelovens § 832, stk. 3.

En vedtagen, men ikke betalt bøde, vil kunne sendes til inddrivelse ved SKAT. Straffelovens § 55 indeholder regler om forvandlingsstraf for bøder, der ikke betales eller inddrives.

Hvis sigtede ikke vedtager bødeforelægget, vil sagen skulle indbringes for retten.

Efter retsplejelovens § 896 a kan retten uden afholdelse af retsmøde behandle sager, hvor der er udstedt bødeforelæg, hvis 1) det i bødeforelægget er angivet, at den pågældende, hvis bødeforelægget ikke vedtages, uden yderligere varsel kan blive dømt for det forhold, som bødeforelægget angår, uden mulighed for anke, medmindre den pågældende inden for den frist, der er fastsat i bødeforelægget, har anmodet om, at sagen behandles ved et retsmøde, og 2) den pågældende ikke rettidigt har fremsat en sådan anmodning.

Det fremgår af retsplejelovens § 832, stk. 4, at justitsministeren fastsætter regler om konfiskation efter tilsvarende regler som i stk. 1 og 2. Justitsministeren har i medfør af denne bestemmelse udstedt bekendtgørelse nr. 1297 af 18. november 2010 om udenretlig vedtagelse af konfiskation.

Det fremgår af færdselslovens § 119 a, at i en række sager om overtrædelse af færdselsloven, som ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, kan anklagemyndigheden i stedet for at indlevere anklageskrift til retten tilkendegive sigtede, at sagen kan afgøres uden retslig forfølgning, såfremt sigtede erkender sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden for en nærmere angivet frist, der efter begæring kan forlænges, at betale en i tilkendegivelsen angivet bøde samt vedtager kørselsforbud, frakendelse af førerretten eller frakendelse af retten til at føre lille knallert i et i tilkendegivelsen nærmere angivet tidsrum og en eventuel udskydelse af det tidspunkt, hvor den pågældende efter sin alder kan få udstedt kørekort.

Det fremgår af retsplejelovens § 1012, stk. 4, at bl.a. i sager, der afgøres med udenretlig vedtagelse i medfør af retsplejelovens § 832 eller færdselslovens § 119 a, kan spørgsmålet om erstatning af omkostninger tillige afgøres med vedtagelse. Omkostninger, der er vedtaget, kan inddrives efter samme regler, som gælder for afgørelser om omkostninger, der er truffet ved dom.

Retsplejeloven indeholder ikke regler om, hvorvidt personer under 18 år på egen hånd kan vedtage et bødeforelæg, men i praksis kræves som udgangspunkt samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden, for at en person under 18 år skal kunne vedtage et bødeforelæg.

2.7.2. Justitsministeriets overvejelser

Ifølge den analyse af straffesagskæden, der er omtalt under pkt. 1 ovenfor, går der i sager, der afsluttes med en bødevedtagelse, i gennemsnit ca. 33 dage fra anmeldelse til udsendelse af tilkendegivelse om betaling af bøde (indfordring), og derefter går der i gennemsnit ca. 32 dage til vedtagelse.

Retsplejeloven giver allerede i dag mulighed for, at polititjenestemænd – efter bemyndigelse fra politidirektøren, jf. retsplejelovens § 104, stk. 1 – i umiddelbar forbindelse med en lovovertrædelse udsteder et bødeforelæg efter retsplejelovens § 832 til en sigtet. Retsplejeloven udelukker i den forbindelse ikke, at sigtede i givet fald straks vedtager den pågældende bøde.

Justitsministeriet har den 16. december 1996 udstedt en cirkulæreskrivelse vedrørende ordning om bødetilkendegivelser på stedet, hvoraf det bl.a. fremgår, at ordningen indebærer, at politiet på gerningsstedet udfylder og udleverer en bødetilkendegivelse til sigtede. Ordningen lægger ikke generelt op til, at bøden kan vedtages på stedet. Endvidere er det kun udlændinge, der ikke er hjemmehørende i et nordisk land, der som fører af et udenlandsk køretøj sigtes for overtrædelse af færdselsloven, som kan vælge at betale bøden med det samme.

Rigspolitiet har oplyst, at politiet i 2016 udleverede knap 95.000 bødetilkendegivelser på gerningsstedet, hvoraf knap 1.000 blev vedtaget og betalt med det samme.

Justitsministeriet finder, at når en person i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen modtager et bødeforelæg, bør den pågældende generelt kunne vælge at vedtage bøden med det samme. I sammenligning med i dag vil det nedbringe sagsbehandlingstiden væsentligt i de sager, hvor sigtede vælger at vedtage bøden med det samme. I det omfang samlet set flere end i dag vedtager et bødeforelæg, vil sagerne endvidere blive afsluttet uden behandling ved retten, hvilket vil understøtte en bedre ressourceanvendelse.

Justitsministeriet finder endvidere, at der vil være yderligere fordele forbundet med at give sigtede mulighed for også at betale den vedtagne bøde på stedet. En sådan mulighed vil yderligere nedbringe sagsbehandlingstiden i de sager, hvor sigtede vælger at betale bøden med det samme, fordi man så yderligere sparer den tid, der anvendes på opkrævning og om nødvendigt inddrivelse af en vedtagen bøde.

Det er imidlertid Justitsministeriets vurdering, at en udvidelse af mulighederne for at vedtage og betale en bøde på stedet i forhold til den eksisterende ordning vil nødvendiggøre, at der udvikles en ny administrativ løsning for, hvordan polititjenestemænd på stedet kan modtage bødevedtagelser og

bødebetalinger. Lovforslaget tilvejebringer på den baggrund grundlaget for at udvide mulighederne for at vedtage og betale en bøde på stedet, men forudsætter ikke, at udvidelsen vil ske fra lovens ikrafttræden. Når det administrative grundlag er tilvejebragt, vil mulighederne for at vedtage og betale en bøde på stedet imidlertid kunne udvides administrativt, idet dette ikke kræver en lovændring.

Sigtedes vedtagelse af bøden bør enten ske ved, at sigtede straks betaler bøden (når dette er administrativt muligt), eller ved at sigtede ved sin underskrift erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale den i bødeforelægget angivne bøde. Underskriften bør også kunne gives digitalt, når de tekniske muligheder herfor er til stede. Såfremt de tekniske muligheder senere gør det muligt og hensigtsmæssigt at dokumentere sigtedes vedtagelse på anden måde, bør en sådan ny teknisk mulighed i givet fald også kunne anvendes ved vedtagelse af bødeforelæg på stedet.

Sigtede bør gøres bekendt med, at det er frivilligt, om bøden ønskes vedtaget og eventuelt betalt med det samme. Hvis sigtede kan erklære sig skyldig i overtrædelsen, men ikke ønsker at vedtage bøden med det samme, bør sigtede senere efter de almindelige regler kunne vedtage bøden. Vedtager sigtede heller ikke senere bøden, vil anklagemyndigheden skulle indbringe sagen for retten ligeledes efter de almindelige regler.

For at give ordningen et så stort omfang som muligt, bør den også omfatte tilfælde, hvor en bøde kan nedsættes som følge af særligt lav indtægt. Da det i praksis normalt ikke er muligt på stedet at fremskaffe de fornødne oplysninger om sigtedes indtægtsforhold, bør bødeforelægget i sådanne tilfælde angive den normale, ikke-nedsatte bøde, men sådan at sigtedes vedtagelse af bøden ikke er til hinder for, at anklagemyndigheden efterfølgende efter anmodning nedsætter bøden som følge af sigtedes særligt lave indtægt.

Politiet bør vejlede sigtede om mulighederne for at få nedsat bøden som følge af særligt lav indtægt.

Ordningen bør også omfatte tilfælde, hvor en bøde nedsættes, fordi sigtede er under 18 år. Da sigtedes alder vil være kendt, bør bødeforelægget i sådanne tilfælde angive den nedsatte bøde.

Ordningen om vedtagelse af et bødeforelæg med det samme vil gælde sager, som bevismæssigt er helt ukomplicerede, og som ikke nødvendiggør skønsmæssige vurderinger, og hvor der er klarhed over bødens størrelse. Ordningen vil herunder også kunne omfatte lovovertrædelser, hvor der f.eks. i gentagelsestilfælde sker en takstmæssig forhøjelse af bøden, forudsat at politiet på stedet kan indhente de fornødne oplysninger om eventuelle tidligere relevante lovovertrædelser.

Ordnings forventes på den baggrund navnlig at omfatte en række overtrædelser af færdselsloven og ordensbekendtgørelsen, visse overtrædelser af knivloven samt efter omstændighederne visse overtrædelser af straffeloven, f.eks. sager om butikstyveri.

Ordnings bør også omfatte vedtagelse af konfiskation i forbindelse med vedtagelse af en bøde. Det kan efter omstændighederne eksempelvis være relevant ved overtrædelse af knivloven.

Derimod bør ordningen ikke omfatte vedtagelser efter færdselslovens § 119 a. Vedtagelse af kørselsforbud, frakendelse af førerretten mv. kan have så store konsekvenser, at det ikke bør være omfattet af en generel ordning om vedtagelse i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen, uanset at der som omtalt nedenfor foreslås en 14-dages fortrydelsesfrist.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der endvidere ikke praktisk behov for, at ordningen omfatter vedtagelse af erstatning af omkostninger, jf. retsplejelovens § 1012, stk. 4. Dette skyldes, at der i de enkle og bevismæssigt ukomplicerede sager, der vil være omfattet af ordningen, i praksis meget sjældent vil opstå spørgsmål om erstatning af sagsomkostninger.

Da forslaget lægger op til, at vedtagelsen af bøden, herunder konfiskation, som en ny generel ordning kan vedtages i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen, finder Justitsministeriet, at der bør indføres en fortrydelsesret, så den sigtede har mulighed for at trække sin vedtagelse tilbage, hvis den pågældende efterfølgende fortryder vedtagelsen. Det bør være tilstrækkeligt, at sigtede inden fristens udløb meddeler politiet, at sigtede tilbagekalder sin vedtagelse, og der bør ikke stilles krav om en nærmere begrundelse for, at vedtagelsen trækkes tilbage.

Justitsministeriet finder, at fortrydelsesfristen passende kan fastsættes til 14 dage, så den sigtede inden 14 dage fra vedtagelsen af bøden kan tilbagekalde sin vedtagelse ved meddelelse til politiet. Hvis sigtede inden fristen tilbagekalder vedtagelsen, vil sagen skulle afgøres ved, at sagen indbringes for retten. Hvis sigtede ikke udnytter sin fortrydelsesret, står vedtagelsen af bøden ved magt, og hvis sigtede ikke har betalt bøden på stedet, kan bøden herefter opkræves og om nødvendigt inddrives og eventuelt senere, hvis bøden ikke betales eller inddrives, konverteres til en forvandlingsstraf.

Politiet bør vejlede sigtede om fortrydelsesretten.

For at gøre ordningen så effektiv og ensartet som mulig, bør der efter Justitsministeriets opfattelse være mulighed for, at sigtede under 18 år kan vedtage en bøde og eventuelt konfiskation i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen uden

samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden. Dette sikrer, at ordningens anvendelse i forhold til sigtede under 18 år ikke kommer til at afhænge af, om indehaveren af forældremyndigheden er til stede i forbindelse med lovovertrædelsen.

Justitsministeriet finder samtidig, at fortrydelsesfristen på 14 dage, som gælder for den sigtede, også bør gælde for indehaveren af forældremyndigheden, når en sigtet under 18 år selv har vedtaget en bøde og eventuelt konfiskation i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen. Det betyder, at indehaveren af forældremyndigheden vil have mulighed for at tilbagekalde den mindreåriges vedtagelse.

Bl.a. henset til, at såvel sigtede som indehaveren af forældremyndigheden inden 14 dage frit vil kunne tilbagekalde en vedtagelse af en bøde og eventuelt konfiskation, finder Justitsministeriet det ubetænkeligt at give personer under 18 år mulighed for at vedtage en bøde og eventuelt konfiskation uden samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden. Det bemærkes herved også, at sigtede under 18 år på egen hånd kan give samtykke til, at en sag behandles som tilståelsessag efter retsplejelovens § 831, og dermed give afkald på, at sagen behandles med lægdommere.

2.7.3. Lovforslagets udformning

Det foreslås at indsætte en ny regel i retsplejelovens bestemmelse om bødeforelæg, jf. § 832, som giver mulighed for, at en sigtet under 18 år i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen vedtager en bøde uden samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden. Det foreslås i tilknytning hertil, at den eksisterende bemyndigelse til, at justitsministeren fastsætter regler om konfiskation efter tilsvarende regler som om bødeforelæg, også skal henvise til den foreslåede nye regel om sigtedes vedtagelse af bøde uden samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden.

Det foreslås endvidere, at der i retsplejeloven indsættes en ny bestemmelse, hvoraf det fremgår, at såfremt sigtede i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen har vedtaget en bøde og eventuelt konfiskation, jf. § 832, er vedtagelsen ikke til hinder for, at anklagemyndigheden efter anmodning nedsætter bøden som følge af sigtedes særligt lave indtægt.

Det foreslås desuden, at sigtede i disse tilfælde inden 14 dage fra vedtagelsen kan tilbagekalde sin vedtagelse ved meddelelse til politiet. Det foreslås i den forbindelse, at såfremt sigtede er under 18 år, kan også indehaveren af forældremyndigheden tilbagekalde vedtagelsen.

Det foreslås endelig, at politiet skal vejlede sigtede og i givet fald indehaveren af forældremyndigheden om mulighederne for at få nedsat bøden som følge af særligt lav indtægt

og om fortrydelsesretten, og at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om politiets vejledning.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 12-14 (ændring af § 832 og forslag til § 832 a), og bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet vil efter en vedtagelse af lovforslaget drøfte med Rigsadvokaten, om cirkulæreskrivelsen fra 1996 om bødetilkendegivelser på stedet bør revideres eller eventuelt erstattes af nye retningslinjer fra Justitsministeriet eller Rigsadvokaten.

Justitsministeriet vil desuden efter en vedtagelse af lovforslaget tage stilling til, om der i medfør af retsplejelovens § 832, stk. 4 (der bliver stk. 5), bør udstedes en ny bekendtgørelse om udenretlig vedtagelse af konfiskation, som også indeholder regler om vedtagelse af konfiskation foretaget af sigtede under 18 år uden samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden.

Som nævnt i pkt. 2.7.2 ovenfor tilvejebringer lovforslaget grundlaget for at udvide mulighederne for at vedtage og betale en bøde på stedet, men forudsætter ikke, at udvidelsen vil ske fra lovens ikrafttræden. Når det administrative grundlag er tilvejebragt, vil mulighederne for at vedtage og betale en bøde på stedet imidlertid kunne udvides administrativt, idet dette ikke kræver en lovændring.

2.8. Rejseforbehold for beskikkede advokater

2.8.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 333, stk. 1, antager justitsministeren for hver ret et passende antal advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces, eller for hvem der i øvrigt beskikkes en advokat efter reglerne i retsplejeloven.

Efter retsplejelovens § 733, stk. 1, 1. pkt., antager justitsministeren efter overenskomst et passende antal af de til møde for vedkommende domstol berettigede advokater eller, om fornødent, andre dertil egnede personer, til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Justitsministeren kan ved antagelse af en advokat ved en byret bestemme, at der ikke skal tilkomme den pågældende godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen, jf. retsplejelovens § 333, stk. 1, 2. pkt.

Det fremgår af retsplejelovens § 334, stk. 2, at der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, kan retten betinge beskikkelsen af, at advokaten helt eller delvis frafalder krav mod statskassen om godtgørelse for rejseudgifter, jf. retsplejelovens § 334, stk. 3.

Det fremgår af retsplejelovens § 741, stk. 1, at der tilkommer den offentlige forsvarer vederlag af statskassen, herunder godtgørelse for rejseudgifter, som den pågældende med føje har haft i forbindelse med hvervet. Bestemmelserne i § 333, stk. 1, 2. pkt., og § 334, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.

Højesteret har ved kendelser af 1. april 2016 (gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2016, side 2351 og 2354) vedrørende retsplejelovens § 741 og § 334 udtalt, at i det tilfælde, at retten har bestemt, at der skal gælde et rejseforbehold for en forsvarsadvokat, dvs. at beskikkelsen af advokaten er betinget af, at advokaten helt eller delvis frafalder krav mod statskassen om godtgørelse for rejseudgifter, og den pågældende forsvarsadvokat er fra en anden retskreds, skal beskikkelsen alene være betinget af et begrænset rejseforbehold. Dette indebærer, at der kan ydes forsvarsadvokaten godtgørelse for rejseudgifter, som denne med føje har afholdt, men begrænset til, hvad der kunne have været oppebåret, hvis forsvarsadvokaten havde haft kontor inden for retskredsens område.

2.8.2. Justitsministeriets overvejelser

Når Justitsministeriet i medfør af retsplejelovens § 333, stk. 1, og § 733, stk. 1, ved en byret antager en advokat til at udføre sager for parter, der har fri proces, eller for hvem der i øvrigt beskikkes en advokat efter reglerne i retsplejeloven, eller antager en offentlig forsvarer, bestemmer Justitsministeriet systematisk, at der skal gælde et rejseforbehold, dvs. at der ikke skal tilkomme den pågældende advokat godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen, jf. retsplejelovens § 333, stk. 1, 2. pkt., og § 741, stk. 1, 2. pkt.

Justitsministeriet finder det på den baggrund mest hensigtsmæssigt at ændre bestemmelsen i retsplejelovens § 333, stk. 1, 2. pkt., så der direkte efter loven gælder et sådant rejseforbehold, og det ikke ved hver antagelse er nødvendigt at bestemme, at der gælder et rejseforbehold for den pågældende advokat.

I praksis anvendes bestemmelsen i retsplejelovens § 334, stk. 3, således, at retten som udgangspunkt betinger beskikkelse af en advokat med kontor i en anden retskreds af, at advokaten frafalder krav mod statskassen om godtgørelse for rejseudgifter ud over, hvad en advokat med kontor i retskredsen oppebærer.

Justitsministeriet finder det på den baggrund mest hensigtsmæssigt at ændre bestemmelsen i retsplejelovens § 334, stk. 3, så der i tilfælde, hvor en part anmoder om beskikkelse af en bestemt advokat, ikke tilkommer den pågældende advokat godtgørelse for rejseudgifter ud over, hvad en advokat, der er antaget ved den pågældende ret, ville være berettiget til. Det bør samtidig være muligt for retten i anledning af en konkret beskikkelse at bestemme, at den pågældende advokat kan få godtgørelse for rejseudgifter af statskassen i videre omfang.

2.8.3. Lovforslagets udformning

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 333, stk. 1, 2. pkt., således at der ikke tilkommer en advokat, der er antaget ved en byret, godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.

Som følge af henvisningen til § 333, stk. 1, 2. pkt., i § 741, stk. 1, 2. pkt., gælder den foreslåede ændring også for en offentlig forsvarer, der er antaget ved en byret i medfør af § 733, stk. 1, 1. pkt. (der ikke foreslås ændret).

Det foreslås endvidere at ændre retsplejelovens § 334, stk. 3, således at der i de tilfælde, hvor en part anmoder om beskikkelse af en bestemt advokat, ikke tilkommer den pågældende advokat godtgørelse for rejseudgifter ud over, hvad en advokat, der er antaget ved den pågældende ret, ville være berettiget til, medmindre retten bestemmer andet.

Som følge af henvisningen til § 334, stk. 3, i § 741, stk. 1, 2. pkt., gælder den foreslåede ændring også for offentlige forsvarere.

Der er ikke tilsigtet ændringer med hensyn til, i hvilket omfang beskikkede advokater og offentlige forsvarere kan få dækket rejseudgifter.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1 og 2 (ændring af § 333, stk. 1, 2. pkt., og § 334, stk. 3), og bemærkningerne hertil.

3. Forholdet til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

3.1. Sigtedes valg af forsvarer, forsvarerskift mv.

Som det fremgår af pkt. 2.1.3 ovenfor, foreslås der en række ændringer af reglerne om sigtedes valg af forsvarer, forsvarerskift mv. med henblik på at nedbringe sagsbehandlingstiden i straffesager.

Lovforslaget indebærer bl.a., at sigtedes ønske om at få beskikket en bestemt person som forsvarer som udgangspunkt ikke kan imødekommes, hvis den pågældendes medvirken forventes at medføre en forsinkelse på mere end 6 uger i sammenligning med, at en anden forsvarer beskikkes. I særligt prioriterede sager (vuv-sager) kan en person ikke beskikkes til forsvarer, hvis den pågældendes medvirken forventes at medføre en forsinkelse på mere end 3 uger i sammenligning med, at en anden forsvarer beskikkes.

Herudover indebærer lovforslaget, at i de tilfælde, hvor retten har foreslået et passende antal tidspunkter for hovedforhandlingen, og den ønskede forsvarer hverken kan møde på nogen af de foreslåede tidspunkter eller på et tidligere tidspunkt, kan den ønskede forsvarer som udgangspunkt ikke beskikkes, hvis den pågældendes medvirken forventes at forlænge sagsbehandlingstiden med mere end 4 uger i sammenligning med, at der beskikkes en anden forsvarer. I særligt prioriterede sager kan den ønskede forsvarer i sådanne tilfælde ikke beskikkes, hvis den pågældendes medvirken forventes at forlænge sagsbehandlingstiden med mere end 2 uger i sammenligning med, at der beskikkes en anden forsvarer.

Lovforslaget indebærer desuden, at der i forbindelse med, at tidspunktet for hovedforhandlingen skal fastsættes, i almindelighed bør være mulighed for mod sigtedes ønske at beskikke en ny forsvarer, hvis den nye forsvarers medvirken forventes at forkorte sagsbehandlingstiden i væsentlig grad. Der vil fortsat skulle foretages en samlet vurdering, hvori bl.a. indgår den bestående klientrelation, længden af tidsgevinsten ved en ombeskikkelse, hensynet til eventuelle medsigtede, hensynet til at begrænse varigheden af varetægtsfængsling, hensynet til sigtede under 18 år, hensynet til forurettede og sagens karakter, herunder om det er en særligt prioriteret sag. Imidlertid vil hensynet til sagsbehandlingstiden fremover skulle vægtes tungere i den samlede afvejning.

Lovforslaget angiver visse udgangspunkter for foretagelsen af denne afvejning. Hvis sagsbehandlingstiden fra berammelsestidspunktet til hovedforhandlingens afslutning kan forventes forkortet fra eksempelvis 3 måneder til 1 måned, er der tale om en så væsentlig tidsgevinst både absolut og relativt, at beskikkelse af ny forsvarer bør ske alene af den grund. Et andet udgangspunkt er, at hvis sagsbehandlingstiden fra berammelsestidspunktet til hovedforhandlingens afslutning derimod kan forventes forkortet fra eksempelvis 9 måneder til 7 måneder, bør den tidsmæssige forkortelse af sagsbehandlingstiden ikke i sig selv kunne begrunde, at der mod sigtedes ønske beskikkes en ny forsvarer. Hvis der i sagen er tungtvejende hensyn til eksempelvis medsigtede, varetægtsfængslede, sigtede under 18 år eller vidner, bør der imidlertid også i et sådant tilfælde kunne beskikkes en ny forsvarer mod sigtedes ønske.

Det foreslås endvidere at begrænse adgangen til at skifte forsvarer, når sigtede én gang har haft lejlighed til at ønske en bestemt forsvarer. Det foreslås, at en sådan sigtets anmodning om skift af forsvarer ikke kan imødekommes, hvis den nye forsvarers medvirken vil forsinke sagens behandling. Det foreslås endvidere, at når der i sådanne tilfælde beskikkes en ny forsvarer efter sigtedes anmodning – idet forsvarerskiftet kan ske uden at forsinke sagens behandling – kan vederlaget til den nye forsvarer ikke overstige, hvad der ville tilkomme den tidligere forsvarer, hvis der ikke var blevet beskikket en ny forsvarer.

Efter artikel 6, stk. 3, litra c, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), skal enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, mindst have ret til bl.a. at forsvare sig ved bistand af en forsvarer, som han selv har valgt.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har imidlertid fastslået, at retten til at forsvare sig ved en forsvarer af eget valg ikke er en absolut rettighed. De nationale myndigheder skal tage hensyn til den sigtedes ønske om en bestemt forsvarer, men kan tilsidesætte disse ønsker, hvis der foreligger relevante og tilstrækkelige grunde til at fastslå, at dette er nødvendigt af hensyn til en forsvarlig retspleje. Der henvises bl.a. til dom af 25. september 1992, i sagen Croissant mod Tyskland, præmis 29, og dom af 20. oktober 2015, i sagen Dvorski mod Kroatien, præmis 79.

Domstolen har i den forbindelse fastslået, at hensynet til at undgå afbrydelse og udsættelse af en sag udgør et hensyn til en forsvarlig retspleje, jf. Croissant-dommens præmis 28.

Der foreligger Justitsministeriet bekendt ikke praksis, som vedrører adgangen til at beskikke en ny forsvarer mod sigtedes ønske. Det må imidlertid antages, at hensynet til en forsvarlig retspleje også kan begrunde en sådan ombeskikkelse.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har endvidere fastslået, at artikel 6, stk. 3, litra c, ikke sikrer en ret for sigtede til at kræve en beskikket forsvarer udskiftet. Hensynet til at begrænse udgifterne til den beskikkede forsvarer eller undgå forsinkelser eller forhalinger af straffesagen kan begrunde nægtelse af ombeskikkelse, jf. dom af 14. januar 2003, i sagen Lagerblom mod Sverige, præmis 55 og 59, samt Jon Fridrik Kjølbro, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere, 4. udgave (2017), side 675.

De foreslåede ændringer af reglerne om sigtedes valg af forsvarer, forsvarerskift mv. har som nævnt til formål at nedbringe sagsbehandlingstiden i straffesager.

I særligt prioriterede sager vil en kortere forsinkelse end i andre sager føre til, at sigtedes ønske om at få beskikket en bestemt forsvarer ikke imødekommes. Det bemærkes i den

forbindelse, at der i sådanne sager er et særligt hensyn til en kort sagsbehandlingstid af hensyn til bl.a. den forurettede i sagen.

Det er på denne baggrund Justitsministeriets vurdering, at de foreslåede ændringer kan gennemføres inden for rammerne af EMRK.

3.2. Straksafgørelse om sagsomkostninger ved sigtedes udeblivelse

Den foreslåede ordning indebærer som nævnt i pkt. 2.4.3 ovenfor, at sigtede skal erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, der er medgået til behandlingen af et retsmøde, hvis sigtede er udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, og hovedforhandlingen ikke fremmes til dom i tiltaltes fravær. Det fremgår af bemærkningerne, at det i praksis vil være vederlaget til den beskikkede forsvarer for det pågældende retsmøde, som sigtede vil blive forpligtet til at betale, og at ordningen vil finde anvendelse, selv om tiltalte frifindes, eller sagen i øvrigt ikke fører til sigtedes domfældelse. Af bemærkningerne fremgår endvidere, at det forudsættes, at sigtede i forbindelse med indkaldelsen er blevet advaret om konsekvensen af udeblivelse.

Menneskerettighedsdomstolen har bl.a. ved dom af 28. september 1995, i sagen Masson og Van Zon mod Holland, præmis 60, fastslået, at der ikke af konventionen følger en ret for en person, der er blevet tiltalt, men efterfølgende frifundet, til at få godtgjort de nødvendige udgifter til juridisk bistand, som den pågældende har afholdt.

Det må efter Justitsministeriets opfattelse antages, at konventionen heller ikke er til hinder for den foreslåede ordning, der indebærer, at en person, pålægges at betale vederlaget til den beskikkede forsvarer, selv om den pågældende frifindes, eller sagen i øvrigt ikke fører til domfældelse. Det bemærkes i den forbindelse, at den sigtede alene vil blive pålagt at erstatte det offentlige udgifterne som følge af, at den sigtede er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden lovligt forfald.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget indeholder en række ændringer af retsplejeloven, der har til formål at tilpasse dele af strafferetsplejen med henblik på at nedbringe sagsbehandlingstiden i straffesager og at sikre en hensigtsmæssig udnyttelse af politiets, anklagemyndighedens og domstolenes ressourcer.

Lovforslaget går således først og fremmest ud på, at politiets, anklagemyndighedens og domstolenes eksisterende res-

sourcer skal udnyttes effektivt med henblik på at nedbringe sagsbehandlingstiden i straffesager.

Det vurderes på den baggrund, at lovforslaget vil føre til en kortere gennemsnitlig sagsbehandlingstid i straffesager, men herudover vurderes lovforslaget samlet set ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

Forslagene vedrørende sigtedes valg af forsvarer og forsvarerskift mv. forventes at kunne medføre et øget antal kendelser herom ved byretterne, hvoraf nogle kan forventes køret til landsretterne eller Den Særlige Klageret. Det vurderes, at de administrative og økonomiske konsekvenser for domstolene og anklagemyndigheden, der følger heraf, vil være begrænsede.

Forslaget om at forhøje beløbsgrænsen for tiltaltes anke af en byretsdom i en straffesag fra 3.000 kr. til 6.000 kr. vurderes at føre til en begrænset forøgelse af antallet af ansøgninger om anketilladelse til Procesbevillingsnævnet og til en relativt begrænset nedgang i antallet af ankesager ved landsretterne. Der er generelt tale om relativt ukomplicerede sager, som behandles uden lægdommere. På baggrund af antallet af sager og sagernes karakter vurderes forslaget samlet set at have begrænsede administrative og økonomiske konsekvenser for domstolene, der vil blive håndteret inden for domstolens nuværende økonomiske ramme. Af samme grunde vurderes forslaget ikke at have væsentlige administrative eller økonomiske konsekvenser for anklagemyndigheden.

Der lægges med lovforslaget op til, at sigtede, der i umiddelbar forbindelse med en lovovertrædelse får et bødeforelæg, generelt skal have mulighed for straks at vedtage bøden. Samtidig indføres en 14-dages fortrydelsesret for vedtagelse af bøder, der sker i umiddelbar forbindelse med en lovovertrædelse. Dette forventes at føre til, at bødeforelæg i højere grad end i dag vil blive vedtaget, sådan at færre bødesager vil blive indbragt for domstolene. Denne del af lovforslaget forventes på den baggrund at medføre en administrativ lettelse for domstolene og politiet.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen af betydning	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen af betydning	Ingen af betydning
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen af betydning	Ingen af betydning

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet af betydning.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 15. januar 2018 til den 12. februar 2018 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Højesteret, Den Særlige Klageret, Østre og Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Politiforbundet, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Amnesty International, Bedre Psykiatri, Dansk Psykiatrisk Selskab, Danske Regioner, Det Kriminalpræventive Råd, FDM, Forbrugerrådet, Galebevægelsen, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, KL, Landsforeningen af patientrådgivere og bistandsværger i Danmark, Landsforeningen KRIM, Landsforeningen LEV, Retspolitisk Forening og SIND – Landsforeningen for psykisk sundhed.

Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen af betydning	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering /Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Justitsministeren kan ved antagelse af en advokat ved en byret bestemme, at der ikke skal tilkomme den pågældende godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen, jf. retsplejelovens § 333, stk. 1, 2. pkt.

Det fremgår af retsplejelovens § 741, stk. 1, at der tilkommer en offentlig forsvarer vederlag af statskassen, herunder godtgørelse for rejseudgifter, som den pågældende med føje har haft i forbindelse med hvervet. Bestemmelsen i § 333, stk. 1, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 333, stk. 1, 2. pkt., således at der ikke tilkommer en advokat, der er antaget ved en byret, godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.

Som følge af henvisningen til § 333, stk. 1, 2. pkt., i § 741, stk. 1, 2. pkt., gælder den foreslåede ændring også for offentlige forsvarere.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det fremgår af retsplejelovens § 334, stk. 2, at der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, kan retten betinge beskikkelsen af, at advokaten helt eller delvis

frafalder krav mod statskassen om godtgørelse for rejseudgifter, jf. retsplejelovens § 334, stk. 3.

Det fremgår af retsplejelovens § 741, stk. 1, at der tilkommer en offentlig forsvarer vederlag af statskassen, herunder godtgørelse for rejseudgifter, som den pågældende med føje har haft i forbindelse med hvervet. Bestemmelsen i § 334, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 334, stk. 3, således at der i de tilfælde, hvor en part anmoder om beskikkelse af en bestemt advokat, ikke tilkommer den pågældende advokat godtgørelse for rejseudgifter ud over, hvad en advokat, der er antaget ved den pågældende ret, ville være berettiget til, medmindre retten bestemmer andet.

Som følge af henvisningen til § 334, stk. 3, i § 741, stk. 1, 2. pkt., gælder den foreslåede ændring også for offentlige forsvarere.

Forslaget indebærer, at når retten efter anmodning fra en part beskikker en advokat, der ikke er antaget ved den pågældende ret efter § 333 eller § 733, tilkommer der – medmindre retten bestemmer andet – ikke den pågældende advokat godtgørelse for rejseudgifter ud over, hvad en advokat, der er antaget ved den pågældende ret, ville være berettiget til.

Medmindre retten har bestemt andet, tilkommer der således ikke en sådan advokat godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for den pågældende byretskreds, jf. retsplejelovens § 333, stk. 1, 2. pkt. (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 1). Ved møde uden for den pågældende byretskreds, eksempelvis i forbindelse med fængselsbesøg eller afhøring hos politiet, kan godtgørelsen for rejseudgifter til en sådan advokat – medmindre retten har bestemt andet – endvidere ikke overstige, hvad en advokat, der er antaget ved den pågældende ret efter § 333 eller § 733, ville være berettiget til.

Der er ikke tilsigtet ændringer med hensyn til, i hvilket omfang retten i konkrete sager bestemmer, at statskassen skal godtgøre advokaten rejseudgifter.

Der lægges således op til, at i det omfang retten efter gældende praksis ville undlade at tage et rejseforbehold, skal retten fremover i samme omfang i medfør af det foreslåede § 334, stk. 3, bestemme, at der tilkommer den pågældende advokat godtgørelse for rejseudgifter ud over, hvad en advokat, der er antaget ved den pågældende ret, ville være berettiget til.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Retsplejelovens § 730 indeholder regler om, at den, der sigtes for en forbrydelse, er berettiget til at vælge en forsvarer til at bistå sig.

§ 730, stk. 3, giver retten mulighed for på ethvert tidspunkt under sagen at afvise en valgt forsvarer, hvis betingelserne efter § 733, stk. 2, for at nægte at beskikke den pågældende til forsvarer foreligger. Der skal i så fald på begæring beskikkes sigtede en offentlig forsvarer.

Det foreslås at ændre de gældende regler i § 733, stk. 2, om at nægte at beskikke en person til forsvarer og at placere de nye regler herom i § 735, stk. 3 (jf. lovforslagets § 1, nr. 7).

I konsekvens heraf foreslås det at ændre henvisningen i § 730, stk. 3, til § 733, stk. 2, til en henvisning til § 735, stk. 3.

Forslaget indebærer, at retten på ethvert tidspunkt under sagen vil kunne afvise en valgt forsvarer, hvis betingelserne i det foreslåede § 735, stk. 3, for at nægte at beskikke den pågældende til forsvarer foreligger.

Der vil i så fald ligesom i dag på begæring skulle beskikkes sigtede en offentlig forsvarer, jf. § 730, stk. 3, 2. pkt., der ikke foreslås ændret.

Rettens afgørelse efter § 730, stk. 3, om afvisning af en valgt forsvarer vil ligesom i dag skulle træffes ved kendelse, og en afgørelse om afvisning af en valgt forsvarer vil ligesom i dag kunne kæres til Den Særlige Klageret, jf. § 737, stk. 1, 1. pkt., som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 9.

Til nr. 4

Retsplejelovens § 733, stk. 1, indeholder regler om, hvem der kan beskikkes som offentlig forsvarer.

§ 733, stk. 1, 3. pkt., angår beskikkelse af en mødeberettiget advokat, der ikke er antaget af justitsministeren som beneficeret forsvarer. Det foreslås, at reglerne om beskikkelse af sådanne personer udbygges og placeres i et nyt stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 5.

I konsekvens heraf foreslås det, at det gældende § 733, stk. 1, 3. pkt., ophæves.

Til nr. 5

Retsplejelovens § 733, stk. 1, indeholder regler om, hvem der kan beskikkes som offentlig forsvarer.

§ 733, stk. 2, indeholder regler om, at retten i nærmere bestemte tilfælde kan nægte at beskikke den advokat, som sigtede ønsker som forsvarer.

Det foreslås at ændre de gældende regler om, hvornår retten kan nægte at beskikke den advokat, som sigtede ønsker som forsvarer, og at placere reglerne herom i § 735, stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 7.

I konsekvens heraf foreslås det at ophæve det gældende § 733, stk. 2.

I stedet for det ophævede § 733, stk. 2, foreslås det at indsætte to nye stykker.

I *stk. 2* foreslås, at i ankesager kan en advokat, der har været beskikket til forsvarer under behandlingen i den foregående instans, beskikkes til også at føre sagen for den overordnede ret, såfremt advokaten er mødeberettiget for denne ret.

Forslaget indebærer, at når en forsvarer beskikkes i en sag, der senere ankes, kan forsvareren også beskikkes i ankeinstansen, forudsat at forsvareren er mødeberettiget for ankeinstansen. Dette gælder både ved anke til landsretten og ved anke til Højesteret.

Reglen er obligatorisk for advokaten, der således kun kan afslå at modtage beskikkelse, i det omfang en beneficeret forsvarer ville kunne afslå at modtage beskikkelse. Dette gælder, uanset om den pågældende advokat er beneficeret. Hvis den pågældende ikke er beneficeret, er reglen udtryk for, at den pågældende ved at påtage sig hvervet som beskikket forsvarer har forpligtet sig til i givet fald også at modtage beskikkelse i ankeinstansen, forudsat at den pågældende er mødeberettiget i ankeinstansen.

Reglen er ikke obligatorisk for retten, der således både af egen drift og efter anmodning fra sigtede kan beskikke en

anden forsvarer i ankeinstansen end den, der har været beskikket for sigtede i foregående instans.

Det foreslåede stk. 2 svarer til, hvad der gælder, når der i øvrigt beskikkes en advokat i medfør af retsplejeloven, jf. § 333, stk. 2.

Det foreslåede stk. 2 er endvidere for så vidt angår anke til landsretten en videreførelse af reglen i § 735, stk. 2.

I *stk. 3, 1. pkt.*, foreslås, at en advokat, der ikke er antaget af justitsministeren, efter sigtedes anmodning kan beskikkes, såfremt advokaten er mødeberettiget for den pågældende ret og er villig til at lade sig beskikke.

Forslaget indebærer, at enhver mødeberettiget advokat kan beskikkes til forsvarer, hvis sigtede ønsker det og advokaten er villig til at lade sig beskikke.

Reglen er udtryk for, at kredsen af mulige offentlige forsvarere potentielt udvides til samtlige mødeberettigede advokater.

Ved siden heraf gælder der regler, som afhængig af omstændighederne i den enkelte sag kan udelukke en bestemt person fra at blive beskikket som offentlig forsvarer, jf. § 734 (der ikke foreslås ændret) og § 735, stk. 3 (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 7). Disse regler om udelukkelse fra at blive beskikket gælder både for beneficerede forsvarere og for advokater, der kan beskikkes til forsvarer i medfør af det foreslåede stk. 3, 1. pkt.

Det foreslåede stk. 3, 1. pkt., viderefører det gældende § 733, stk. 1, 3. pkt.

I *stk. 3, 2. pkt.*, foreslås som noget nyt, at hvis sagen er berammet eller forventes berammet i forbindelse med beskikkelsen, skal advokaten oplyse retten om ledige mødetidspunkter.

Forslaget indebærer, at når sigtede i en sag, der allerede er berammet eller står for at skulle berammes, efter det foreslåede stk. 3, 1. pkt., anmoder om, at en advokat, der ikke er beneficeret ved den pågældende ret, beskikkes til forsvarer, skal advokaten oplyse retten om ledige tidspunkter, hvor advokaten kan møde i retten.

Hvis sagen ikke allerede er berammet, kan retten herefter bl.a. på grundlag af advokatens oplysninger beskikke advokaten til forsvarer og beramme sagen i én arbejdsgang. Retten vil endvidere i påkommende tilfælde kunne vurdere, om beskikkelse af den pågældende til forsvarer skal nægtes efter det foreslåede § 735, stk. 3, nr. 2 (lovforslagets § 1, nr. 7).

Hvis der er spørgsmål om at skifte forsvarer, kan retten ligeledes bl.a. på grundlag af advokatens oplysninger vurdere, om beskikkelse af den pågældende til ny forsvarer skal nægtes efter det foreslåede § 736, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 8).

I de tilfælde, hvor det er advokaten selv, der over for retten på sigtedes vegne anmoder om beskikkelse, skal advokaten samtidig med anmodningen oplyse retten om ledige mødetidspunkter.

Hvis sigtede fremsætter anmodningen på anden måde, herunder til en eventuel aktuelt beskikket forsvarer, til politiet, til fængselsbestyreren (hvis sigtede er fængslet, jf. § 848, stk. 2, § 916, stk. 2, og § 936, stk. 1, jf. § 916, stk. 2) eller direkte til retten, vil retten skulle anmode advokaten om at oplyse ledige mødetidspunkter. Retten kan fastsætte en frist herfor. Fristen vil normalt kunne sættes til 3 arbejdsdage.

Hvis den advokat, som sigtede ønsker beskikket til forsvarer, i strid med det foreslåede stk. 3, 2. pkt., ikke oplyser retten om ledige tidspunkter, hvor advokaten kan møde i retten, skal retten ikke imødekomme sigtedes anmodning om beskikkelse af den pågældende til forsvarer. Dette gælder, både hvor advokaten selv har anmodet om beskikkelse, men har undladt samtidig at oplyse ledige mødetidspunkter, og hvor advokaten ikke inden den frist, retten har fastsat, har oplyst ledige mødetidspunkter.

Det er i den forbindelse overladt til rettens skøn, om retten i det enkelte tilfælde finder det mest hensigtsmæssigt, herunder med henblik på den mest smidige og effektive behandling af sagen, at påminde advokaten om at oplyse ledige mødetidspunkter, før retten i givet fald nægter at imødekomme sigtedes anmodning. Hvis retten vælger at påminde advokaten, bør påmindelsen – hvad enten den er telefonisk eller skriftlig – angive en frist, sådan at retten først efter fristens udløb nægter at imødekomme sigtedes anmodning, hvis advokaten på det tidspunkt stadig ikke har oplyst ledige mødetidspunkter. Fristen i en sådan påmindelse kan være ganske kort, eksempelvis 2 eller 3 timer.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Retsplejelovens § 735, stk. 1, 2. pkt., fastsætter, at hverv som beskikket forsvarer så vidt muligt bør fordeles mellem de beneficerede forsvarere efter omgang. Hvis sigtede ønsker en bestemt forsvarer beskikket, som er villig til at påtage sig hvervet, bør den pågældende i reglen beskikkes, forudsat at ingen lovlig hindring foreligger.

Det foreslås at nyaffatte denne bestemmelse, så den kun regulerer fordelingen af sagerne mellem de beneficerede forsvarere, når sigtede ikke har ønsket en bestemt forsvarer. Det foreslås i tilknytning hertil at flytte reguleringen af sigtedes ønske om en bestemt forsvarer til § 735, stk. 2 (jf. lovforslagets § 1, nr. 7).

Det foreslås med den nye formulering af bestemmelsen, at sagerne ligesom i dag så vidt muligt skal fordeles mellem de beneficerede forsvarere efter omgang, men som noget nyt også under hensyn til de ledige mødetidspunkter, forsvarerne har oplyst til retten.

Forslaget indebærer, at beneficerede forsvarere skal oplyse ledige mødetidspunkter til retten, sådan at retten kan fordele sagerne mellem de beneficerede forsvarere bl.a. under hensyn til de ledige mødetidspunkter.

Der vil navnlig være grund til at lægge stor vægt på de ledige mødetidspunkter, når sagen allerede er berammet eller står for at skulle berammes.

Forslaget angår som nævnt tilfælde, hvor sigtede ikke har ønsket nogen bestemt forsvarer.

Det er imidlertid hensigten – og en del af formålet med forslaget – at det kendskab, retten i kraft af den foreslåede ordning vil få over ledige mødetidspunkter hos beneficerede forsvarere, også skal kunne anvendes, når retten i medfør af de foreslåede § 735, stk. 2 og 3 (lovforslagets § 1, nr. 7), træffer afgørelse med hensyn til sigtedes anmodning om beskikkelse af en bestemt beneficeret forsvarer.

Selv om den foreslåede bestemmelse angår beskikkelse, er det endvidere hensigten – og en del af formålet med forslaget – at den foreslåede ordning skal gøre det muligt at beramme og herunder omberamme konkrete sager ud fra de ledige mødetidspunkter, som retten er bekendt med.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Retsplejelovens § 735, stk. 2, bestemmer, at i ankesager kan landsrettens præsident beskikke den advokat til forsvarer, der som beskikket forsvarer har udført sagen i 1. instans, såfremt advokaten er mødeberettiget ved landsretten.

Det foreslås at videreføre denne regel i det foreslåede § 733, stk. 2 (lovforslagets § 1, nr. 5), i en mere generel form, som også omfatter anke til Højesteret. Den gældende bestemmelse i § 735, stk. 2, foreslås derfor ophævet.

Det foreslås samtidig at indsætte regler i § 735, stk. 2-4, om sigtedes angivelse af, hvem sigtede ønsker beskikket til forsvarer, og om forhold, der udelukker, at en person kan beskikkes til forsvarer.

I *stk. 2, 1. og 2. pkt.*, foreslås, at sigtede skal have lejlighed til at angive, hvem sigtede ønsker som forsvarer, og at rettens præsident kan fastsætte en frist herfor.

Med forslaget lovfæstes muligheden for, at retten (rettens præsident) fastsætter en frist for, at sigtede angiver, hvem sigtede ønsker beskikket til forsvarer. Fristen vil i almindelighed kunne fastsættes til 5 hverdage.

Fristen vil skulle regnes fra sigtedes modtagelse af rettens forespørgsel om beskikkelse af forsvarer, hvor fristen fremgår. Rettens forespørgsel vil skulle anses for modtaget, når den er kommet frem til sigtedes e-boks (forudsat at sigtede ikke er fritaget for at modtage digital post) eller postadresse. Hvis sigtede er fængslet, kan rettens forespørgsel dog ikke anses for modtaget, før den er overgivet til sigtede. Det er en forudsætning for, at fristen begynder at løbe, at forespørgslen er affattet på eller ledsaget af en oversættelse til et sprog, som sigtede forstår.

Hvis sigtede ikke inden fristen angiver, hvem sigtede ønsker beskikket til forsvarer, kan retten (rettens præsident) beskikke en beneficeret forsvarer efter den almindelige regel i § 735, stk. 1 (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 6).

Hvis sigtede herefter senere anmoder om beskikkelse af en anden forsvarer, skal anmodningen behandles efter de foreslåede regler om tilfælde, hvor sigtede har haft lejlighed til at ønske en bestemt forsvarer, jf. § 736, stk. 1, nr. 4 (lovforslagets § 1, nr. 8). Såfremt sigtedes anmodning om beskikkelse af ny forsvarer i medfør af disse regler imødekommes, vil den foreslåede begrænsning med hensyn til vederlaget til den nye forsvarer endvidere finde anvendelse, jf. § 741, stk. 2 (lovforslagets § 1, nr. 10).

Disse virkninger af sigtedes manglende angivelse inden fristen af, hvem sigtede ønsker beskikket til forsvarer, vil dog ikke indtræde, hvis sigtede har været forhindret i at overholde fristen. Som eksempel kan nævnes, at sigtede ikke er blevet bekendt med rettens forespørgsel om beskikkelse af forsvarer, fordi sigtede har været indlagt på hospital eller har været fængslet (hvis rettens forespørgsel ikke har været sendt til sigtede i fængslet).

Disse virkninger vil heller ikke indtræde, hvis sigtede bevisligt tidligere over for politiet, fængselsbestyreren (hvis sigtede er fængslet, jf. § 848, stk. 2, § 916, stk. 2, og § 936, stk. 1, jf. § 916, stk. 2) eller retten har angivet, hvem sigtede ønsker beskikket til forsvarer, og dette ønske er blevet over-

set i forbindelse med rettens beskikkelse af forsvarer for sigtede.

Disse virkninger vil heller ikke indtræde, hvis retten har beskikket en forsvarer uden at have haft mulighed for at spørge til sigtedes ønsker. Det vil f.eks. kunne forekomme, hvis sigtede er fritaget for at modtage digital post og ikke har nogen fast bopæl, eller hvis sigtede er en udlænding, der hverken har e-boks eller postadresse i Danmark.

I *stk. 2, 3. pkt.*, foreslås, at når sigtede inden for fristen anmoder om beskikkelse af en bestemt forsvarer, som er villig til at lade sig beskikke, skal retten (rettens præsident) imødekomme sigtedes ønske, medmindre andet følger af det foreslåede *stk. 3*.

Det er herved en forudsætning, at den pågældende efter § 733 (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 4 og 5) kan beskikkes til forsvarer og ikke er udelukket fra at blive beskikket efter § 734 (der ikke foreslås ændret).

Det foreslåede *stk. 2* finder anvendelse, både når der første gang skal beskikkes forsvarer for en sigtet, og når beskikkelsen af en tidligere forsvarer tilbagekaldes i medfør af den foreslåede § 736 (lovforslagets § 1, nr. 8), og der derfor skal beskikkes en ny forsvarer. Ved ombeskikkelse regulerer den foreslåede § 736 således afbeskikkelse af den aktuelt beskikkede forsvarer, mens det foreslåede § 735, *stk. 2*, regulerer beskikkelse af den nye forsvarer. Ved ombeskikkelse får § 735, *stk. 2*, derfor kun betydning, hvis betingelserne efter den foreslåede § 736 for afbeskikkelse er opfyldt. Er betingelserne for afbeskikkelse ikke opfyldt, skal den aktuelt beskikkede forsvarer fortsætte som forsvarer, og der opstår ikke spørgsmål om beskikkelse af ny forsvarer. Det bemærkes for fuldstændighedens skyld, at retten undtagelsesvis kan beskikke flere offentlige forsvarere for sigtede, jf. § 738, *stk. 1, 2. pkt.* (der ikke foreslås ændret).

Det foreslåede *stk. 2* finder også anvendelse, når der i medfør af § 730, *stk. 3, 2. pkt.* (der ikke foreslås ændret), skal beskikkes en offentlig forsvarer for sigtede, fordi retten har afvist en valgt forsvarer i medfør af § 730, *stk. 3, 1. pkt.* (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 3).

I *stk. 3* foreslås, at en person ikke kan beskikkes til forsvarer, hvis der er påviselig risiko for, at den pågældende vil hindre eller modvirke sagens oplysning (*nr. 1*), eller den pågældendes medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling (*nr. 2*).

Det foreslåede *stk. 3* gælder både, når sigtede har ønsket en bestemt forsvarer, og når sigtede ikke har ønsket en bestemt forsvarer og retten derfor beskikker en beneficeret forsvarer

efter den almindelige regel i § 735, *stk. 1* (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 6).

Det foreslåede *nr. 1* om påviselig risiko for, at den pågældende vil hindre eller modvirke sagens oplysning, er en uændret videreførelse af det gældende § 733, *stk. 2, 2. led*, og der er ikke tilsigtet nogen ændringer i anvendelsesområdet for denne regel.

Det foreslåede *nr. 2* om, at den pågældendes medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling, er en ændring af det gældende § 733, *stk. 2, 1. led*, og det er hensigten, at den foreslåede regel skal have et videre anvendelsesområde end den gældende regel.

Det er således hensigten med det foreslåede § 735, *stk. 3, nr. 2*, at hensynet til sagsbehandlingstiden fremover skal vægtes tungere i forhold til sigtedes frie forsvarervalg, end det er tilfældet i dag.

Det forudsættes således, at en person som udgangspunkt ikke kan beskikkes til forsvarer, hvis den pågældendes medvirken forventes at medføre en forsinkelse på mere end 6 uger i sammenligning med, at en anden forsvarer beskikkes. Det forudsættes endvidere, at i særligt prioriterede sager (vov-sager) kan en person ikke beskikkes til forsvarer, hvis den pågældendes medvirken forventes at medføre en forsinkelse på mere end 3 uger i sammenligning med, at en anden forsvarer beskikkes. Med hensyn til afgrænsningen af, hvad der skal anses for en særligt prioriteret sag (vov-sag), henvises til *pkt. 2.1.3.5* i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det forudsættes endvidere, at i tilfælde, hvor retten har foreslået et passende antal tidspunkter for hovedforhandlingen, og den ønskede forsvarer ikke kan møde hverken på de tidspunkter, retten har foreslået, eller på tidligere tidspunkter, kan den pågældende som udgangspunkt ikke beskikkes til forsvarer, hvis det forventes at medføre en forsinkelse på mere end 4 uger i sammenligning med, at en anden beskikkes til forsvarer. I særligt prioriterede sager forudsættes det, at den ønskede forsvarer i sådanne tilfælde ikke kan beskikkes, hvis det forventes at medføre en forsinkelse på mere end 2 uger i sammenligning med, at en anden beskikkes til forsvarer.

Det er hensigten, at 6-ugers-grænsen og 4-ugers-grænsen skal være et fast udgangspunkt, der kun kan fraviges, hvis sagen forventes at være så langvarig, at en forsinkelse på mere end 6 uger eller 4 uger relativt set må anses for mindre væsentlig. Som eksempel kan nævnes en sag, hvor hovedforhandlingen i bedste fald først forventes at kunne være afsluttet 12 måneder efter fastsættelsen af tidspunktet for hovedforhandlingen. I en sådan sag må en forsinkelse på f.eks. 2 måneder anses for mindre væsentlig.

Det er endvidere hensigten, at 3-ugers-grænsen og 2-ugers-grænsen i særligt prioriterede sager skal anvendes strikt, når § 735, stk. 3, nr. 2, anvendes direkte, dvs. når det skal vurderes, om en indtrædende forsvarers medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling. Derimod er det hensigten, at der skal anlægges en helhedsvurdering, hvor andre omstændigheder også inddrages, når § 735, stk. 3, nr. 2, anvendes i medfør af det foreslåede § 736, stk. 1, nr. 2 (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 8), dvs. når det skal vurderes, om en allerede beskikket forsvarers fortsatte medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling. Der henvises herom til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 8.

Det er således hensigten, at når der i forbindelse med, at sigtede ønsker en bestemt forsvarer beskikket, skal foretages en afvejning mellem sigtedes frie forsvarervalg og hensynet til sagsbehandlingstiden, skal der fremover alene lægges vægt på en forventet forlængelse af sagsbehandlingstiden og på, om sagen er særligt prioriteret. I særligt prioriterede sager skal der alene lægges vægt på den forventede absolutte forlængelse af sagsbehandlingstiden. I andre sager er dette også et klart udgangspunkt, men der vil dog efter omstændighederne også kunne lægges vægt på den forventede forlængelse af sagsbehandlingstiden relativt set.

Andre omstændigheder, som efter gældende ret kan indgå i denne vurdering, skal således fremover ikke indgå særskilt i afvejningen. Dette skal ses i sammenhæng med, at hensynet til forurettede og andre vidner indirekte varetages gennem forudsætningen om, at den maksimalt acceptable forsinkelse er kortere i særligt prioriterede sager. Det skal endvidere ses i sammenhæng med, at lovgivningsmagten ved at vedtage lovforslaget forudsætningsvis fastsætter, hvordan afvejningen mellem eksempelvis hensyn til en tidligere klientrelation (i en anden sag) eller særlig ekspertise hos forsvareren generelt skal foretages over for eksempelvis hensyn til medsigtede, varetægtsfængslede eller sigtede under 18 år. Det skal på ny fremhæves, at dette gælder, når afvejningen foretages i forhold til en indtrædende forsvarer. Når afvejningen angår, om den aktuelt beskikkede forsvarer mod sigtedes ønske skal udskiftes, opstilles der ikke med lovforslaget en tilsvarende simpel og generel afvejningsregel, og der vil i sådanne tilfælde fortsat skulle foretages en helhedsvurdering i den konkrete sag, jf. ovenfor og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 8.

Endvidere skal det fremhæves, at det med lovforslaget fastslås, at hensynet til en effektiv retshåndhævelse og til god ressourceudnyttelse i sig selv taler for, at straffesager behandles så hurtigt, som en rimelig hensyntagen til en forsvarlig behandling af sagen muliggør.

Dette generelle hensyn er således indgået ved udformningen af de beskrevne forudsætninger om de maksimalt acceptable forsinkelser som følge af sigtedes valg af forsvarer.

Endelig bemærkes, at det i et vist omfang vil bero på rettens skøn, hvor meget sagsbehandlingstiden vil blive forlænget ved at beskikke den forsvarer, som sigtede ønsker, i sammenligning med, at en anden beskikkes til forsvarer. Den forventede forlængelse af sagsbehandlingstiden vil ikke altid kunne beregnes præcist på det tidspunkt, hvor beskikkelsen sker, og retten vil derfor skulle skønne herover. Retten vil i praksis også være overladt et vist skøn med hensyn til, hvad der kan anses som et passende antal foreslåede tidspunkter for hovedforhandlingen, og dermed om de korte eller de lange frister skal anvendes (2 eller 4 uger over for 3 eller 6 uger). Selv om retten qua lovforslagets forudsætninger er bundet af faste afvejningsregler, vil rettens afgørelse samlet set dermed alligevel kunne indeholde et element af skøn.

For så vidt angår ankesager er det hensigten, at de anførte forudsætninger vedrørende den maksimalt acceptable forsinkelse mv. *ikke* skal anvendes, når sigtede ved ankesagens begyndelse anmoder om beskikkelse af den forsvarer, der senest var beskikket under sagens behandling i den foregående instans. Det vil således *ikke* være en betingelse for ved ankesagens begyndelse at kunne få beskikket denne forsvarer, at forsvarerens medvirken ikke medfører en forsinkelse, som overstiger de beskrevne tidsgrænser. Selv om forsvareren formelt set nybeskikkes under anken, er det således hensigten, at vurderingen af, om medvirken af den forsvarer, der senest var beskikket i den foregående instans, væsentligt vil forsinke sagen, skal ske på samme måde som ved tilbagekaldelse af en beskikkelse i medfør af det foreslåede § 736, stk. 1, nr. 2, jf. § 735, stk. 3, nr. 2. Der henvises herom til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 8. Derimod er det hensigten, at de ovenfor beskrevne tidsgrænser mv. skal anvendes, når det skal vurderes, om beskikkelse af en anden forsvarer end den, der senest var beskikket i den foregående instans, væsentligt vil forsinke sagen i sammenligning med, at en anden beskikkes (dvs. i sammenligning med beskikkelse af enten en tredje forsvarer eller den forsvarer, der senest var beskikket i den foregående instans).

Årsagen til, at den ønskede forsvarers medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling, er uden betydning. En forsvarers beskikkelse vil således under i øvrigt tilsvarende omstændigheder kunne nægtes, uanset om forsinkelsen skyldes, at forsvareren er optaget af andre sager på de relevante dage, eller at forsvareren har lovligt forfald.

Den foreslåede bestemmelse og de anførte forudsætninger gælder også i sager med flere tiltalte og flere forsvarere. I sådanne tilfælde vil det i et vist omfang bero på et skøn, hvilken eller hvilke af flere forsvarere der vil være den primære årsag til en væsentlig forsinkelse, og hvis beskikkelse derfor i givet fald skal nægtes. Som i sager med én forsvarer er spørgsmålet, om forsvareren objektivt set er årsag til forsinkelsen, ikke om der er noget at bebrejde forsvareren.

I betragtning af tilfældenes forskellighed bl.a. med hensyn til antallet af involverede forsvarere og hovedforhandlingens længde og de tænkelige konstellationer af, hvordan forsvarernes kalendere konkret spiller sammen, er det vanskeligt at give nærmere anvisninger, der er generelt dækkende. For at illustrere den tankegang, som retten bør benytte, kan dog nævnes et eksempel.

Hvis der skal beskikkes to forsvarere, og de sigtede har angivet ønsker om beskikkelse af to bestemte forsvarere, er der principielt tre muligheder: (1) De ønskede forsvarere beskikkes. (2) Én af de ønskede forsvarere beskikkes. (3) Ingen af de ønskede forsvarere beskikkes.

Mulighed (1) bør foretrækkes, medmindre den vil medføre en væsentlig forsinkelse sammenlignet med mulighed (2) eller (3). Tilsvarende bør mulighed (2) foretrækkes fremfor mulighed (3), medmindre mulighed (2) vil medføre en væsentlig forsinkelse sammenlignet med mulighed (3).

Er det herefter mulighed (2) der skal anvendes, bør en forsvarers beskikkelse nægtes, hvis dennes medvirken vil medføre en væsentlig forsinkelse i sammenligning med, at den anden forsvarer beskikkes. Er der ikke væsentlig forskel på den forventede sagsbehandlingstid med den ene eller den anden forsvarer, må retten efter et samlet skøn beslutte, hvilken forsvarers beskikkelse der skal nægtes. I dette skøn vil bl.a. kunne indgå bestående klientrelationer og omfanget af de forhold i sagen, de respektive sigtede er tiltalt for (hvis der er forskel). Det vil principielt kunne forekomme, at der efter et sådant samlet skøn ikke er afgørende grunde til at beskikke den ene forsvarer fremfor at beskikke den anden forsvarer. I sådanne tilfælde bør retten ikke desto mindre beslutte at beskikke én af forsvarerne.

I sager med mere end to forsvarere bør sigtedes anmodninger om beskikkelse af bestemte forsvarere imødekommes, medmindre det vil medføre en væsentlig forsinkelse i sammenligning med, at en eller flere sigtedes ønsker ikke imødekommes. Ved beslutningen om, hvilken eller hvilke forsvarere der skal beskikkes, bør vælges en løsning, som medfører en væsentligt kortere sagsbehandlingstid end alternativerne, og hvis flere alternative løsninger ikke vil medføre væsentligt forskellig sagsbehandlingstid, bør vælges den løsning, der medfører færrest afvigelser fra de ønsker om forsvarer, de sigtede har angivet.

Ved vurderingen af, om en forventet forskel i sagsbehandlingstiden er væsentlig, skal retten anvende de tidsgrænser, der er anført ovenfor (3 uger og 2 uger i særligt prioriterede sager og som udgangspunkt 6 uger og 4 uger i andre sager).

Det foreslåede stk. 3 skal anvendes af retten af egen drift. Anvendelsen af reglerne er således ikke afhængig af, om de påberåbes af en part. Der er dog ikke noget til hinder for, at

anklagemyndigheden eller en medsigtet anmoder retten om at nægte at beskikke en forsvarer efter det foreslåede stk. 3. Sigtede kan også selv anmode om, at beskikkelse nægtes i medfør af stk. 3, hvilket kan være relevant, når sigtede ikke har ønsket en bestemt forsvarer og retten derfor beskikker en beneficeret advokat efter den almindelige regel i § 735, stk. 1 (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 6).

I *stk. 4* foreslås, at afgørelser efter stk. 3 efter anmodning skal træffes af retten ved kendelse.

Forslaget indebærer, at både sigtede og anklagemyndigheden (og eventuelle medsigtede) kan forlange, at afgørelse om, hvorvidt sigtedes anmodning om beskikkelse af en bestemt forsvarer skal nægtes imødekommet i medfør af det foreslåede stk. 3, træffes af retten ved kendelse.

Der er ikke noget til hinder for, at afgørelsen også uden en sådan anmodning fra en part træffes af retten ved kendelse.

Hvis en part ikke anmoder om, at afgørelsen træffes af retten ved kendelse, kan afgørelsen imidlertid træffes ved beslutning af rettens præsident.

For så vidt angår sager, der verserer i byretten, bemærkes, at hvis den pågældende straffesag på det tidspunkt, hvor spørgsmålet opstår, endnu ikke er fordelt til en dommer, er der ikke noget til hinder for, at rettens præsident efter de almindelige regler i § 12, stk. 1, 2. pkt., foreløbigt fordeler sagen til sig selv og derefter selv afsiger kendelse om, hvorvidt sigtedes anmodning om beskikkelse af en bestemt forsvarer skal nægtes imødekommet i medfør af det foreslåede § 735, stk. 3.

Det foreslåede stk. 4 er en ændring i forhold til det gældende § 733, stk. 2 (der foreslås ændret og placeret som § 735, stk. 3), idet afgørelser efter det gældende § 733, stk. 2, skal træffes ved kendelse, uanset om en part anmoder om det.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Retsplejelovens § 736 indeholder regler om tilbagekaldelse af en beskikkelse til forsvarer.

Det foreslås at nyaffatte bestemmelsen.

I *stk. 1* foreslås, at beskikkelse til forsvarer kan tilbagekaldes i nærmere angivne tilfælde.

I nr. 1 foreslås, at beskikkelsen kan tilbagekaldes, når den pågældende ikke længere opfylder betingelserne for at kunne beskikkes efter § 733 (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 4 og 5) og § 734 (der ikke foreslås ændret).

Hermed lovfæstes, at hvis en beskikket forsvarer ikke længere er beneficeret og heller ikke er advokat med møderet for den pågældende ret, jf. § 733, kan beskikkelsen tilbagekaldes. Det må antages, at denne mulighed for tilbagekaldelse af en beskikkelse også gælder i dag, selv om der ikke findes en udtrykkelig lovregel herom.

Endvidere fastsættes det, at hvis der i forhold til en beskikket forsvarer opstår forhold, som udelukker beskikkelse efter § 734, kan beskikkelsen tilbagekaldes. Denne mulighed for tilbagekaldelse af en beskikkelse gælder også i dag, jf. det gældende § 736, stk. 1, 1. led, om tilbagekaldelse, når det findes nødvendigt i forsvarrets interesse.

I nr. 2 foreslås, at beskikkelsen kan tilbagekaldes, hvis betingelserne efter det foreslåede § 735, stk. 3 (lovforslagets § 1, nr. 7), kommer til at foreligge.

Denne mulighed for tilbagekaldelse af en beskikkelse svarer til, hvad der er fastsat i det gældende § 736, stk. 2, om tilbagekaldelse af beskikkelsen, hvis betingelserne efter det gældende § 733, stk. 2, for at nægte at beskikke den pågældende kommer til at foreligge.

Det foreslåede § 735, stk. 3, nr. 1, om påviselig risiko for, at den pågældende vil hindre eller modvirke sagens oplysning, er en uændret videreførelse af det gældende § 733, stk. 2, 2. led. Den foreslåede mulighed for at tilbagekalde beskikkelsen, hvis denne betingelse kommer til at foreligge, er dermed også en uændret videreførelse af gældende ret.

Det foreslåede § 735, stk. 3, nr. 2, om, at den pågældendes medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling, er en ændring i forhold til det gældende § 733, stk. 2, 1. led, hvor det som nærmere beskrevet i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 7, er hensigten, at hensynet til sagsbehandlingstiden fremover skal vægtes tungere i forhold til sigtedes frie forsvarervalg, end det er tilfældet i dag.

Når der er spørgsmål om, hvorvidt beskikkelse af den forsvarer, som sigtede har ønsket, skal nægtes på grund af den forsinkelse af sagen, det vil føre til, jf. det foreslåede § 735, stk. 3, nr. 2, er lovforslaget således udtryk for en stramning i forhold til gældende ret, jf. nærmere bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 7.

Når der er spørgsmål om, hvorvidt beskikkelsen af en forsvarer mod sigtedes ønske skal tilbagekaldes på grund af den forsinkelse af sagen, det vil føre til, at den aktuelt be-

skikkede forsvarer fortsætter, jf. det foreslåede § 736, stk. 1, nr. 2, jf. § 735, stk. 3, nr. 2, er der ligeledes tilsigtet en stramning i forhold til den gældende praksis.

Der vil ligesom i dag skulle foretages en samlet vurdering, hvori der ud over det bestående klientforhold og forsvarerens arbejde i sagen indtil nu bl.a. indgår sagens karakter, hensynet til medsigtede, forurettede og andre vidner i sagen, hensyn til varetægtsfængslede og hensyn til sigtede under 18 år. Imidlertid bør hensynet til sagsbehandlingstiden fremover vægtes tungere i den samlede afvejning.

Fremover vil der i forbindelse med, at tidspunktet for hovedforhandlingen skal fastsættes, i almindelighed være mulighed for mod sigtedes ønske at beskikke en ny forsvarer, hvis den nye forsvarers medvirken forventes at forkorte sagsbehandlingstiden i væsentlig grad. Dette gælder også i ankesager. Ved vurderingen heraf skal der bl.a. ses på forholdet mellem den forventede sagsbehandlingstid med den eksisterende forsvarer og med en ny forsvarer. Både derfor, og fordi der som nævnt også indgår en række andre hensyn i den samlede afvejning, kan det ligesom i dag ikke angives, præcis hvor lang en forkortelse af sagsbehandlingstiden skal være, før der kan beskikkes en ny forsvarer for sigtede.

Visse udgangspunkter kan dog gives. Hvis sagsbehandlingstiden fra berammelsestidspunktet til hovedforhandlingens afslutning kan forventes forkortet fra eksempelvis 3 måneder til 1 måned, er der tale om en så væsentlig tidsgevinst både absolut og relativt, at beskikkelse af ny forsvarer bør ske alene af den grund. I en sådan situation bør beskikkelse af ny forsvarer således ske, selv om der f.eks. er tale om en ankesag, hvor sigtede har ønsket samme forsvarer som i foregående instans, eller sigtede har haft den pågældende som forsvarer i tidligere sager. Og det anførte vil gælde, selv om der ikke i sagen er særlige hensyn til medsigtede, vidner mv.

Hvis sagsbehandlingstiden fra berammelsestidspunktet til hovedforhandlingens afslutning derimod kan forventes forkortet fra eksempelvis 9 måneder til 7 måneder, vil den tidsmæssige forkortelse af sagsbehandlingstiden ikke i sig selv kunne begrunde, at der mod sigtedes ønske beskikkes en ny forsvarer. Hvis der i sagen er tungtvejende hensyn til eksempelvis medsigtede, varetægtsfængslede, sigtede under 18 år eller vidner, vil der imidlertid også i et sådant tilfælde kunne beskikkes en ny forsvarer mod sigtedes ønske. Dette gælder i særdeleshed i særligt prioriterede sager (vov-sager). Med hensyn til afgrænsningen af, hvad der skal anses for en særligt prioriteret sag (vov-sag), henvises til pkt. 2.1.3.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

De anførte udgangspunkter gælder også i tilfælde, hvor der helt eller delvis sker omberømmelse af hovedforhandlingen, herunder hvor hovedforhandlingen forlænges med en eller flere yderligere dage. Sagsbehandlingstiden fra omberam-

melsen til hovedforhandlingens afslutning med den aktuelt beskikkede forsvarer vil i sådanne tilfælde skulle sammenlignes med den tilsvarende sagsbehandlingstid med en ny forsvarer.

Årsagen til, at den aktuelt beskikkede forsvarers medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling, er uden betydning. En forsvarers beskikkelse vil således under i øvrigt tilsvarende omstændigheder kunne tilbagekaldes, uanset om forsinkelsen skyldes, at forsvareren er optaget af andre sager på de relevante dage, eller at forsvareren har lovligt forfald. Dette gælder også, hvis forsvareren får lovligt forfald, efter at hovedforhandlingen er berammet eller begyndt. Hvis sagen kan afsluttes væsentligt hurtigere med en ny forsvarer, vil der også i sådanne tilfælde kunne ske ombeskikkelse efter de retningslinjer, der er beskrevet ovenfor.

Ombeskikkelse kan også ske i sager med flere tiltalte og flere forsvarere. I sådanne tilfælde vil det i et vist omfang bero på et skøn, hvilken eller hvilke af flere forsvarere der er den primære årsag til en væsentlig forsinkelse, og hvis beskikkelse derfor i givet fald kan tilbagekaldes. Som i sager med én forsvarer er spørgsmålet, om forsvareren objektivt set er årsag til forsinkelsen, ikke om der er noget at bebrejde forsvareren.

I betragtning af tilfældenes forskellighed bl.a. med hensyn til antallet af involverede forsvarere og hovedforhandlingens længde og de tænkelige konstellationer af, hvordan forsvarernes kalendere konkret spiller sammen, er det vanskeligt at give nærmere anvisninger, der er generelt dækkende. For at illustrere den tankegang, som retten bør benytte, kan dog nævnes et eksempel.

Hvis der er berammet en hovedforhandling af to dages varighed med to forsvarere, og en af forsvarerne får lovligt forfald kort før hovedforhandlingen, er der principielt fire muligheder: (1) Hovedforhandlingen gennemføres som planlagt med en ny forsvarer. (2) Hovedforhandlingen omberammes til et senere tidspunkt med de samme forsvarere. (3) Hovedforhandlingen omberammes til et senere tidspunkt med udskiftning af en af forsvarerne. (4) Hovedforhandlingen omberammes til et senere tidspunkt med udskiftning af begge forsvarere.

Medmindre en af de tre muligheder (2)-(4) kun vil medføre en uvæsentlig forsinkelse, bør mulighed (1) foretrækkes, hvis den kan lade sig gøre. Det forudsætter, at retten kan finde en forsvarer, der kan give møde til den berammede hovedforhandling, og at den pågældende efter rettens skøn på forsvarlig vis vil kunne varetage sigtets forsvar efter at være trådt til med kort varsel. Det bemærkes, at retten kan pålægge en beneficeret forsvarer, der ikke er lovligt forhindret, at påtage sig hvervet. Retten kan i en sådan situation også beskikke en mødeberettiget advokat, der ikke er beneficeret,

men som er villig til at lade sig beskikke, jf. retsplejelovens § 733, stk. 1, 2. pkt. (der ikke foreslås ændret).

Kan mulighed (1) ikke lade sig gøre, eller vil en af de andre muligheder kun medføre en uvæsentlig forsinkelse, bør mulighed (2) foretrækkes, medmindre den vil medføre en væsentlig forsinkelse sammenlignet med mulighed (3) eller (4). Tilsvarende bør mulighed (3) foretrækkes fremfor mulighed (4), medmindre mulighed (3) vil medføre en væsentlig forsinkelse sammenlignet med mulighed (4).

Er det herefter mulighed (3) der skal anvendes, bør en forsvarers beskikkelse tilbagekaldes, hvis dennes medvirken vil medføre en væsentlig forsinkelse i sammenligning med, at den anden forsvarers beskikkelse tilbagekaldes. Dette gælder, uanset hvilken af forsvarerne der havde lovligt forfald ved den berammede hovedforhandling og dermed er årsagen til, at hovedforhandlingen skal omberammes. Er der ikke væsentlig forskel på den forventede sagsbehandlingstid med den ene eller den anden forsvarer, må retten efter et samlet skøn beslutte, hvilken forsvarers beskikkelse der skal tilbagekaldes. I dette skøn vil bl.a. kunne indgå, hvilken af forsvarerne der var årsag til omberammelsen, bestående klientrelationer og omfanget af de forhold i sagen, de respektive sigtede er tiltalt for (hvis der er forskel). Det vil principielt kunne forekomme, at der efter et sådant samlet skøn ikke er afgørende grunde til at ombesikke den ene forsvarer fremfor at ombesikke den anden forsvarer. I sådanne tilfælde bør retten ikke desto mindre beslutte at tilbagekalde én af forsvarernes beskikkelse.

I sager med mere end to forsvarere bør rettens beslutninger om eventuel omberømmelse eller ombeskikkelse baseres på tilsvarende hensyn. En berammet hovedforhandling bør så vidt muligt gennemføres, medmindre omberømmelse ikke vil medføre en væsentlig forsinkelse. Ved beslutningen om, hvilken eller hvilke forsvareres beskikkelse der skal tilbagekaldes, bør vælges en løsning, som medfører en væsentligt kortere sagsbehandlingstid end alternativerne, og hvis flere alternative løsninger ikke vil medføre væsentligt forskellig sagsbehandlingstid, bør vælges den løsning, der medfører færrest ombeskikkelser.

I nr. 3 foreslås, at beskikkelsen kan tilbagekaldes, når sigtede anmoder om beskikkelse af ny forsvarer og ikke tidligere har haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer.

En sådan mulighed for tilbagekaldelse af en beskikkelse fremgår ikke udtrykkeligt af de gældende regler om beskikkelse af offentlig forsvarer, men det forekommer i praksis, at retten tilbagekalder en beskikkelse og beskikker en ny forsvarer, alene fordi sigtede ønsker en anden forsvarer.

Sigtede vil have haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer, når retten som beskrevet i bemærkningerne til

lovforslagets § 1, nr. 7, vedrørende de foreslåede § 735, stk. 2, 1. og 2. pkt., har anmodet sigtede om inden for en frist at angive, hvis sigtede ønsker en bestemt forsvarer beskikket. Hvis sigtede ikke inden fristen angav, hvem sigtede ønskede beskikket til forsvarer, og retten derfor beskikkede en beneficeret forsvarer efter den almindelige regel i § 735, stk. 1 (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 6), gælder det foreslåede nr. 3 således ikke.

Det foreslåede nr. 3 gælder imidlertid, hvis sigtede var forhindret i at overholde fristen for at angive, hvem sigtede ønsker beskikket til forsvarer, eller hvis sigtede beviseligt tidligere over for politiet, fængselsbestyreren eller retten havde angivet, hvem sigtede ønskede beskikket til forsvarer, og dette ønske blev overset i forbindelse med rettens beskikkelse af forsvarer for sigtede.

Det foreslåede nr. 3 gælder også, hvis retten har beskikket en forsvarer uden at have haft mulighed for at spørge til sigtedes ønsker.

Det foreslåede nr. 3 skal forstås på den måde, at når sigtede ikke tidligere har haft lejlighed til at ønske en bestemt forsvarer, kan sigtedes anmodning om beskikkelse af en ny forsvarer imødekommes, når de almindelige betingelser for at beskikke den nye forsvarer er opfyldt, jf. §§ 733-735 (som ændret ved lovforslagets § 1, nr. 4-7). Det vil således bl.a. også være en betingelse, at den nye forsvarers medvirken – sammenlignet med, at den aktuelt beskikkede forsvarer fortsætter – ikke væsentligt vil forsinke sagens behandling, jf. det foreslåede § 735, stk. 3, nr. 2 (lovforslagets § 1, nr. 7), og bemærkningerne hertil.

I nr. 4 foreslås, at beskikkelsen kan tilbagekaldes, når sigtede anmoder om beskikkelse af ny forsvarer og dennes medvirken ikke vil forsinke sagens behandling.

En sådan mulighed for tilbagekaldelse af en beskikkelse fremgår ikke udtrykkeligt af de gældende regler om beskikkelse af offentlig forsvarer, men det forekommer i praksis, at retten tilbagekalder en beskikkelse og beskikker en ny forsvarer, alene fordi sigtede ønsker en anden forsvarer.

Det foreslåede nr. 4 er væsentligt snævrere end det foreslåede nr. 3, fordi det efter nr. 4 er en ufravigelig betingelse, at den nye forsvarers medvirken ikke vil forsinke sagens behandling.

Det foreslåede nr. 4 vil derfor kun have betydning i tilfælde, hvor sigtede tidligere har haft lejlighed til at ønske en bestemt forsvarer. Hvis sigtede ikke tidligere har haft lejlighed til at ønske en bestemt forsvarer, vil sigtede nemlig have en videre adgang til at anmode om ombeskikkelse efter det

foreslåede nr. 3, sådan at det ikke er relevant at overveje at anvende nr. 4.

Det er som nævnt en ufravigelig betingelse for at imødekomme sigtedes anmodning om beskikkelse af en ny forsvarer i medfør af det foreslåede nr. 4, at den nye forsvarers medvirken ikke vil forsinke sagens behandling.

I de tilfælde, hvor sagen er berammet til hovedforhandling, betyder det, at sigtedes anmodning om beskikkelse af ny forsvarer ikke kan imødekommes, hvis det vil medføre, at en berammet hovedforhandling udsættes.

Heri ligger, at der kun kan ske ombeskikkelse i medfør af det foreslåede nr. 4, hvis den nye forsvarer kan give møde til den berammede hovedforhandling, eller hvis der er mulighed for med den nye forsvarer helt eller delvis at omberamme sagen, sådan at sagen slutter tidligere.

Det er hensigten, at udelukkelsen af forsinkelse skal være absolut, og at blot én dags forsinkelse betyder, at ombeskikkelse i medfør af det foreslåede nr. 4 ikke kan ske.

I de tilfælde, hvor sagen ikke er berammet til hovedforhandling og heller ikke står for at skulle berammes, vil det imidlertid i et vist omfang bero på et skøn, om sagsbehandlingstiden må forventes at blive længere med den nye forsvarer end med den aktuelt beskikkede forsvarer. Selv om retten med den foreslåede lovbestemmelse er bundet af, at enhver forsinkelse af sagens behandling udelukker ombeskikkelse i medfør af det foreslåede nr. 4, vil rettens afgørelse i tilfælde, hvor sagen ikke er berammet til hovedforhandling og heller ikke står for at skulle berammes, samlet set dermed alligevel indeholde et element af skøn.

Samlet set indskrænker de foreslåede nr. 3 og 4 sigtedes muligheder for at skifte forsvarer sammenlignet med den eksisterende praksis.

I nr. 5 foreslås, at beskikkelsen kan tilbagekaldes, når sigtede anmoder herom og selv har sørget for sit forsvar uden udgift for det offentlige, og uden at sagens behandling forsinkes.

Denne mulighed for at tilbagekalde en beskikkelse svarer til den gældende regel i § 736, stk. 1, 2. led.

Betingelsen om, at sigtede selv skal have sørget for sit forsvar uden udgift for det offentlige er en uændret videreførelse i forhold til den gældende regel.

Betingelsen om, at sagens behandling ikke må forsinkes, svarer til betingelsen om, at sagen ikke må forhales, i den

gældende regel. Det gældende § 736, stk. 1, 2. led, anvendes så sjældent i praksis, at det ikke kan siges med sikkerhed, om ændringen fra ”forhaling” til ”forsinkelse” indskrænker sigtedes mulighed for at skifte forsvarer, men det er muligt, at der er tale om en indskrænkning.

Det foreslåede nr. 5 skal forstås på den måde, at enhver forsinkelse udelukker ombeskikkelse i medfør af denne regel. Der kan herom henvises til bemærkningerne ovenfor til det foreslåede nr. 4 om den tilsvarende betingelse efter denne regel.

Med det foreslåede stk. 1 videreføres den gældende regel om tilbagekaldelse, når det findes nødvendigt i forsvarers interesse, jf. retsplejelovens § 736, stk. 1, 1. led, ikke som en generel lovregel. Den gældende generelle regel erstattes i det væsentlige af de foreslåede nr. 1, 3 og 4, som samlet set indskrænker sigtedes mulighed for at skifte forsvarer i forhold til gældende praksis.

Der vil imidlertid kunne være tilfælde, hvor en beskikkelse bør kunne tilbagekaldes, selv om det ikke fremgår udtrykkeligt af nogen af de foreslåede numre i stk. 1. Det er med den foreslåede affattelse af stk. 1 ikke hensigten at afskære tilbagekaldelse af en beskikkelse i sådanne tilfælde.

Som eksempel kan nævnes, at forsvaret af tiltalte har været så mangelfuldt, at det er nødvendigt at afbeskikke forsvareren for – som led i en retfærdig rettergang – at sikre tiltalte et effektivt forsvar (jf. som eksempel UfR 2016.2425 H).

Som et andet eksempel kan nævnes, at den beskikkede forsvarer af tilstrækkeligt tvingende grunde anmoder om fritagelse for hvervet som beskikket forsvarer for den sigtede (jf. som eksempel i en civil sag UfR 2003.2451 Ø).

I sådanne tilfælde kan retten af egen drift tilbagekalde beskikkelsen af en forsvarer.

Også de foreslåede stk. 1, nr. 1 og 2, kan anvendes af retten af egen drift. Anvendelsen af disse regler er således ikke afhængig af, om de påberåbes af en part. Der er dog ikke noget til hinder for, at anklagemyndigheden eller en medsigtet anmoder retten om at tilbagekalde beskikkelsen af en forsvarer efter de foreslåede stk. 1, nr. 1 og 2. Sigtede kan også selv anmode retten om at tilbagekalde beskikkelsen af en forsvarer efter de foreslåede stk. 1, nr. 1 og 2. Sigtede kan for det første have interesse heri, hvis betingelserne for tilbagekaldelse efter stk. 1, nr. 3-5, ikke er opfyldt. Sigtede kan for det andet have interesse heri, hvis alternativet er en tilbagekaldelse i medfør af stk. 1, nr. 4, hvor den nye forsvarer ikke vil modtage betaling for merarbejde, som skyldes forsvarerskiftet, jf. lovforslagets § 1, nr. 10 (forslag til retsplejelovens § 741, stk. 2). Denne begrænsning i den nye for-

svarers vederlag gælder nemlig ikke, hvis tilbagekaldelse af den tidligere forsvarers beskikkelse sker efter stk. 1, nr. 1 og 2.

De foreslåede stk. 1, nr. 3-5, kan derimod kun anvendes efter anmodning fra sigtede.

I stk. 2 foreslås, at afgørelser efter stk. 1, nr. 2, efter anmodning skal træffes af retten ved kendelse.

Forslaget indebærer, at både sigtede og anklagemyndigheden (og eventuelle medsigtede) kan forlange, at afgørelse om, hvorvidt en beskikkelse skal tilbagekaldes, fordi betingelserne efter det foreslåede § 735, stk. 3, for at nægte at beskikke den pågældende er kommet til at foreligge, træffes ved kendelse.

Der er ikke noget til hinder for, at en sådan afgørelse også uden en sådan anmodning fra en part træffes af retten ved kendelse.

Hvis en part ikke fremsætter begæring om, at afgørelsen skal træffes af retten ved kendelse, kan afgørelsen imidlertid træffes ved beslutning af rettens præsident.

For så vidt angår sager, der verserer i byretten, bemærkes, at hvis den pågældende straffesag på det tidspunkt, hvor spørgsmålet opstår, endnu ikke er fordelt til en dommer, er der ikke noget til hinder for, at rettens præsident efter de almindelige regler i § 12, stk. 1, 2. pkt., foreløbigt fordeler sagen til sig selv og derefter selv afsiger kendelse om spørgsmålet.

Det foreslåede stk. 2 er en ændring i forhold til det gældende § 736, stk. 2 (der foreslås videreført som § 736, stk. 1, nr. 2), idet afgørelser efter det gældende § 736, stk. 2, skal træffes ved kendelse, uanset om en part anmoder om det.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Retsplejelovens § 737, stk. 1, 1. pkt., fastsætter, at rettens afgørelse i medfør af § 730, stk. 3, § 733, stk. 2, eller § 736, stk. 2, kan påkæres til Den Særlige Klageret inden en uge efter, at afgørelsen er meddelt.

§ 730, stk. 3, angår afvisning af en valgt forsvarer, når betingelserne efter § 733, stk. 2, for at nægte at beskikke den pågældende foreligger. § 733, stk. 2, angår nægtelse af at beskikke den advokat, som sigtede ønsker som forsvarer, når den pågældendes medvirken vil medføre en forsinkelse af

betydning for sagens fremme eller der er påviselig risiko for, at advokaten vil hindre eller modvirke sagens oplysning. § 736, stk. 2, angår tilbagekaldelse af en beskikkelse, når betingelserne efter § 733, stk. 2, for at nægte at beskikke den pågældende kommer til at foreligge.

Det foreslås at ændre de gældende regler i § 733, stk. 2, om at nægte at beskikke en person til forsvarer og at placere de nye regler herom i § 735, stk. 3 (jf. lovforslagets § 1, nr. 7).

Det foreslås endvidere at ændre de gældende regler i § 736, om tilbagekaldelse af en beskikkelse til forsvarer (jf. lovforslagets § 1, nr. 8). I den forbindelse videreføres det gældende § 736, stk. 2, som § 736, stk. 1, nr. 2.

I konsekvens af disse ændringer foreslås det at ændre § 737, stk. 1, 1. pkt., så der henvises til § 735, stk. 3, i stedet for § 733, stk. 2, og til § 736, stk. 1, nr. 2, i stedet for § 736, stk. 2.

Endvidere foreslås det at præcisere, at kæreadgangen til Den Særlige Klageret angår afgørelser om henholdsvis at afvise en valgt forsvarer, at nægte at beskikke en person til forsvarer og at tilbagekalde en beskikkelse til forsvarer. Der er tale om en præcisering, idet den gældende § 737 også forstås på den måde, at afgørelser, hvorved en valgt forsvarer ikke afvises, en person ikke nægtes beskikkelse som forsvarer eller en beskikkelse ikke tilbagekaldes, ikke er omfattet af kæreadgangen til Den Særlige Klageret.

Forslaget indebærer, at kæreadgangen til Den Særlige Klageret videreføres uændret.

Til nr. 10

Retsplejelovens § 741 fastsætter regler om vederlag af statskassen til offentlige forsvarere.

Vederlaget fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen.

Ved fastsættelsen af vederlaget i den enkelte sag anvendes landsretspræsidenternes vejledende salærtakster. De vejledende salærtakster anvender fra den 1. januar 2018 en grundtakst pr. time på 1.740 kr. (ekskl. moms). Grundtaksten er fastsat af justitsministeren i medfør af § 741, stk. 3.

Generelt set har en offentlig forsvarer krav på et passende vederlag for det arbejde, som forsvareren med rimelighed har udført i anledning af hvervet.

Når der i en sag sker ombeskikkelse fra en forsvarer til en anden, vil det afhængig af den konkrete sags omstændighe-

der og afhængig af, på hvilket tidspunkt i sagen ombeskikkelse sker, kunne være nødvendigt, at den nye forsvarer udfører arbejde, som den hidtidige forsvarer allerede har udført. Bortset fra særlige tilfælde, hvor en forsvarer har misrøgtet sit hverv, vil begge forsvarere have krav på vederlag af statskassen for det arbejde, de hver især med rimelighed har udført i anledning af hvervet.

Konsekvensen af dette er, at statskassens samlede udgifter til offentlig forsvarer efter omstændighederne bliver højere i sager, hvor flere forsvarere har været beskikkede efter hinanden, end i sager, hvor den samme forsvarer har været beskikkede under hele sagen. Det kan også siges på den måde, at forsvarerskift efter omstændighederne kan medføre højere udgifter for statskassen til vederlag til offentlig forsvarer.

Det foreslås at indsætte et nyt *stk. 2* om tilfælde, hvor der efter sigtedes anmodning beskikkes en ny forsvarer i stedet for en beskikkede forsvarer, som sigtede har ønsket, eller hvor sigtede har haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer. Det foreslås, at vederlaget til den nye forsvarer i sådanne tilfælde ikke kan overstige, hvad der ville tilkomme den tidligere forsvarer, hvis der ikke var blevet beskikkede en ny forsvarer.

Sigtede vil have haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer, når retten som beskrevet i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 7, vedrørende de foreslåede § 735, stk. 2, 1. og 2. pkt., har anmodet sigtede om inden for en frist at angive, hvis sigtede ønsker en bestemt forsvarer beskikkede. Hvis sigtede ikke inden fristen angav, hvem sigtede ønskede beskikkede til forsvarer, og retten derfor beskikkede en beneficeret forsvarer efter den almindelige regel i § 735, stk. 1 (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 6), gælder det foreslåede *stk. 2*, såfremt en senere anmodning fra sigtede om beskikkelse af ny forsvarer imødekommes.

Det foreslåede *stk. 2* gælder imidlertid ikke, hvis sigtede var forhindret i at overholde fristen for at angive, hvem sigtede ønsker beskikkede til forsvarer, eller hvis sigtede beviseligt tidligere over for politiet, fængselsbestyreren eller retten havde angivet, hvem sigtede ønskede beskikkede til forsvarer, og dette ønske blev overset i forbindelse med rettens beskikkelse af forsvarer for sigtede.

Det foreslåede *stk. 2* gælder heller ikke, hvis retten har beskikkede en forsvarer uden at have haft mulighed for at spørge til sigtedes ønsker.

Når *stk. 2* finder anvendelse, kan vederlaget til den nye forsvarer ikke overstige, hvad der ville tilkomme den tidligere forsvarer, hvis der ikke var blevet beskikkede en ny forsvarer. Dette gælder også ved flere forsvarerskift efter hinanden.

Ved fastsættelsen af vederlaget til den nye forsvarer vil retten således skulle skønne over, hvad den tidligere forsvarer kunne forventes at være tillagt i salær for hele sagen, hvis den pågældende var fortsat som beskikket forsvarer. Den nye forsvarers vederlag kan herefter ikke overstige dette skønsmæssigt beregnede beløb med fradrag af det faktiske salær, som den tidligere forsvarer blev tillagt. En anden, matematisk ækvivalent måde at forklare den foreslåede salærbegrænsning på, er, at den nye forsvarer i sin salæropgørelse ikke skal medtage arbejde, som den tidligere forsvarer også har udført og er blevet vederlagt for.

Virkingen af salærbegrænsningen er, at den nye beskikkede forsvarer ikke særskilt vederlægges for det merarbejde, som forsvarerskiftet nødvendiggør. Den beskikkede forsvarer må heller ikke modtage betaling fra andre (f.eks. sigtede) for det merarbejde, som forsvarerskiftet nødvendiggør, medmindre forsvareren frafalder krav på vederlag af statskassen, jf. § 741, stk. 1, 2. pkt., jf. § 334, stk. 5 (der ikke foreslås ændret). Den beskikkede forsvarer vil imidlertid uanset dette stadig være forpligtet til at udføre det arbejde, som et forsvarligt forsvar tilsiger. Såfremt en advokat anser det vederlag, som den foreslåede regel giver mulighed for, som utilstrækkeligt til at sikre advokaten en acceptabel betaling for det samlede arbejde, der må forventes at være forbundet med hvervet som beskikket forsvarer, bør den pågældende nægte at lade sig beskikke.

Det er en mulig – og af lovgivningsmagten ved en vedtagelse af lovforslaget forudset – konsekvens af den foreslåede salærbegrænsning, at sigtede, der har haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer, vil få vanskeligere ved at finde en forsvarer, der er villig til at lade sig beskikke som ny forsvarer. I nogle sager, hvor et forsvarerskift vil medføre et betydeligt merarbejde, vil det eventuelt i praksis kunne være umuligt for sigtede at finde en forsvarer, der er villig til at lade sig beskikke som ny forsvarer.

Det skal imidlertid understreges, at den foreslåede salærbegrænsning kun gælder, når sigtede tidligere har haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer. Salærbegrænsningen kommer således kun i anvendelse, når sigtede enten selv har ønsket den aktuelt beskikkede forsvarer eller trods forespørgsel herom har undladt at anmode om en bestemt forsvarer.

Det skal også understreges, at den foreslåede salærbegrænsning ikke finder anvendelse, når retten tilbagekalder en beskikkelse, fordi den aktuelt beskikkede forsvarer ikke længere opfylder betingelserne efter § 733 (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 4 og 5) og § 734 (der ikke foreslås ændret) for at kunne beskikkes, eller fordi betingelserne efter § 735, stk. 3 (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 7), for at nægte at beskikke den pågældende kommer til foreligge, jf. de foreslåede § 736, stk. 1, nr. 1 og 2 (lovforslagets § 1, nr. 8). Når der beskikkes en ny forsvarer i sådanne til-

fælde, vil den nye forsvarer have ret til vederlag af statskassen også for det merarbejde, der måtte være nødvendigt som følge af forsvarerskiftet. Dette gælder også, hvis en sigtet, der tidligere har haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer, har anmodet om, at beskikkelsen tilbagekaldes af en af de nævnte grunde.

Samlet set rammer den foreslåede salærbegrænsning således tilfælde, hvor en sigtet, der har haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer, nu ønsker en anden forsvarer af grunde, der ikke er så alvorlige, at retten finder grundlag for at tilbagekalde den aktuelle forsvarers beskikkelse i medfør af de foreslåede § 736, stk. 1, nr. 1 og 2.

For at undgå tvist om spørgsmålet senere under sagen eller i forbindelse med salærafregningen, bør det fremgå af beskikkelsen, at den er omfattet af det foreslåede § 741, stk. 2. Angivelsen heraf vil være en afgørelse, der kan kæres efter de almindelige regler, herunder at kære til Højesteret kræver tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 1013, stk. 3 (der ikke foreslås ændret). At det i kraft heraf vil være endeligt afgjort i forbindelse med beskikkelsen (eventuelt efter appel), om beskikkelsen er eller ikke er omfattet af det foreslåede § 741, stk. 2, afskærer ikke forsvareren fra til sin tid under en kære af rettens afgørelse om vederlag at fremsætte indsigelser mod den beløbsmæssige opgørelse efter det foreslåede § 741, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

Efter retsplejelovens § 809, stk. 1, skal sigtede underkastes mentalundersøgelse, når dette findes at være af betydning for sagens afgørelse. Hvis sigtede ikke udtrykkeligt samtykker i undersøgelsen, kan denne kun finde sted efter retskenedelse. Er sigtede fængslet, kan sigtede ikke mentalundersøges uden rettens bestemmelse.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 809, stk. 1, således at retten uden sigtedes tilstedeværelse kan bestemme, at sigtede skal underkastes mentalundersøgelse, såfremt sigtede trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald udebliver fra retsmødet.

Indkaldelsen til retsmødet skal forkyndes, og det skal af indkaldelsen fremgå, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at retten træffer bestemmelse om mentalundersøgelse efter § 809, stk. 1. Hvis dette ikke fremgår af indkaldelsen, vil retten således ikke uden sigtedes tilstedeværelse kunne træffe bestemmelse herom, medmindre ganske særlige omstændigheder udelukker, at sigtede kommer til stede i retten, eller sigtede har givet samtykke til mentalundersøgelsen.

Med de foreslåede regler udvides mulighederne for at træffe afgørelse om mentalundersøgelse uden sigtedes tilstedeværelse. Der er derimod ikke tilsigtet nogen ændringer i, hvornår sigtede skal underkastes mentalundersøgelse, jf. retsplejelovens § 809, stk. 1, 1. pkt., der ikke foreslås ændret.

Forslaget angår rettens bestemmelse om iværksættelse af mentalundersøgelse efter retsplejelovens § 809, stk. 1. De foreslåede regler omfatter ikke rettens bestemmelse om indlæggelse efter retsplejelovens § 809, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 12

Retsplejeloven indeholder ikke regler om, hvorvidt personer under 18 år på egen hånd kan vedtage et bødeforelæg, men i praksis kræves som udgangspunkt samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden, for at en person under 18 år skal kunne vedtage et bødeforelæg.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i retsplejelovens § 832 a om tilfælde, hvor sigtede har vedtaget en bøde i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen (lovforslagets § 1, nr. 15).

For at muliggøre, at også en sigtet under 18 år kan vedtage en bøde i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen, foreslås det at indsætte en ny regel i retsplejelovens bestemmelse om bødeforelæg, jf. § 832, om en sigtet under 18 års vedtagelse af en bøde i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen.

Forslaget indebærer, at en sigtet under 18 år i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen kan vedtage en bøde uden samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 13

Retsplejelovens § 832 giver mulighed for, at en straffesag kan afsluttes ved, at sigtede vedtager en bøde.

Efter retsplejelovens § 832, stk. 3, bortfalder videre forfølgning, hvis sigtede vedtager bøden, jf. dog § 724, stk. 2. Efter retsplejelovens § 724, stk. 2, kan strafforfølgning mod den, der har været sigtet, i det tilfælde, hvor der er truffet afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, som udgangspunkt kun fortsættes efter den overordnede anklagemyndigheds bestemmelse, hvis meddelelse herom er forkyndt for den pågældende inden 2 måneder fra afgørelsens dato.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i retsplejelovens § 832 a om sigtedes vedtagelse af en bøde i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen (lovforslagets § 1, nr. 15). Det foreslås i den forbindelse i § 832 a, stk. 2, at i de tilfælde, der er nævnt i § 832 a, stk. 1, kan sigtede inden 14 dage fra vedtagelsen ved meddelelse til politiet tilbagekalde sin vedtagelse.

I konsekvens heraf foreslås det at indsætte en henvisning til det foreslåede § 832 a, stk. 2, i § 832, stk. 3 (der bliver stk. 4, jf. lovforslagets § 1, nr. 12).

Forslaget indebærer, at når sigtede i medfør af det foreslåede § 832 a, stk. 2, rettidigt tilbagekalder en bødevædtagelse, kan forfølgningen fortsætte, uden at der skal gås frem efter § 724, stk. 2.

Til nr. 14

Det fremgår af retsplejelovens § 832, stk. 4, at justitsministeren fastsætter regler om konfiskation efter tilsvarende regler som i stk. 1 og 2. Justitsministeren har i medfør af denne bestemmelse udstedt bekendtgørelse nr. 1297 af 18. november 2010 om udenretlig vedtagelse af konfiskation.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i retsplejelovens § 832, stk. 3, om, at en sigtet under 18 år i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen kan vedtage en bøde uden samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden (lovforslagets § 1, nr. 12).

I konsekvens heraf foreslås det at ændre bemyndigelsesbestemmelsen i retsplejelovens § 832, stk. 4 (der bliver stk. 5), således at justitsministeren også kan fastsætte regler om konfiskation efter tilsvarende regler som i den foreslåede bestemmelse i § 832, stk. 3.

Forslaget indebærer, at justitsministeren vil kunne fastsætte regler om, at sigtede under 18 år i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen kan vedtage konfiskation uden samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden.

Til nr. 15

Efter retsplejelovens § 832, stk. 1, kan anklagemyndigheden i sager om lovovertrædelser, der ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, i et bødeforelæg tilkendegive sigtede, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis sigtede erklærer sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale en i bødeforelægget angivet bøde. Fristen kan efter anmodning forlænges af anklagemyndigheden.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i retsplejeloven om tilfælde, hvor sigtede vedtager en bøde og eventuelt konfiskation efter § 832 i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen.

Ordningen om vedtagelse af et bødeforelæg med det samme forudsættes anvendt i sager, som bevismæssigt er helt ukomplicerede, og som ikke nødvendiggør skønsmæssige vurderinger, og hvor der er klarhed over bødens størrelse. Det betyder, at ordningen i praksis vil omfatte lovovertrædelser, hvor bøden udmåles efter faste takster. Ordningen vil herunder også kunne omfatte lovovertrædelser, hvor der f.eks. i gentagelsestilfælde sker en takstmæssig forhøjelse af bøden, forudsat at politiet på stedet kan indhente de fornødne oplysninger om eventuelle tidligere relevante lovovertrædelser.

Ordningen forventes på den baggrund navnlig at omfatte en række overtrædelser af færdselsloven og ordensbekendtgørelsen, visse overtrædelser af knivloven samt efter omstændighederne visse overtrædelser af straffeloven, f.eks. sager om butikstyveri.

Det forudsættes, at et bødeforelæg, der vedtages på stedet, kan udstedes uden at tage hensyn til eventuelle andre verserende sigtelser mod den pågældende.

Den foreslåede bestemmelse vil også omfatte vedtagelse af konfiskation i forbindelse med vedtagelse af en bøde.

Sigtedes vedtagelse af bøden vil enten skulle ske ved, at sigtede straks betaler bøden, eller ved at sigtede ved sin underskrift erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale den i bødeforelægget angivne bøde. Underskriften kan også være digital, når de tekniske muligheder herfor er til stede. Såfremt de tekniske muligheder senere gør det muligt og hensigtsmæssigt at dokumentere sigtedes vedtagelse på anden måde, vil en sådan ny teknisk mulighed i givet fald også kunne anvendes ved vedtagelse af bødeforelæg på stedet. Fristen for betaling af bøden vil efter anmodning senere kunne forlænges af anklagemyndigheden, jf. retsplejelovens § 832, stk. 1, 2. pkt. (der ikke foreslås ændret).

Muligheden for at vedtage bøden ved betaling på stedet vil afhænge af, at der er etableret en administrativ understøttelse heraf. I det omfang dette ikke er tilfældet, vil sigtede på stedet kunne vedtage bøden ved sin underskrift, men ikke straks betale.

Sigtede skal gøres bekendt med, at det er frivilligt, om bøden ønskes vedtaget og eventuelt betalt med det samme. Hvis sigtede kan erklære sig skyldig i overtrædelsen, men ikke ønsker at vedtage bøden med det samme, vil sigtede senere efter de almindelige regler kunne vedtage bøden. Ved-

tager sigtede heller ikke senere bøden, vil anklagemyndigheden skulle indbringe sagen for retten ligeledes efter de almindelige regler.

Sigtede vil ved sin vedtagelse af bøden også vedtage bødens størrelse. Sigtede vil dog efter omstændighederne kunne være berettiget til at få bøden nedsat som følge af særligt lav indtægt, jf. nedenfor om det foreslåede stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse omfatter kun tilfælde, hvor bøden vedtages i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen. Hvis sigtede først på et senere tidspunkt vedtager et bødeforelæg, som er udleveret i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen, finder den foreslåede bestemmelse således ikke anvendelse.

Det foreslås i *stk. 1*, at såfremt sigtede i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen har vedtaget en bøde og eventuelt konfiskation, jf. § 832, er vedtagelsen ikke til hinder for, at anklagemyndigheden efter anmodning nedsætter bøden som følge af sigtedes særligt lave indtægt. Det gælder også i tilfælde, hvor bøden er betalt. Er den sigtede under 18 år, kan vedtagelsen ske uden samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden, jf. det foreslåede § 832, stk. 3 (lovforslagets § 1, nr. 12). Politiet skal vejlede sigtede og, hvis denne er under 18 år, indehaveren af forældremyndigheden om mulighederne for at få nedsat bøden, jf. nedenfor om det foreslåede stk. 3.

Sigtede vil således efter sin vedtagelse kunne anmode om nedsættelse af bøden. Hvis sigtedes særligt lave indtægt giver grundlag for at nedsætte bøden, træffer anklagemyndigheden afgørelse herom. Har sigtede allerede betalt en højere bøde, tilbagebetales det overskydende beløb. Afslår anklagemyndigheden sigtedes anmodning om nedsættelse af bøden som følge af særligt lav indtægt, kan afslaget påklages til statsadvokaten inden 4 uger, jf. retsplejelovens § 101, stk. 2, 1. pkt., og § 102, stk. 1. Afslås sigtedes anmodning om nedsættelse af bøden, står vedtagelsen af den oprindelige bøde ved magt.

Sigtede kan helt fortryde vedtagelsen af bøden inden 14 dage, jf. nedenfor om det foreslåede stk. 2, men hvis sigtede ikke har udnyttet fortrydelsesretten, står den vedtagne bøde ved magt. Dette gælder også i tilfælde, hvor anklagemyndigheden først efter udløbet af fristen for at fortryde bødevedtagelsen træffer afgørelse om sigtedes anmodning om nedsættelse af bøden som følge af sigtedes særligt lave indtægt.

Det foreslåede stk. 1 angår udelukkende nedsættelse af bøden som følge af sigtedes særligt lave indtægt. Eventuelle andre indsigelser mod bødens beregning, endsige indsigelser vedrørende skyldsspørgsmålet, kan ikke behandles efter det foreslåede stk. 1. Som beskrevet i det følgende kan sigtede

imidlertid inden 14 dage efter bødevedtagelsen frit tilbagekalde sin vedtagelse, jf. det foreslåede stk. 2.

Det foreslås i *stk. 2*, at i de tilfælde, der er nævnt i *stk. 1*, kan sigtede inden 14 dage fra vedtagelsen tilbagekalde sin vedtagelse ved meddelelse til politiet. Er sigtede under 18 år, kan også indehaveren af forældremyndigheden tilbagekalde vedtagelsen. Fortrydelsesretten gælder også i tilfælde, hvor bøden er betalt.

Det vil være tilstrækkeligt, at sigtede – eller i givet fald indehaveren af forældremyndigheden – inden fristens udløb meddeler politiet, at sigtede tilbagekalder sin vedtagelse. Der kræves ikke nogen begrundelse for, at vedtagelsen trækkes tilbage.

Hvis sigtede – eller indehaveren af forældremyndigheden – inden fristen tilbagekalder vedtagelsen, vil sagen skulle afgøres ved, at sagen indbringes for retten. Retten vil kunne behandle sagen i den forenkledte bødeproces uden afholdelse af retsmøde, jf. retsplejelovens § 896 a, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Det vil forudsætte, at bødeforelægget indeholder de oplysninger, som fremgår af § 896 a, nr. 1 (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 18), og at sigtede ikke rettidigt har anmodet om, at sagen behandles ved et retsmøde.

Hvis vedtagelsen ikke rettidigt tilbagekaldes, regnes retsvirkningerne af vedtagelsen fra tidspunktet for vedtagelsen (og ikke fra udløbet af fristen for tilbagekaldelse), herunder med hensyn til gentagelsesvirkning, jf. retsplejelovens § 832, stk. 3, 2. pkt. (fremover *stk. 4*, 2. pkt.), der ikke foreslås ændret.

Det foreslås i *stk. 3*, at politiet skal vejlede sigtede og, hvis denne er under 18 år, indehaveren af forældremyndigheden om mulighederne for at få nedsat bøden som følge af særligt lav indtægt og om fortrydelsesretten.

I tilfælde, hvor en sigtet under 18 år på egen hånd har vedtaget en bøde, skal politiet således vejlede både sigtede og indehaveren af forældremyndigheden om fortrydelsesretten.

Endelig foreslås det i *stk. 4*, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om politiets vejledning efter det foreslåede *stk. 3*.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 16

Efter retsplejelovens § 843 a, stk. 1, 1. pkt., skal retten fremme enhver sag med den hurtighed, som dens beskaffenhed kræver og tillader. Efter § 843 a, stk. 1, 2. pkt., skal hoved-

forhandlingen i en straffesag så vidt muligt berammes inden for 2 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten og til et sådant tidspunkt, at sagen kan gennemføres inden for rimelig tid.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 843 a, stk. 1, 2. pkt., således at hovedforhandlingen i stedet skal berammes hurtigst muligt og så vidt muligt inden for 2 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten. Anklageskriftet er indleveret, når retten har modtaget det i digital form, jf. retsplejelovens § 148 c.

Med forslaget tydeliggøres det, at retten i alle tilfælde skal beramme sagen hurtigst muligt efter anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten ved digital kommunikation, og at 2-ugersfristen alene er den yderste frist for at beramme sagen, medmindre særlige forhold gør sig gældende.

Det forudsættes med lovforslaget, at der i alle retskredse indgås en lokal samarbejdsaftale mellem byretten og den lokale anklagemyndighed om berømmelse af straffesager på grundlag af den reviderede skabelon, der blev udsendt i januar 2018. Det forudsættes endvidere, at Vestre Landsret tilsvarende indgår en samarbejdsaftale om berømmelse af straffesager med statsadvokaten i Viborg, og at Østre Landsret indgår samarbejdsaftaler om berømmelse af straffesager med statsadvokaten i København og – for så vidt angår sager fra Fyn – med statsadvokaten i Viborg.

Der er ikke tilsigtet ændringer med hensyn til, at 2-ugersfristen kan overskrides, hvis særlige forhold gør sig gældende. I sådanne tilfælde vil retten skulle beramme sagen så hurtigt, som dens beskaffenhed tillader, jf. retsplejelovens § 843 a, stk. 1, 1. pkt., der ikke foreslås ændret.

Det er vigtigt, at retten også i tilfælde af, at en berammet hovedforhandling udsættes, hurtigt fastsætter et nyt tidspunkt for hovedforhandlingen, jf. ligeledes retsplejelovens § 843 a, stk. 1, 1. pkt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 17

Efter retsplejelovens § 852, stk. 1, skal anklageren og den beskikkede forsvarer være til stede under hele hovedforhandlingen, indtil sagen er optaget til dom. Det er dog ikke udelukket, at flere forskellige personer udfører anklagerens eller den beskikkede forsvarers hverv i sagen.

Udebliver anklageren enten ved hovedforhandlingens begyndelse eller i løbet af denne, udsættes sagen. Det samme

gælder, når den beskikkedes forsvarer udebliver, eller når den valgte forsvarer ikke møder, medmindre omstændighederne måtte gøre det muligt at beskikke en forsvarer, som straks kan udføre hvervet, jf. retsplejelovens § 852, stk. 2.

Det foreslås at indsætte et nyt stk. 2 i retsplejelovens § 852, hvorefter rettens formand kan tillade, at en beskikket forsvarer ikke er til stede i retten under behandlingen af forhold, der klart ikke angår den pågældende forsvarers klient.

Det forudsættes, at retsformandens tilladelse til, at en beskikket forsvarer ikke er til stede i retten, altid ledsages af en tilladelse efter § 853, 2. pkt. (der ikke foreslås ændret), til, at tiltalte heller ikke behøver at være til stede i retten under den pågældende del af hovedforhandlingen. Tiltalte vil således ikke have pligt til at være til stede i retten, hvis den pågældendes beskikkede forsvarer ikke er forpligtet til at være til stede.

Det forudsættes i den forbindelse, at hvis den beskikkede forsvarer vælger at være til stede i retten, selv om rettens formand i medfør af den foreslåede bestemmelse har tilladt, at den beskikkede forsvarer ikke er til stede under en bestemt del af hovedforhandlingen, vil den beskikkede forsvarer som udgangspunkt være berettiget til honorar for sin tilstedeværelse, men således at der ved salærfastsættelsen skal tages hensyn til, at det må antages, at der ikke er knyttet nogen særlig forberedelse til forsvarerens deltagelse i retsmødet, jf. Højesterets kendelse gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2003, side 1737, og landsretspræsidenternes vejledende salærtakster.

I tilfælde, hvor rettens formand på forhånd har tilkendegivet, at det er åbenbart, at et retsmøde ikke kan vedrøre den pågældende forsvarers klient, vil den beskikkede forsvarer dog ikke være berettiget til salær for sin tilstedeværelse, såfremt den pågældende alligevel vælger at være til stede under denne del af hovedforhandlingen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 18

Efter retsplejelovens § 896 a kan retten uden afholdelse af retsmøde behandle sager, hvor der er udstedt bødeforelæg, hvis 1) det i bødeforelægget er angivet, at den pågældende, hvis bødeforelægget ikke vedtages, uden yderligere varsel kan blive dømt for det forhold, som bødeforelægget angår, uden mulighed for anke, medmindre den pågældende inden for den frist, der er fastsat i bødeforelægget, har anmodet om, at sagen behandles ved et retsmøde, og 2) den pågældende ikke rettidigt har fremsat anmodning som nævnt i nr. 1.

Det foreslås, at indsætte en ny bestemmelse i § 832 a om sigtedes vedtagelse af en bøde i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen (lovforslagets § 1, nr. 15). Det foreslås i den forbindelse i § 832 a, stk. 2, at i de tilfælde, der er nævnt i § 832 a, stk. 1, kan sigtede inden 14 dage fra vedtagelsen ved meddelelse til politiet tilbagekalde sin vedtagelse.

I konsekvens heraf foreslås det at indsætte en henvisning til det foreslåede § 832 a, stk. 2, i § 896 a.

Forslaget indebærer, at når sigtede i medfør af det foreslåede § 832 a, stk. 2, rettidigt tilbagekalder en bødevedtagelse, vil sagen ikke kunne blive behandlet af retten uden afholdelse af retsmøde, jf. retsplejelovens § 896 a, når betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt. Det vil forudsætte, at bødeforelægget indeholder de oplysninger, der fremgår af § 896 a, nr. 1, i den foreslåede affattelse, og at sigtede ikke rettidigt har anmodet om, at sagen behandles ved et retsmøde.

Til nr. 19

Efter retsplejelovens § 902, stk. 2, kan tiltalte i en straffesag kun anke byrettens dom i en straffesag, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt mere end 20 dagbøder (nr. 1), en bøde på over 3.000 kr. (nr. 2), konfiskation af genstande af tilsvarende værdi (nr. 3) eller andre offentligtretlige følger (nr. 4).

Efter retsplejelovens § 902, stk. 3, kan tiltalte, hvis sagen er fremmet i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, anke, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, hvis anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld og betingelserne i stk. 2 i øvrigt er opfyldt.

Procesbevillingsnævnet kan tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter bl.a. § 902, stk. 2 og 3, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det, jf. retsplejelovens § 903.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 902, stk. 2, nr. 2, således at beløbsgrænsen fastsættes til 6.000 kr.

Den foreslåede ændring indebærer, at ankegrænsen hæves til 6.000 kr., og at tiltalte dermed skal være idømt en bøde på over 6.000 kr. for at kunne anke en dom til landsretten uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Bestemmelsen omfatter sumbøder. Ankegrænsen i retsplejelovens § 902, stk. 2, nr. 1, på mere end 20 dagbøder, når en bøde er fastsat som dagbøder, foreslås ikke ændret.

Som følge af henvisningen i § 902, stk. 2, nr. 3, til konfiskation af genstande af tilsvarende værdi, indebærer forslaget i forhold til domme om konfiskation, at tiltalte dermed skal

være idømt konfiskation for mere end 6.000 kr. for at kunne anke dommen til landsretten uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 20

Det fremgår af retsplejelovens § 1007, stk. 1, at i straffesager, som forfølges af en offentlig myndighed, udredes omkostningerne ved sagens behandling og straffens fuldbyrdelse som udgangspunkt af det offentlige med forbehold af ret til at få dem erstattet efter reglerne i retsplejelovens kapitel 91.

Det fremgår endvidere af retsplejelovens § 1008, stk. 1, at findes sigtede skyldig, eller kendes sigtede ved dom uberettiget til oprejsning i anledning af strafferetlig forfølgning, er sigtede forpligtet til at erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til sagens behandling.

Det fremgår endelig af retsplejelovens § 1010, stk. 1, at frifindes tiltalte, eller sagen i øvrigt endes uden at have ført til sigtedes domfældelse, påhviler der ikke sigtede nogen pligt til at udrede omkostningerne, undtagen for så vidt disse måtte være forårsagede ved sigtedes tilregnelige og retsstridige handlinger eller undladelser.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i retsplejelovens § 1007 a, hvorefter sigtede skal erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til behandlingen af det pågældende retsmøde, såfremt sigtede er udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, og hovedforhandlingen ikke fremmes til dom i tiltaltes fravær, jf. § 855, stk. 3, eller § 897, stk. 1, nr. 1.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at sigtede bliver forpligtet til straks at erstatte det offentlige de omkostninger, som har været forbundet med afholdelsen af det pågældende retsmøde.

Det forudsættes, at sigtede i forbindelse med indkaldelsen til retsmødet er blevet advaret om denne konsekvens af udeblivelse uden oplyst lovligt forfald.

De omkostninger, som sigtede vil være forpligtet til at erstatte, vil være de nødvendige udgifter ved sagens behandling, jf. retsplejelovens § 1008, stk. 1 (der ikke foreslås ændret), som kan henføres til afholdelsen af det retsmøde, som sigtede er udeblevet fra. I praksis vil det navnlig være vederlaget til den beskikkede forsvarer for det pågældende retsmøde, som sigtede vil blive forpligtet til at betale med det samme.

Den foreslåede ændring vil derfor i praksis normalt kun få betydning i de sager, hvor der er beskikket en forsvarer.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke finde anvendelse, såfremt sagen ikke udsættes som følge af sigtedes udeblivelse, men fremmes til dom i tiltaltes fravær, jf. retsplejelovens § 855, stk. 3, eller § 897, stk. 1, nr. 1.

Den foreslåede bestemmelse vil gælde, selv om tiltalte frifindes, eller sagen i øvrigt ikke fører til sigtedes domfældelse, jf. retsplejelovens § 1010, stk. 1 (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 21).

Da sigtedes omkostningsansvar efter den foreslåede bestemmelse således er uafhængigt af sagens udfald, følger det af retsplejelovens § 1012, stk. 2, at retten straks kan afsige kendelse om, at sigtede som følge af sin udeblivelse skal erstatte de pågældende omkostninger.

Det forudsættes i den forbindelse, at retten som udgangspunkt straks, dvs. under det retsmøde, som sigtede er udeblevet fra, træffer afgørelse om erstatning af omkostningerne. Kendelsen vil skulle gå ud på, at sigtede skal betale et bestemt beløb. Foreligger der oplysninger om, at sigtede er udeblevet som følge af sygdom eller andet lovligt forfald, men er dette ikke dokumenteret, forudsættes det dog, at retten venter med at træffe afgørelse om omkostningerne og i stedet fastsætter en frist for, at sigtede kan dokumentere lovligt forfald. Hvis sigtede ikke inden for fristen kan dokumentere lovligt forfald, vil retten herefter straks skulle træffe afgørelse om omkostningerne.

Når sagen verserer i byretten, kan byrettens kendelse om omkostninger kæres til landsretten, jf. retsplejelovens § 968. Verserer sagen i landsretten, kan landsrettens kendelse om omkostninger kun med Procesbevillingsnævnets tilladelse kæres til Højesteret, jf. retsplejelovens § 968 a.

Når retten har afsagt kendelse om, at sigtede skal erstatte det offentlige de udgifter, som er medgået til behandlingen af det pågældende retsmøde, kan de pålagte omkostninger med det samme opkræves og om nødvendigt inddrives, jf. retsplejelovens § 1013, stk. 4.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 21

Efter retsplejelovens § 1010, stk. 1, påhviler der ikke sigtede nogen pligt til at udrede omkostninger, hvis tiltalte frifindes, eller hvis sagen i øvrigt ender uden at føre til sigtedes domfældelse, medmindre disse omkostninger måtte være forårs-

sagede ved sigtedes eller tiltaltes tilregnelige og retsstridige handlinger eller undladelser.

Som en konsekvens af, at der foreslås indsat en ny bestemmelse i retsplejelovens § 1007 a om sigtedes omkostningsansvar ved udeblivelse fra et retsmøde (jf. lovforslagets § 1, nr. 20), som er uafhængig af sagens udfald, foreslås § 1010, stk. 1, ændret, således at det tilføjes, at sigtede ikke er fritaget fra at erstatte de omkostninger, der er nævnt i § 1007 a, selv om tiltalte frifindes eller sagen i øvrigt ikke fører til sigtedes domfældelse.

Til § 2

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. juli 2018.

Lovændringen følger de almindelige principper for ændringer af processuelle regler og finder dermed anvendelse også i verserende sager.

Dette betyder eksempelvis, at de foreslåede regler om beskikkelse af forsvarere og om nægtelse af at beskikke en forsvarer, jf. lovforslagets § 1, nr. 5-7 (forslag til retsplejelovens § 733, stk. 3, og § 735, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2 og 3), finder anvendelse, når der efter lovens ikrafttræden beskikkes en offentlig forsvarer, herunder når beskikkelsen sker i forbindelse med tilbagekaldelse af en eksisterende forsvarers beskikkelse.

Det betyder også, at de foreslåede regler om tilbagekaldelse af en beskikkelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 8 (forslag til retsplejelovens § 736), finder anvendelse fra lovens ikrafttræden. Dette gælder også i tilfælde, hvor retten før lovens ikrafttræden har modtaget en anmodning om tilbagekaldelse, men endnu ikke har taget stilling hertil, eller før lovens ikrafttræden har nægtet at tilbagekalde en beskikkelse. I sidstnævnte tilfælde vil spørgsmålet således kunne behandles på ny efter lovens ikrafttræden.

Den foreslåede regel om, at når parten anmoder om beskikkelse af en bestemt advokat, tilkommer der ikke den pågældende advokat godtgørelse for rejseudgifter ud over, hvad en advokat med kontor i retskredsen oppebærer, medmindre retten bestemmer andet, jf. lovforslagets § 1, nr. 2 (ændring af retsplejelovens § 334, stk. 3), finder anvendelse, når rettens beskikkelse af advokaten finder sted efter lovens ikrafttræden.

Når en advokat er beskikket før lovens ikrafttræden, vil spørgsmålet om godtgørelse for rejseudgifter også efter lovens ikrafttræden afhænge af, om retten i forbindelse med beskikkelsen tog rejseforbehold efter det hidtil gældende § 334, stk. 3.

De foreslåede regler om begrænsning af forsvarersalæret ved forsvarerskift efter sigtedes anmodning, når sigtede har haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer, jf. lovforslagets § 1, nr. 10 (forslag til retsplejelovens § 741, stk. 2), finder anvendelse, når rettens beskikkelse af den nye forsvarer finder sted efter lovens ikrafttræden. Dette gælder også i tilfælde, hvor betingelsen om, at sigtede skal have haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer, blev opfyldt før lovens ikrafttræden. Om sigtede havde lejlighed hertil, vil i sådanne overgangstilfælde bero på, om sigtede efter rettens vurdering havde tilsvarende muligheder for at angive sit ønske til forsvarer som beskrevet i bemærkningerne til det foreslåede § 735, stk. 2 (lovforslagets § 1, nr. 7).

Hvis anmodningen om forsvarerskift er fremsat før lovens ikrafttræden, men retten først tager stilling til anmodningen efter lovens ikrafttræden, og retten finder, at forsvarerskiftet vil være omfattet af det foreslåede § 741, stk. 2, kan der være anledning til at sikre sig, at den pågældende advokat er villig til at lade sig beskikke med denne salærbegrænsning.

Det foreslås i *stk. 2*, at lovens § 1, nr. 1, om ændring af retsplejelovens § 333, stk. 1, 2. pkt., ikke finder anvendelse på advokater, der er antaget før lovens ikrafttræden. For sådanne advokater finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Forslaget indebærer, at spørgsmålet om godtgørelse af rejseudgifter til beneficerede advokater, der før lovens ikrafttræden er antaget af justitsministeren i medfør af retsplejelovens § 333, stk. 1, 1. pkt., og § 733, stk. 1, 1. pkt. (der ikke foreslås ændret), også efter lovens ikrafttræden vil afhænge af, om Justitsministeriet i forhold til den pågældende har taget rejseforbehold i medfør af det hidtil gældende § 333, stk. 1, 2. pkt. (tidligere § 336 c, stk. 2), og § 741, stk. 1, 2. pkt. Eftersom Justitsministeriet systematisk tager et sådant rejseforbehold, vil overgangsreglen i praksis kun have betydning for de advokater, hvor Justitsministeriet i forbindelse med politi- og domstolsreformen efter en konkret vurdering fralægger rejseforbeholdet, fordi en retskredsændring førte til en væsentlig udvidelse af det område, for hvilket advokaten var beskikket.

Det foreslås i *stk. 3*, at lovens § 1, nr. 19, om ændring af retsplejelovens § 902, stk. 2, nr. 2, ikke finder anvendelse på anke af domme, der er afsagt før lovens ikrafttræden. For anke af sådanne domme finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Forslaget indebærer, at den tidligere gældende beløbsgrænse på 3.000 kr. for tiltaltes anke af en byretsdom i en straffesag uden Procesbevillingsnævnets tilladelse finder anvendelse på anke af domme, der er afsagt før lovens ikrafttræden, også hvis anken sker efter lovens ikrafttræden.

Det foreslås i *stk. 4*, at regler fastsat i medfør af retsplejelovens § 741, stk. 3, jf. lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af forskrifter udstedt i medfør af § 741, stk. 4.

Overgangsreglen skyldes, at forslaget om at indsætte et nyt stk. 2 i retsplejelovens § 741 (jf. lovforslagets § 1, nr. 10), har den konsekvens, at det gældende § 741, stk. 3, bliver til § 741, stk. 4.

Det foreslås i *stk. 5*, at regler fastsat i medfør af retsplejelovens § 832, stk. 4, jf. lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af forskrifter udstedt i medfør af § 832, stk. 5 (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 14).

Overgangsreglen skyldes, at forslaget om at indsætte et nyt stk. 3 i retsplejelovens § 832 (jf. lovforslagets § 1, nr. 12), har den konsekvens, at det gældende § 832, stk. 4, bliver til § 832, stk. 5.

Til § 3

Den foreslåede bestemmelse vedrører lovens territoriale gyldighed og fastslår, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

For Færøerne og Grønland gælder særlige retsplejelove.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017, som ændret ved lov nr. 1679 af 26. december 2017, § 2 i lov nr. 1680 af 26. december 2017 og lov nr. 130 af 27. februar 2018, foretages følgende ændringer:

§ 333. For hver ret antager justitsministeren et passende antal advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces, eller for hvem der i øvrigt beskikkes en advokat efter reglerne i denne lov. Justitsministeren kan ved antagelse af en advokat ved en byret bestemme, at der ikke skal tilkomme den pågældende godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.

Stk. 2-5. ---

§ 334. Beskikkelse af advokat meddeles af rettens præsident. Beskikkelsen omfatter også retshandlinger ved anden ret.

Stk. 2. Der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, kan retten betinge beskikkelsen af, at advokaten helt eller delvis frafalder krav mod statskassen om godtgørelse for rejseudgifter.

Stk. 4-7. ---

§ 730. Den, der sigtes for en forbrydelse, er berettiget til at vælge en forsvarer til at stå ham bi i overensstemmelse med de nedenfor nærmere givne regler. Er sigtede under 18 år, og har den pågældende ikke indgået ægteskab, tilkommer valget forældremyndighedens indehaver, som er berettiget til at optræde på sigtedes vegne.

Stk. 2. Kun de til møde for vedkommende ret berettigede advokater eller de særlig af justitsministeren til beskikkelse som offentlige forsvarere ved vedkommende ret antagne personer kan vælges til forsvarere. Dog kan retten, når det under hensyn til sagens karakter og øvrige omstændigheder findes forsvarligt, tillade, at der som forsvarer vælges en advokat fra andet nordisk land. Endvidere kan retten undtagelsesvis tilstede, at andre uberygtede personer over 18 år benyttes som forsvarere.

Stk. 3. Retten kan på ethvert tidspunkt under sagen ved kendelse afvise en valgt forsvarer, hvis betingelserne efter § 733, stk. 2, for at nægte at beskikke ham foreligger. Der skal

1. § 333, stk. 1, 2. pkt., affattes således:

»Der tilkommer ikke en advokat, der er antaget ved en byret, godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.«

2. § 334, stk. 3, affattes således:

»*Stk. 3.* Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, tilkommer der ikke den pågældende advokat godtgørelse for rejseudgifter ud over, hvad en advokat, der er antaget ved den pågældende ret, ville være berettiget til, medmindre retten bestemmer andet.«

3. I § 730, stk. 3, 1. pkt., ændres »§ 733, stk. 2« til: »§ 735, stk. 3«.

i så fald på begæring beskikkes sigtede en offentlig forsvarer.

Stk. 4. Udelukkede fra at vælges er personer, der er indkaldt til at afhøres som vidner eller skønsmænd, eller som er begæret indkaldt i sådan egenskab, indtil retten har truffet afgørelse herom, eller hvis optræden ifølge § 60, stk. 1, nr. 3, ville medføre inhabilitet hos dommeren.

§ 733. Til at beskikkes som offentlige forsvarere antager justitsministeren efter overenskomst et passende antal af de til møde for vedkommende domstol berettigede advokater eller, om fornødent, andre dertil egnede personer. I påtrængende tilfælde kan dog også en advokat, der ikke er antaget af justitsministeren, men dog berettiget til møde for vedkommende ret, beskikkes til forsvarer. Efter sigtedes begæring kan endvidere en advokat, der ikke er antaget af justitsministeren, beskikkes til forsvarer, for så vidt han er mødeberettiget for den pågældende ret og er villig til at lade sig beskikke.

Stk. 2. Retten kan ved kendelse nægte at beskikke den advokat, som sigtede ønsker som forsvarer, hvis dennes medvirken vil medføre en forsinkelse af betydning for sagens fremme eller der er påviselig risiko for, at advokaten vil hindre eller modvirke sagens opklaring.

§ 735. Forsvareren beskikkes af rettens præsident. Sagerne bør så vidt muligt fordeles mellem de antagne forsvarere efter omgang; ønsker sigtede en bestemt person beskikket og oplyser, at denne er villig, bør han i reglen beskikkes uden hensyn til den regelmæssige omgang, forudsat at ingen lovlig hindring er for hånden.

Stk. 2. I ankesager kan landsrettens præsident beskikke den advokat til forsvarer, der som beskikket forsvarer har udført sagen i 1. instans, såfremt han er mødeberettiget ved landsretten.

4. § 733, stk. 1, 3. pkt., ophæves.

5. § 733, stk. 2, ophæves, og i stedet indsættes:

»*Stk. 2.* I ankesager kan en advokat, der har været beskikket til forsvarer under behandlingen i den foregående instans, beskikkes til også at føre sagen for den overordnede ret, såfremt advokaten er mødeberettiget for denne ret.

Stk. 3. Efter sigtedes anmodning kan en advokat, der ikke er antaget af justitsministeren, beskikkes til forsvarer, såfremt advokaten er mødeberettiget for den pågældende ret og er villig til at lade sig beskikke. Er sagen berammet, eller forventes sagen berammet i forbindelse med beskikkelsen, skal advokaten oplyse retten om ledige mødetidspunkter.«

6. § 735, stk. 1, 2. pkt., affattes således:

»Sagerne fordeles så vidt muligt mellem de antagne forsvarere efter omgang og under hensyn til de ledige mødetidspunkter, forsvarerne har oplyst til retten, jf. dog stk. 2 og 3.«

7. § 735, stk. 2, ophæves, og i stedet indsættes:

»*Stk. 2.* Sigtede skal have lejlighed til at angive, hvem sigtede ønsker som forsvarer. Rettens præsident kan fastsætte en frist herfor. Er den pågældende villig til at lade sig beskikke, imødekommes sigtedes ønske, medmindre andet følger af stk. 3.

Stk. 3. En person kan ikke beskikkes til forsvarer, hvis

1) der er påviselig risiko for, at den pågældende vil hindre eller modvirke sagens oplysning, eller

§ 736. Beskikkelsen kan tilbagekaldes, når det findes nødvendigt i forsvarrets interesse, samt, for så vidt sagen ikke derved forhales, efter begæring af sigtede, når han har truffet overenskomst om forsvarrets udførelse uden udgift for det offentlige.

Stk. 2. Beskikkelse kan endvidere ved kendelse tilbagekaldes, hvis betingelserne efter § 733, stk. 2, for at nægte at beskikke den pågældende kommer til at foreligge.

§ 737. Rettens afgørelse i medfør af §§ 730, stk. 3, 733, stk. 2, eller 736, stk. 2, kan påkæres til Den Særlige Klageret inden en uge efter, at afgørelsen er meddelt. Kæremålet behandles mundtligt, hvis der fremsættes anmodning herom eller retten bestemmer det. I øvrigt finder reglerne i §§ 968, stk. 1, 969, stk. 2, 970-972 og 974 tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Den Særlige Klagerets afgørelse kan ikke appelleres.

§ 741. Der tilkommer den offentlige forsvarer vederlag af statskassen, herunder godtgørelse for rejseudgifter, som han med føje har haft i forbindelse med hvervet. Bestemmelserne i § 333, stk. 1, 2. pkt., og § 334, stk. 3 og 5, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Vederlaget fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Hvis der er fastsat takster efter stk. 3, fastsættes vederlaget på baggrund af disse. Vederlaget fastsættes ved dommen eller ved særskilt beslutning.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte takster for vederlag til offentlige forsvarere.

§ 809. Sigtede skal underkastes mentalundersøgelse, når dette findes at være af betydning for sagens afgørelse. Hvis han ikke udtrykkeligt samtykker i undersøgelsen, kan denne kun finde sted efter retskendelse. Er sigtede fængslet, kan han ikke mentalundersøges uden rettens bestemmelse.

2) den pågældendes medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling.

Stk. 4. Efter anmodning træffes afgørelser efter stk. 3 af retten ved kendelse.«

8. § 736 affattes således:

»§ 736. Beskikkelsen kan tilbagekaldes, når

1) den pågældende ikke længere opfylder betingelserne efter §§ 733 og 734 for at kunne beskikkes,

2) betingelserne efter § 735, stk. 3, for at nægte at beskikke den pågældende kommer til at foreligge,

3) sigtede anmoder om beskikkelse af en ny forsvarer og ikke tidligere har haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer,

4) sigtede anmoder om beskikkelse af en ny forsvarer og dennes medvirken ikke vil forsinke sagens behandling, eller

5) sigtede anmoder herom og selv har sørget for sit forsvar uden udgift for det offentlige, og uden at sagens behandling forsinkes.

Stk. 2. Efter anmodning træffes afgørelser efter stk. 1, nr. 2, af retten ved kendelse.«

9. I § 737, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres »Rettens afgørelse i medfør af §§ 730, stk. 3, 733, stk. 2, eller 736, stk. 2« til: »Afgørelse om at afvise en valgt forsvarer i medfør af § 730, stk. 3, 1. pkt., om at nægte at beskikke en person til forsvarer i medfør af § 735, stk. 3, eller om at tilbagekalde en beskikkelse i medfør af § 736, stk. 1, nr. 2«.

10. I § 741 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2.* Når der efter sigtedes anmodning beskikkes en ny forsvarer i stedet for en beskikket forsvarer, som sigtede har ønsket, eller hvor sigtede har haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer, kan vederlaget til den nye forsvarer ikke overstige, hvad der ville tilkomme den tidligere forsvarer, hvis der ikke var blevet beskikket en ny forsvarer.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

11. I § 809, *stk. 1*, indsættes efter 2. pkt.:

»Er sigtede udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, kan retten uden sigtedes tilstedeværelse bestemme, at sigtede skal underkastes mentalundersøgelse. Det skal fremgå af indkaldelsen til retsmødet,

Stk. 2. Findes det påkrævet, at sigtede indlægges til mentalundersøgelse på hospital for sindslidende, i institution for personer med vidtgående psykiske handicap eller i anden egnet institution, træffer retten ved kendelse bestemmelse herom.

§ 832. I sager om lovovertrædelser, der ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, kan anklagemyndigheden i et bødeforelæg tilkendegive sigtede, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis sigtede erklærer sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale en i bødeforelægget angivet bøde. Fristen kan efter anmodning forlænges af anklagemyndigheden.

Stk. 2. Reglerne i § 834, stk. 1, nr. 2 og 3, og stk. 2, om krav til indholdet af anklageskrift finder tilsvarende anvendelse på bødeforelæg.

Stk. 3. Hvis sigtede vedtager bøden, bortfalder videre forfølgning, jf. dog § 724, stk. 2. Vedtagelsen har samme gentagelsesvirkning som en dom.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om konfiskation efter tilsvarende regler som i stk. 1 og 2. Reglen i § 724, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 843 a. Retten skal fremme enhver sag med den hurtighed, som dens beskaffenhed kræver og tillader. Hovedforhandlingen skal så vidt muligt berammes inden for 2 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten og til et sådant tidspunkt, at sagen kan gennemføres inden for rimelig tid. Er sigtede varetægtsfængslet, skal hovedforhandlingen gennemføres hurtigst muligt.

Stk. 2. ---

§ 852. Anklageren og den beskikkede forsvarer skal være til stede under hele hovedforhandlingen, indtil sagen er optaget til dom. Det er dog ikke udelukket, at forskellige personer udfører anklagerens eller den beskikkede forsvarers hverv i sagen.

at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at retten træffer bestemmelse om mentalundersøgelse.«

12. I § 832 indsættes efter stk. 2:

»*Stk. 3.* En sigtet under 18 år kan i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen vedtage en bøde uden samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5.

13. I § 832, *stk. 3, 1. pkt.*, der bliver *stk. 4, 1. pkt.*, indsættes efter »§ 724, stk. 2«: », og § 832 a, stk. 2«.

14. I § 832, *stk. 4, 1. pkt.*, der bliver *stk. 5, 1. pkt.*, ændres »stk. 1 og 2« til: »stk. 1-3«.

15. Efter § 832 indsættes:

»**§ 832 a.** Har sigtede i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen vedtaget en bøde og eventuelt konfiskation, jf. § 832, er vedtagelsen ikke til hinder for, at anklagemyndigheden efter anmodning nedsætter bøden som følge af sigtedes særligt lave indtægt.

Stk. 2. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 1, kan sigtede inden 14 dage fra vedtagelsen tilbagekalde sin vedtagelse ved meddelelse til politiet. Er sigtede under 18 år, kan også indehaveren af forældremyndigheden tilbagekalde vedtagelsen.

Stk. 3. Politiet vejleder sigtede om reglerne i stk. 1 og 2. Er sigtede under 18 år, vejleder politiet også indehaveren af forældremyndigheden om reglerne i stk. 1 og 2.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om vejledning efter stk. 3.«

16. I § 843 a, *stk. 1, 2. pkt.*, ændres »så vidt muligt berammes« til: »berammes hurtigst muligt og så vidt muligt«.

17. I § 852 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2.* Rettens formand kan tillade, at en beskikket forsvarer ikke er til stede i retten under behandlingen af forhold, der klart ikke angår den pågældende forsvarers klient.«

Stk. 2. ---

§ 896 a. Retten kan uden afholdelse af retsmøde behandle sager, hvor der er udstedt bødeforelæg, hvis

- 1) det i bødeforelægget er angivet, at den pågældende, hvis bødeforelægget ikke vedtages, uden yderligere varsel kan blive dømt for det forhold, som bødeforelægget angår, uden mulighed for anke, jf. § 902, medmindre den pågældende inden for den frist, der er fastsat i bødeforelægget, har anmodet om, at sagen behandles ved et retsmøde, og
- 2) den pågældende ikke rettidigt har fremsat anmodning som nævnt i nr. 1.

§ 902. ---

Stk. 2. Tiltalte kan kun anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt

- 1) mere end 20 dagbøder,
- 2) en bøde på over 3.000 kr.,
- 3) konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller
- 4) andre offentligretlige følger.

Stk. 3. Hvis sagen er fremmet i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, kan tiltalte anke, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, hvis betingelserne i stk. 2 i øvrigt er opfyldt.

Stk. 4. Afgørelser efter §§ 899 og 900 kan ikke indbringes for højere ret.

§ 1010. Frifindes tiltalte, eller endes sagen i øvrigt uden at have ført til sigtedes domfældelse, påhviler der ham ingen pligt til at udrede omkostninger, undtagen for så vidt disse måtte være forårsagede ved hans tilregnelige og retsstridige handlinger eller undladelser.

Stk. 2. ---

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

18. I § 896 a, nr. 1, indsættes efter »vedtages,«: »eller hvis vedtagelsen tilbagekaldes, jf. § 832 a, stk. 2,«.

19. I § 902, stk. 2, nr. 2, ændres »3.000 kr.« til: »6.000 kr.«.

20. Efter § 1007 indsættes:

»**§ 1007 a.** Er sigtede udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, og fremmes hovedforhandlingen ikke til dom i tiltaltes fravær, jf. § 855, stk. 3, eller § 897, stk. 1, nr. 1, skal sigtede erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til behandlingen af det pågældende retsmøde.«

21. I § 1010, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »retsstridige handlinger eller undladelser«: », eller for så vidt § 1007 a finder anvendelse«.